

**Vlaamse
Regering**

62779/3.

CONSEIL D'ETAT
LEGISLATION

04-01-2018

RAAD VAN STATE
WETGEVING

**Voorontwerp van decreet betreffende het
jeugddelinquentierecht**

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° bemiddeling: het overleg tussen de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarig slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen, om hen de mogelijkheid te bieden, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen;
- 2° betrokken personen: de minderjarige verdachte, de minderjarige delictpleger, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken en het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarige slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen;
- 3° gemeenschapsdienst: de onbezoldigde prestatie voor een aantal uren, opgelegd door de jeugdrechter of jeugdrechtbank als reactie op een delict;
- 4° gemeenschapsinstelling: een instelling als vermeld in artikel 38, die minderjarige verdachten en minderjarige delictplegers, een beveiligend en structurerend programma aanbiedt, dat herstelgericht en pedagogisch werkt, en dat erop gericht is de kansen op re-integratie te maximaliseren;
- 5° herstelgericht groepsoverleg: het overleg tussen de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger, het slachtoffer, hun sociale omgeving alsook alle dienstige personen, om hen de mogelijkheid te bieden om in groep en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar in overleg uitgewerkte oplossingen te overwegen over de wijze waarop het conflict kan worden opgelost dat voortvloeit uit het jeugddelict, onder meer rekening houdend met de relationele en materiële gevolgen van het jeugddelict;
- 6° jeugddelict: een als misdrijf omschreven feit gepleegd door een minderjarige;
- 7° leerproject: een gestructureerd leerprogramma, opgelegd door de jeugdrechter of jeugdrechtbank, waarbij zowel het jeugddelict als de

- persoonlijkheid van de minderjarige of zijn vaardigheidstekorten als aanknopingspunt worden meegenomen;
- 8° maatregel: de reactie op een jeugddelict tijdens de voorlopige rechtsplegingfase;
- 9° minderjarige: een persoon van minstens twaalf jaar die de leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict;
- 10° minderjarige delictpleger: een minderjarige die een jeugddelict heeft gepleegd;
- 11° minderjarige verdachte: een minderjarige die verdacht wordt van het plegen van een jeugddelict;
- 12° opvoedingsverantwoordelijken: andere natuurlijke personen dan de ouders die de minderjarige op duurzame wijze in feite onder hun bewaring hebben of bij wie de minderjarige geplaatst is door bemiddeling of ten laste van een openbare overheid;
- 13° oriëntatiecentrum: een gemeenschapsinstelling, of een afdeling van een gemeenschapsinstelling, die als opdracht heeft om voor de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger een gedocumenteerd antwoord te formuleren op de vraag of gesloten residentiële begeleiding noodzakelijk is en een oriëntatievoorstel te formuleren;
- 14° oriëntatievoorstel: het voorstel van het meest aangewezen vervolgtraject voor een bepaalde jongere geformuleerd door een oriëntatiecentrum op grond van een multidisciplinaire screening en risicotaxatie;
- 15° ouders: de natuurlijke personen die titularis zijn van het ouderlijk gezag, of bij ontstentenis van die personen, de wettelijke vertegenwoordigers;
- 16° positief project: een opleiding, een taak, een dienst of de deelname aan een georganiseerde activiteit, die begeleid wordt door een dienst als vermeld in artikel 13, 21 en 32, en die bijdraagt tot het herstel van de gevolgen van het jeugddelict;
- 17° reactie: de maatregel of sanctie als maatschappelijk antwoord op een jeugddelict;
- 18° rechtspleging ten gronde: de rechtspleging met het oog op de toepassing van een van de sancties, vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 3;
- 19° sanctie: de reactie op een jeugddelict tijdens de rechtspleging ten gronde;
- 20° slachtoffer: de persoon die verklaart morele of materiële schade te hebben geleden die veroorzaakt is door een jeugddelict;
- 21° sociale dienst: de Sociale Dienst voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening, vermeld in artikel 56 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 22° voorlopige rechtspleging: de rechtspleging met het oog op de toepassing van een van de maatregelen, vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 2;
- 23° wet van 8 april 1965: de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Hoofdstuk 2. Grondbeginselen en toepassingsgebied

Afdeling 1. Grondbeginselen

Art. 3. §1. Het optreden van de actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van dit decreet, beoogt tijdig en gepast:

- 1° de vaststelling van en de verantwoordelijkheid voor het gepleegde jeugddelict;
- 2° de uitdrukkelijke verwijzing naar en de uitleg van de geldende norm, de procedure waarin de minderjarige zich bevindt, waar de minderjarige zich aan mag verwachten en wat de minderjarige zelf kan doen binnen deze procedure en dit in een voor de minderjarige begrijpelijke taal, alsook de confrontatie met de concrete gevolgen van het gepleegde jeugddelict;

- 3° het herstel van de schade die door het gepleegde jeugddelict wordt berokkend, met inbegrip van de re-integratie van de minderjarige in, en het herstel van de banden met zijn context;
- 4° de bescherming van het veilig en vredig samenleven in de maatschappij;
- 5° het vermijden van recidive ter bescherming van de maatschappij op lange termijn.

§2. Ten opzichte van een persoon die een jeugddelict heeft gepleegd en die nog geen twaalf jaar is, bestaat een onweerlegbaar vermoeden van niet-verantwoordelijkheid.

De daden, handelingen of nalatigheid waarvan de persoon, vermeld in het eerste lid, wordt verdacht, kunnen aanleiding geven tot doorverwijzing naar de jeugdhulpverlening conform het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

§3. Elk optreden:

- 1° streeft ernaar jeugddelinquentie in de toekomst te voorkomen. Dat vereist dat de bevoegde autoriteiten de onderliggende oorzaken van jeugddelinquentie aanpakken en dat multidisciplinair en tijdig wordt ingezet op preventie;
- 2° wordt uitgevoerd door personen die een speciale en aangehouden vorming hebben genoten over het jeugdrecht;
- 3° is voor alle partijen humaan, zinvol en zingevend;
- 4° mag de positieve medewerking van de minderjarige aan een buitengerechtelijk herstel van de maatschappelijke verhoudingen, noch zijn sociale (re-)integratie in de weg staan en mag de jeugdhulpverlening niet (ver)hinderen;
- 5° mag niet strenger of ingrijpender zijn dan gerechtvaardigd wordt door de aard en de ernst van het jeugddelict, de erdoor veroorzaakte schade en de objectieve gevaarlijkheid van de betrokkene voor de maatschappij;
- 6° houdt rekening met de specifieke situatie;
- 7° houdt rekening met de kennis en inzichten verworven uit wetenschappelijk onderzoek en goede praktijken.

§4. De minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger genieten de toepasselijke rechtswaarborgen die zijn opgenomen in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en bijkomende waarborgen die zijn ingebouwd in dit decreet. Voormelde minderjarige wordt van deze rechtswaarborgen op een door hem begrijpbare manier tijdig op de hoogte gebracht.

Als minderjarige geniet de persoon, vermeld in het eerste lid, bovendien van alle specifieke rechten die hem als dusdanig door de Grondwet en internationale verdragsteksten worden toegekend, inzonderheid de rechten die in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zijn omschreven. Die rechten en vrijheden gaan gepaard met de volgende bijzondere waarborgen:

- 1° de situatie van de minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, vereist herstel, een reactie en begeleiding. Hun toestand van afhankelijkheid, hun ontwikkelingskansen en maturiteitsgraad scheppen bijzondere behoeften die luisterbereidheid, raad en bijstand vereisen;
- 2° elke reactie heeft tot doel de jongere aan te moedigen zich de maatschappelijke normen eigen te maken;
- 3° bij de tenlasteneming van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, wordt zo veel mogelijk een beroep gedaan op de buitengerechtelijke reacties waarin dit decreet voorziet, waarbij evenwel rekening wordt gehouden met de bescherming van de maatschappij;
- 4° in het kader van dit decreet mogen aan het recht op vrijheid van de minderjarigen alleen de belemmeringen worden opgelegd die noodzakelijk

zijn voor de bescherming van de maatschappij of van de minderjarige zelf, rekening houdend met de behoeften van de minderjarigen, de belangen van hun context en de rechten van de slachtoffers.

Aan de minderjarige, vermeld in het eerste lid, worden de toepasselijke artikelen uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, overhandigd.

§5. Het opnemen van de verantwoordelijkheid bij de uitoefening van de rechten en de plichten door de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken wordt op alle niveaus van de maatschappelijke tussenkomst geëerbiedigd.

§6. Reacties worden voor een zo kort mogelijke duur genomen.

Reacties worden genomen als er voldoende ernstige aanwijzingen bestaan dat verder onderzoek noodzakelijk is, of de schuld bewezen is, en alleen als het doel op geen enkele andere manier kan worden bereikt.

Geen enkele maatregel kan worden genomen met het oog op onmiddellijke bestraffing, noch met het oog op de uitoefening van enige vorm van dwang.

Afdeling 2. Toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht

Art. 4. Dit decreet is van toepassing op de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger.

Art. 5. Behoudens samenhang met vervolgingen wegens andere misdrijven dan die hieronder bepaald, nemen de op grond van het gemene recht bevoegde rechtbanken, kennis van de vorderingen van het openbaar ministerie jegens personen ouder dan zestien jaar en beneden achttien jaar op het ogenblik van het plegen van de feiten, wegens overtreding van:

- 1° de bepalingen van de wetten en verordeningen betreffende het wegverkeer;
- 2° de artikelen 418, 419 en 420 van het Strafwetboek voor zover er samenhang is met een overtreding van de onder 1° bedoelde wetten en verordeningen;
- 3° de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen;

Indien uit de debatten voor de rechtbanken, vermeld in het voorgaande lid, blijkt dat een reactie op grond van het voorliggende decreet geschikter is, kunnen die gerechten de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op de vorderingen voor de jeugdrechtbank als daartoe grond bestaat.

De wet betreffende de voorlopige hechtenis is niet toepasselijk op de in dit artikel bedoelde personen, tenzij bij vluchtmisdrijf.

Art. 6. Behalve in het geval van de sancties, vermeld in artikel 37 en 38, nemen alle reacties, vermeld in hoofdstuk 4 van dit decreet, uiterlijk een einde als de minderjarige verdachte of de minderjarige delictpleger de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt.

Hoofdstuk 3. De voorbereidende rechtspleging en de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Afdeling 1. De sociale onderzoeksopdrachten

Art. 7. De procureur des Konings kan een dienst die hij aanwijst, door de gemeenschap georganiseerd of beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden, de opdracht geven om de naleving van de voorwaarden,

vermeld in artikel 11, op te volgen, om kort de mogelijkheid en wenselijkheid van bemiddeling, vermeld in artikel 12, te onderzoeken of een positief project, vermeld in artikel 13, te begeleiden.

De Vlaamse Regering bepaalt welke diensten instaan voor de sociale onderzoeksopdrachten en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Afdeling 2. De afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Onderafdeling 1. Seponering door de procureur des Konings en het verval van strafvordering na de uitvoering van voorwaarden

Art. 8. De procureur des Konings kan de zaak met een met redenen omklede beslissing seponeren conform artikel 28quater, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering.

Art. 9. De procureur des Konings kan de minderjarige verdachte een waarschuwingsbrief sturen waarin hij vermeldt dat hij heeft kennisgenomen van de feiten, dat hij van oordeel is dat die feiten ten laste van de minderjarige vaststaan en dat hij beslist heeft het dossier te seponeren.

Een kopie van de waarschuwingsbrief wordt bezorgd aan de ouders of aan de opvoedingsverantwoordelijken.

Art. 10. De procureur des Konings kan de minderjarige verdachte en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken oproepen en hen wijzen op hun wettelijke verplichtingen en de risico's die ze lopen. De Procureur des Konings kan hierin worden bijgestaan door de parketcriminoloog.

Art. 11. §1. De procureur des Konings kan voorwaarden verbinden aan de seponering als de minderjarige verdachte het plegen van het jeugddelict niet ontkent. De Procureur des Konings kan hierin worden bijgestaan door de parketcriminoloog.

De reactie, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de procureur des Konings wordt bepaald.

De procureur des Konings roept voormelde minderjarige en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. Hij biedt hen in eerste instantie de mogelijkheid om zelf voorstellen voor de voorwaarden te formuleren. De volgende voorwaarden kunnen worden vastgelegd:

- 1° het verbod om op bepaalde plaatsen te verblijven;
- 2° het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of ze te verontrusten;
- 3° het volgen van een schoolse, buitenschoolse of professionele vorming of opleiding;
- 4° het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding of een centrum voor alcohol- en toxicomanie;
- 5° het aanmelden bij een door de gemeenschap georganiseerde dienst van hulpverlening

§2. De minderjarige verdachte wordt bijgestaan door een advocaat en kan zich in geen geval laten vertegenwoordigen.

Alle betrokkenen, vermeld in paragraaf 1, derde lid, hebben een bedenktijd van vijftien werkdagen om hun voorstel te bevestigen of om al dan niet in te gaan op de door de procureur des Konings voorgestelde voorwaarden.

§3. De voorwaarden nemen zo snel mogelijk een aanvang en ze worden niet langer dan zes maanden uitgevoerd.

§4. Het bewijs van de naleving van de voorwaarden wordt op bepaalde tijdstippen aan de procureur des Konings geleverd door de diensten die de bevoegde overheden daarvoor hebben aangewezen.

De Vlaamse Regering bepaalt welke diensten instaan voor de opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Als de minderjarige verdachte alle voorwaarden heeft vervuld, vervalt de strafvordering.

Onderafdeling 2. De bemiddeling

Art. 12. §1. De procureur des Konings doet de betrokken personen schriftelijk het aanbod om deel te nemen aan een bemiddeling.

De bemiddeling heeft tot doel de betrokken personen de mogelijkheid te bieden om, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen.

De procureur des Konings informeert de voormelde betrokkenen dat ze in dit kader de mogelijkheid hebben om zich te wenden tot een dienst die hij aanwijst, door de gemeenschap georganiseerd of beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van de bemiddeling en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

De procureur des Konings doet een aanbod als vermeld in paragraaf 1, als de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de minderjarige verdachte ontkent het jeugddelict niet;
- 3° er is een slachtoffer geïdentificeerd.

De procureur des Konings brengt voormelde betrokken personen ervan op de hoogte dat:

- 1° de minderjarige verdachte alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, recht heeft op een advocaat en zich moet wenden tot die advocaat voor hij ingaat op het voorstel van bemiddeling;
- 2° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en het slachtoffer raad kunnen inwinnen bij een advocaat voor ze deelnemen aan de bemiddeling;
- 3° de betrokken personen een bedenktijd hebben van vijftien werkdagen om al dan niet op het voorstel tot bemiddeling in te gaan;
- 4° de betrokken personen op elk ogenblik kunnen terugkomen op hun instemming met de bemiddeling;
- 5° de minderjarige verdachte alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, zich moet laten bijstaan door een advocaat op

het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd.

De procureur des Konings deelt de dienst, vermeld in het derde lid, de identiteit mee van de slachtoffers, met wie de dienst verzocht wordt contact op te nemen. De voormelde dienst kan, met het akkoord van de personen, vermeld in het eerste lid, ook andere personen met een direct belang bij de bemiddeling betrekken.

Als de betrokken personen binnen acht dagen vanaf de ontvangst van het schriftelijke aanbod van de procureur des Konings, vermeld in het eerste lid, geen stappen ondernomen hebben bij die dienst, vermeld in het derde lid, neemt die dienst contact op met hen.

Een bemiddeling kan alleen plaatsvinden als alle personen die eraan deelnemen, er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen en dat blijven doen zolang de bemiddeling loopt.

§2. Binnen twee maanden vanaf zijn aanwijzing door de procureur des Konings stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, een bondig verslag over de voortgang van de bemiddeling op. Daaruit moet de vrijwillige en positieve deelname van alle betrokkenen aan de bemiddeling blijken, alsook het vooruitzicht op een actieve medewerking aan de oplossing van de gevolgen van het jeugddelict.

De betrokken personen leggen met behulp van de voormelde dienst zo snel mogelijk een voorstel voor aan de procureur des Konings.

Het bereikte akkoord wordt ondertekend door de betrokken personen. De procureur des Konings kan de inhoud niet wijzigen. Hij kan alleen weigeren een akkoord goed te keuren als het strijdig is met de openbare orde.

§3. Een of meer van de betrokken personen kunnen de procureur des Konings erom verzoeken het voorstel te laten homologeren door de jeugdrechter.

Als een of meer van de betrokken personen verzoeken om het voorstel te laten homologeren, dagvaardt de procureur des Konings de betrokken personen.

De jeugdrechter gaat in aanwezigheid van de betrokken personen na of het bereikte akkoord volgens de wet zorgvuldig tot stand is gekomen en of de betrokkenen in redelijkheid tot een vrije beslissing zijn gekomen. Het betreft een marginale toetsing die er alleen toe strekt de rechter het voorstel te doen bevestigen of verwerpen. De jeugdrechter kan de homologatie alleen weigeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde.

De jeugdrechter motiveert zijn beslissing om niet te homologeren. Hij verwijst de betrokken personen terug naar de procureur des Konings, die opnieuw handelt conform dit artikel. Daarna kan desgewenst een nieuwe procedure, eventueel met een nieuwe bemiddelaar, doorlopen worden.

§4. De dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, stelt een verslag op over de uitvoering van het akkoord, en stuurt het naar de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige verdachte het akkoord heeft uitgevoerd volgens de afspraken die erin bepaald zijn, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en houdt hij daarmee rekening bij zijn beslissing om de zaak al dan niet te seponeren. In dit geval doet een seponering de strafvordering vervallen. Als de procureur des Konings beslist om de strafvordering alsnog in te stellen, moet hij dat schriftelijk doen en moet hij zijn beslissing motiveren.

Een kopie van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de betrokken personen, aan de advocaat van de voormelde minderjarige, alsook aan de voormelde dienst. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek.

Als de bemiddeling leidt tot verval van de strafvordering, is artikel 47, derde lid, van de wet van 8 april 1965 van toepassing.

§5. Als de bemiddeling geen resultaat oplevert, kan noch de erkenning van de feiten door de minderjarige, noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling door de gerechtelijke overheden of een andere persoon worden gebruikt in het nadeel van de minderjarige.

De documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het kader van de tussenkomst van de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, zijn vertrouwelijk, behalve als de partijen ermee instemmen om de documenten en mededelingen ter kennis van de gerechtelijke overheden te brengen. Ze kunnen niet worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis.

Onderafdeling 3. Het positief project

Art. 13. §1. De procureur des Konings kan aan de minderjarige verdachte een aanbod doen om een positief project uit te voeren. De procureur des Konings kan hierin worden bijgestaan door de parketcriminoloog.

De procureur des Konings roept de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De betrokken minderjarige moet verschijnen in aanwezigheid van een advocaat.

De procureur des Konings kan een aanbod als vermeld in het eerste lid, doen als de volgende voorwaarden cumulatief vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de betrokkene ontkent het jeugddelict niet.

De procureur des Konings biedt de minderjarige, vermeld in het eerste lid, de mogelijkheid om zelf voorstellen te doen voor de inhoud van het positief project. Hij informeert de betrokkene dat hij de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot een dienst die door de gemeenschap georganiseerd wordt of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het positief project en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

De procureur des Konings brengt de personen, vermeld in het tweede lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° het positief project ten hoogste dertig uur mag bedragen;
- 2° de minderjarige verdachte een bedenktijd van vijftien werkdagen heeft om al dan niet op het aanbod in te gaan om een positief project uit te voeren;

- 3° de minderjarige verdachte zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het uit te voeren positief project wordt vastgelegd;
- 4° het positief project uitgevoerd moet worden binnen zes maanden nadat het voorgestelde positief project schriftelijk werd vastgelegd.

Het positief project wordt ondertekend door de minderjarige verdachte en door zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken. De procureur des Konings kan de inhoud ervan niet wijzigen. Hij kan wel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere reden omklede beslissing.

De procureur des Konings stuurt onmiddellijk een kopie van het positief project naar de dienst, vermeld in het vierde lid.

Als de voormelde minderjarige zelf geen voorstel voor een positief project formuleert, kan de procureur des Konings, in voorkomend geval, ambtshalve aan de minderjarige verdachte voorstellen een positief project uit te werken. De voorwaarden, de procedure en de toepassing zijn dezelfde als opgenomen in het tweede tot en met het zevende lid.

§2. Het bewijs van de uitvoering van het positief project wordt op bepaalde tijdstippen aan de procureur des Konings geleverd en de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid, brengt daarvan verslag uit.

§3. Na de uitvoering van het positief project stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid, een verslag op en bezorgt dat aan de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige verdachte het positief project heeft uitgevoerd overeenkomstig wat schriftelijk werd vastgelegd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en vervalt de strafvordering.

Als de voormelde minderjarige het positief project niet volledig heeft uitgevoerd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en voegt hij dat bij het dossier. Hij kan de zaak aanhangig maken bij de jeugdrechter conform artikel 14.

Een kopie van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de voormelde minderjarige, aan zijn advocaat, zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief, of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijke Wetboek.

Hoofdstuk 4. De afhandeling op niveau van de jeugdrechter en jeugdrechtbank

Afdeling 1. Het optreden van de jeugdrechter of de jeugdrechtbank en de behandeling van de zaak

Art. 14. De jeugdrechter of jeugdrechtbank neemt kennis van de vorderingen en de dagvaardingen van het openbaar ministerie ten aanzien van de minderjarigen die vervolgd worden wegens het plegen van een jeugddelict.

Art. 15. §1. De minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger wordt persoonlijk door de jeugdrechter of jeugdrechtbank gehoord over het jeugddelict dat hem ten laste wordt gelegd, voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank zich uitspreekt over de vordering van het openbaar ministerie en een reactie kan worden bepaald.

De voormelde minderjarige moet telkens als hij voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank verschijnt, worden bijgestaan door een advocaat. Als de minderjarige geen advocaat heeft, krijgt hij ambtshalve een advocaat toegewezen conform artikel 54bis van de wet van 8 april 1965.

De minderjarige, vermeld in het eerste lid, verschijnt in persoon, behalve als hij na overleg met zijn advocaat uitdrukkelijk verkiest te verschijnen door middel van een videoconferentie, als dat tot de mogelijkheden behoort.

In afwijking van wat vermeld is in het derde lid, moet de voormelde minderjarige bij de eerste verschijning voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank steeds in persoon aanwezig zijn. De jeugdrechter of jeugdrechtbank kan ook op elk moment na deze eerste verschijning bevelen dat de voormelde minderjarige in persoon moet aanwezig zijn.

§2. De ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger worden geïnformeerd over het jeugddelict dat deze persoon ten laste wordt gelegd, teneinde hen de mogelijkheid te bieden om te worden gehoord voor er een uitspraak wordt gedaan over de vordering van het openbaar ministerie en een reactie wordt opgelegd.

Wanneer de zaak eenmaal aanhangig is bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank, kan deze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken op elk moment oproepen om persoonlijk te verschijnen.

§3. Van de verhoren van de personen, vermeld in paragraaf 1 en 2, wordt een verslag opgesteld dat bij het dossier wordt gevoegd. Aan elk van hen wordt een kopie bezorgd.

Art. 16. De jeugdrechter of jeugdrechtbank kan de minderjarigen verdachten of minderjarige delictplegers die voor hen gebracht worden elke reactie opleggen die ze gepast achten, in voorkomend geval op cumulatieve wijze.

Om de beslissing, vermeld in het eerste lid, te nemen, houdt de jeugdrechter of jeugdrechtbank rekening met al de volgende factoren, overeenkomstig de opgesomde volgorde:

- 1° de ernst van de feiten, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer;
- 2° de persoonlijkheid en maturiteit van de betrokken minderjarige;
- 3° recidive, of het risico op recidive;
- 4° de veiligheid van de maatschappij;
- 5° de leefomgeving van de betrokken minderjarige;
- 6° de veiligheid van de betrokken minderjarige.

Uit de genomen beslissing blijkt duidelijk op welke wijze met de factoren rekening is gehouden.

Afdeling 2. De voorlopige rechtspleging

Onderafdeling 1. Maatregelen ten aanzien van minderjarige verdachten

Art. 17. De jeugdrechter neemt kennis van de vordering van het openbaar ministerie, vermeld in artikel 14, en van de beschikking tot verwijzing bedoeld in artikel 49, lid 3 van de wet van 8 april 1965.

Als bij de jeugdrechter de zaak aanhangig is van een minderjarige verdachte kan hij, zelfs als de vordering van het openbaar ministerie wordt ingesteld nadat die persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een maatregel opleggen.

Art. 18. §1. De jeugdrechter kan aan de minderjarige verdachte, een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

Als de jeugdrechter geen herstelrechtelijk aanbod doet, motiveert hij zijn beslissing.

§2. De jeugdrechter kan, in voorkomend geval, op cumulatieve wijze, in opgaande graad van ernst en altijd in combinatie met een ondertoezichtstelling door de sociale dienst, de volgende maatregelen nemen:

- 1° een positief project leveren van ten hoogste zestig uur;
- 2° een ambulante maatregel opleggen;
- 3° voorwaarden opleggen;
- 4° de minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand;
- 5° de minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden.

De maatregelen, vermeld in het eerste lid, 4° en 5°, kunnen alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict.

In eerste instantie verdient een herstelrechtelijk aanbod de voorkeur.

De maatregelen, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 3°, verdienen de voorkeur boven het toevertrouwen van de minderjarige aan een gemeenschapsinstelling.

Als de jeugdrechter een maatregel als vermeld in het eerste lid, 1° tot 5°, uitspreekt, bepaalt ze de maximumduur ervan.

Alle maatregelen, vermeld in het eerste lid, betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige verdachte.

Buiten de gevallen, vermeld in artikel 19, is de duur van de voorlopige rechtspleging beperkt tot zes maanden vanaf de vordering, vermeld in artikel 14. Die duur kan niet worden verlengd.

Als de termijn van zes maanden, vermeld in het zevende lid, wordt overschreden, is het niet meer mogelijk om een maatregel op te leggen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten waaraan de voorwaarden en de maatregelen, vermeld in het eerste tot en met het achtste lid, moeten voldoen.

Art. 19. In de volgende gevallen kan van de duur, vermeld in artikel 18, §2, zevende lid, worden afgeweken door de jeugdrechtbank:

- 1° het strafrechtelijke onderzoek is nog niet afgerond;
- 2° het jeugddelict betreft een feit als vermeld in artikel 137, 140 tot en met 141, 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek, of een poging tot het plegen van een dergelijk jeugddelict.

In de gevallen, vermeld in het eerste lid, is de maximumduur van de voorlopige rechtspleging twaalf maanden.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Art. 20. §1. De jeugdrechter kan aan de minderjarige verdachte een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg doen als vermeld in artikel 18, §1, als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° er bestaan voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de minderjarige verdachte ontkent het jeugddelict niet;
- 3° een slachtoffer is geïdentificeerd.

Bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg kunnen alleen worden toegepast als de personen die eraan deelnemen, er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen en dat blijven doen zolang de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg duurt.

§2. De bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg hebben tot doel de personen die eraan deelnemen de mogelijkheid te bieden om, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen.

De jeugdrechter stelt de personen, vermeld in het eerste lid, schriftelijk voor om deel te nemen aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

§3. De jeugdrechter brengt de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° de minderjarige verdachte, alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, recht heeft op een advocaat en dat die minderjarige zich tot die advocaat moet wenden voor hij ingaat op het voorstel van bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 2° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige verdachte en het slachtoffer raad kunnen inwinnen bij een advocaat voor ze deelnemen aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 3° de betrokken personen een bedenktijd van vijftien werkdagen hebben om al dan niet op het voorstel tot bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg in te gaan;
- 4° de betrokken personen op elk ogenblik kunnen terugkomen op hun instemming met de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 5° de minderjarige verdachte, alsook in voorkomend geval het slachtoffer als dit jonger is dan achttien jaar, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd;
- 6° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige verdachte en het slachtoffer zich kunnen laten bijstaan door een advocaat vanaf het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd.

§4. De jeugdrechter bezorgt een kopie van zijn voorstel aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, tweede lid. Die dienst wordt belast met de uitvoering van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg.

De diensten, vermeld in het eerste lid, zijn dezelfde als vermeld in artikel 12, paragraaf 1, derde en vierde lid.

§5. Als de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, binnen acht werkdagen vanaf het voorstel van de rechtbank geen contact opnemen met de dienst, vermeld in paragraaf 4, neemt die dienst contact op met de vermelde personen om hen een herstelrechtelijk aanbod te doen.

§6. De dienst, vermeld in paragraaf 4, kan, met het akkoord van de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, ook andere personen met een direct belang bij de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg betrekken.

§7. Als de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg tot een akkoord leidt, wordt het akkoord ondertekend door de betrokken personen en bij het gerechtelijk dossier gevoegd.

Het bereikte akkoord wordt door de jeugdrechtbank gehomologeerd. De jeugdrechtbank kan de inhoud ervan niet wijzigen. De jeugdrechtbank kan de homologatie alleen weigeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde.

§8. Als de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg niet tot een akkoord leidt, kunnen de gerechtelijke overheden of de personen die bij de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg betrokken zijn, noch de erkenning van het jeugddelict door de minderjarige verdachte noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg gebruiken ten nadele van de minderjarige.

De dienst, vermeld in paragraaf 4, stelt een bondig verslag op over het verloop en het resultaat van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg. Dat verslag wordt ter advies voorgelegd aan de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

§9. De documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het kader van de tussenkomst van de dienst, vermeld in paragraaf 4, zijn vertrouwelijk, met uitzondering van de documenten waarmee de betrokken personen instemmen om ze ter kennis van de gerechtelijke instanties te brengen. Ze kunnen niet worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenissen.

§10. De dienst, vermeld in paragraaf 4, stelt een bondig verslag op over de uitvoering van het akkoord en stuurt het naar de jeugdrechter, alsook naar de bevoegde sociale dienst. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

§11. Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, uitgevoerd wordt vóór de uitspraak van de beschikking, houdt de jeugdrechter rekening met het akkoord en de uitvoering ervan.

Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, plaatsvindt na de uitspraak van de beschikking, kan de zaak bij de jeugdrechter aanhangig worden gemaakt om de bevolen reactie ten opzichte van de minderjarige verdachte te verlichten.

Onderafdeling 3. Het positief project

Art. 21. §1. De jeugdrechter kan de minderjarige verdachte een positief project laten uitvoeren als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 1°.

De jeugdrechter roept de minderjarige, vermeld in het eerste lid, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De minderjarige verschijnt in aanwezigheid van een advocaat.

De minderjarige, vermeld in het eerste lid, doet een schriftelijk voorstel voor de inhoud van het positief project. De jeugdrechter informeert de betrokken minderjarige dat hij in dit kader de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot een

dienst die door de gemeenschap georganiseerd wordt of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De jeugdrechter kan een aanbod doen als vermeld in het derde lid als al de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- 1° er bestaan voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de betrokkene ontkent het jeugddelict niet.

De diensten, vermeld in het derde lid, zijn dezelfde als vermeld in artikel 13, paragraaf 1, vierde en vijfde lid.

De jeugdrechter brengt de personen, vermeld in het tweede lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° het positief project ten hoogste zestig uur mag bedragen;
- 2° de minderjarige verdachte een bedenktijd van vijftien werkdagen heeft om al dan niet in te gaan op het aanbod om zelf voorstellen voor de inhoud van het positief project te doen;
- 3° de minderjarige verdachte zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het uit te voeren positief project schriftelijk bevestigd wordt;
- 4° het positief project uitgevoerd moet worden binnen zes maanden na de schriftelijke bevestiging.

Het positief project wordt ondertekend door de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en door zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, en moet door de jeugdrechter worden bevestigd. De jeugdrechter kan de inhoud ervan niet wijzigen, maar kan wel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere redenen omklede beslissing.

De jeugdrechter stuurt onmiddellijk een kopie van het goedgekeurde positief project naar de aangewezen dienst, vermeld in het derde lid.

§2. Het bewijs van het verloop en de uitvoering van het positief project wordt aan de jeugdrechter geleverd door de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid. Die dienst brengt daarover op bepaalde tijdstippen verslag uit. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

§3. Nadat het overeengekomen positief project volledig uitgevoerd is, stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, een eindverslag op en richt dat aan de jeugdrechter. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het positief project heeft uitgevoerd overeenkomstig wat schriftelijk werd vastgelegd, neemt de jeugdrechter dat op in de motivering van zijn beslissing.

Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het positief project niet volledig heeft uitgevoerd, neemt de jeugdrechter dat op in de motivering van zijn beslissing en houdt hij daarmee rekening bij de beslissing om de betrokkene in voorkomend geval een andere maatregel op te leggen conform artikel 18, §2.

Een kopie van de beslissing wordt overhandigd aan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, aan zijn advocaat, aan zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek.

Onderafdeling 4. De ambulante maatregel

Art. 22. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte, een ambulante maatregel opleggen als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 2°.

Een ambulante maatregel betreft een niet-residentiële reactie op een jeugddelict, die wordt aangeboden in een voorziening, zonder dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, er overnacht, of die niet in een voorziening maar elders wordt aangeboden en waarbij gewerkt wordt met methodieken die het risico op recidive verminderen en er sterk ingezet wordt op het activeren van de context van de minderjarige.

De jeugdrechter kan erin toestemmen dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, een lopende behandeling of begeleiding voortzet.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor inhoud en invulling en de daarmee verbonden organisatie en opdrachten en de wijze waarop de opdrachten worden uitgevoerd. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen methodieken erkennen en de toegankelijkheid hiervan bepalen.

Onderafdeling 5. Voorwaarden

Art. 23. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 3°.

De maatregel, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de jeugdrechter conform paragraaf 2 wordt bepaald.

De jeugdrechter voorziet tegelijk in een vervangende maatregel voor het geval dat de betrokken minderjarige de opgelegde voorwaarden niet naleeft.

§2. De duur waarin voorwaarden opgelegd kunnen worden, bedraagt ten hoogste een jaar. De jeugdrechter bepaalt de duur van de voorwaarden in zijn beschikking en motiveert op voldoende wijze zijn beslissing.

§3. De jeugdrechter kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, de mogelijkheid bieden om samen met zijn advocaat zelf voorstellen te doen voor de invulling van de voorwaarden. De volgende voorwaarden kunnen onder meer worden vastgelegd:

- 1° het verbod om op bepaalde aangeduide plaatsen te verblijven;
- 2° het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of ze te verontrusten;
- 3° het volgen van een leerproject;
- 4° het uitvoeren van een gemeenschapsdienst;
- 5° het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding of een centrum voor alcohol- en toxicomanie;
- 6° het aanmelden bij de door de gemeenschap georganiseerde diensten van jeugdhulpverlening;
- 7° het naleven van een huisarrest.

§4. De maatregelen, vermeld in paragraaf 3, 3° en 4°, bedragen ten hoogste zestig uur. Ze sluiten aan bij de lichamelijke en verstandelijke mogelijkheden van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en de plaats waar ze uitgevoerd moeten worden, houdt rekening met zijn verblijfplaats.

Als het volgen van een begeleiding of een behandeling als vermeld in paragraaf 3, 5° en 6°, als na te leven voorwaarde wordt vastgelegd, brengt de uitvoerder van

die opdracht binnen een maand na het begin van de begeleiding of behandeling, en telkens als de dienst of persoon het nuttig acht, of op verzoek van de jeugdrechter, verslag uit. Er wordt ten minste om de drie maanden verslag uitgebracht over de begeleiding of de behandeling. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

De bevoegde dienst of persoon brengt de jeugdrechter onmiddellijk op de hoogte als de begeleiding of behandeling wordt stopgezet.

§5. De minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en die als voorwaarde het naleven van een huisarrest krijgt opgelegd, vermeld in paragraaf 3, 7°, is aanwezig op de tijdstippen en de plaats die de jeugdrechter vastlegt.

Het huisarrest mag de aanwezigheid van de betrokken minderjarige op school en zijn deelname aan een behandeling of begeleiding niet in de weg staan.

De jeugdrechter kan op verzoek van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, of ambtshalve, bijkomende toelatingen geven om de plaats, vermeld in het eerste lid, te verlaten.

§6. De minderjarige verdachte aan wie voorwaarden worden opgelegd met toepassing van paragraaf 1, is ook onderworpen aan een begeleiding die wordt uitgeoefend door een door de gemeenschap georganiseerde dienst of een dienst die beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding, ondersteuning en opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

§7. De jeugdrechter bezorgt de rechterlijke beslissing waarbij de naleving van voorwaarden wordt gelast, onmiddellijk aan de dienst, vermeld in paragraaf 6, eerste lid, en, in voorkomend geval, aan de dienst die zal moeten instaan voor de uitvoering.

Binnen een maand brengen de diensten, vermeld in het eerste lid, en verder telkens als ze het nuttig achten, of telkens als de jeugdrechter erom verzoekt, verslag uit. Er wordt ten minste om de drie maanden verslag uitgebracht over de begeleiding en de naleving van de voorwaarden. De minderjarige moet op de hoogte worden gebracht van de inhoud van dit verslag.

§8. De jeugdrechter kan de gestelde voorwaarden ambtshalve met een met redenen omklede beschikking nader omschrijven of aanpassen aan de omstandigheden. Ze kan de voorwaarden evenwel niet verscherpen of verstrengen.

Als de jeugdrechter van oordeel is dat een aanpassing aan de orde is, kan dat pas als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en zijn advocaat gehoord zijn. De jeugdrechter kan ook de ouders, of de opvoedingsverantwoordelijken, alsook het openbaar ministerie horen.

De jeugdrechter kan de gestelde voorwaarden op verzoek van de minderjarige, vermeld in het tweede lid, zijn ouders, of zijn opvoedingsverantwoordelijken, alsook het openbaar ministerie aanpassen aan de omstandigheden.

§9. De maatregel om voorwaarden op te leggen, kan worden herroepen wanneer er tijdens de looptijd van de voorwaarden voldoende ernstige aanwijzingen zijn dat

verder onderzoek noodzakelijk is naar de betrokkenheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, bij het plegen van een nieuw jeugddelict. De voormelde maatregel kan worden herroepen als de betrokken minderjarige de opgelegde voorwaarden niet naleeft en de jeugdrechter de niet-naleving voldoende erg acht.

Als de jeugdrechter van oordeel is dat herroeping aan de orde is, kan dat pas als de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn advocaat gehoord zijn, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie. De jeugdrechter kan ook de ouders, of de opvoedingsverantwoordelijken van de betrokken minderjarige horen.

Als de jeugdrechter de opgelegde voorwaarden herroept omdat ze niet nageleefd worden, legt hij de vastgestelde vervangende maatregel, vermeld in paragraaf 1, derde lid, op. Als de vervangende maatregel de in artikel 18, §2, 4°, voorziene maatregel betreft, kan deze, in voorkomend geval, gecombineerd met de maatregel, vermeld in artikel 18, §2, 5°.

Indien de omstandigheden op het moment dat de vervangende maatregel effectief wordt opgelegd wegens het niet naleven van de opgelegde voorwaarden, zodanig zijn gewijzigd ten opzichte van het moment waarop de vervangende maatregel werd voorzien, kan de jeugdrechter uitzonderlijk, en mits bijzondere motivering, een meer gepaste vervangende maatregel opleggen.

Als de jeugdrechter de opgelegde voorwaarden herroept omdat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, een nieuw jeugddelict pleegt, kan hij een maatregel opleggen conform artikel 18, §2.

Onderafdeling 6. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 24. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 4°.

§2. De jeugdrechter kan ten aanzien van personen die veertien jaar of ouder zijn op het ogenblik van de feiten, een plaatsing in een gemeenschapsinstelling bevelen voor een oriëntatie als vermeld in paragraaf 1, als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is en deze voorwaarden in de beschikking van de jeugdrechter omstandig beschreven zijn:

- 1° er zijn voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de voormelde persoon wordt ervan verdacht een jeugddelict te hebben gepleegd dat, als het zou zijn gepleegd door een meerderjarige, in de zin van het Stafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben;
- 3° een gesloten begeleiding is noodzakelijk.

§3. Met behoud van de toepassing van paragraaf 2 kan de jeugdrechter een plaatsing in een gemeenschapsinstelling bevelen ten aanzien van een persoon die tussen twaalf en veertien jaar oud is op het ogenblik van de feiten, als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is en deze voorwaarden in de beschikking van de jeugdrechter omstandig beschreven zijn:

- 1° er zijn voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° het jeugddelict waarvoor de voormelde persoon vervolgd wordt, kan, als hij meerderjarig zou zijn, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere

- wetten, een straf van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf tot gevolg hebben;
- 3° er bestaan dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van de openbare veiligheid;
- 4° een gesloten begeleiding is noodzakelijk.

Er wordt een voorbehouden capaciteit georganiseerd binnen de gemeenschapsinstellingen om de plaatsing van de personen, vermeld in het eerste lid, uit te voeren.

In het tweede lid wordt verstaan onder voorbehouden capaciteit: een gereserveerde capaciteit binnen de gemeenschapsinstellingen voor minderjarigen die op het ogenblik van de feiten tussen de twaalf en veertien jaar zijn en die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 24, paragraaf 3, artikel 36, tweede lid en artikel 37, paragraaf 4, eerste en tweede lid.

§4. Tijdens de gesloten oriëntatie van een minderjarige, vermeld in paragraaf 1, staan een multidisciplinaire screening en risicotaxatie centraal. De gevoerde onderzoeken resulteren in het formuleren van een oriëntatievoorstel aan de jeugdrechter.

Uiterlijk op de tiende kalenderdag na de aanvang van de gesloten oriëntatie, wordt op basis van een risicotaxatie aan de jeugdrechter een advies bezorgd over de verdere behoefte aan gesloten begeleiding.

In het geval na de risicotaxatie het advies bepaalt dat verdere gesloten begeleiding niet nodig is, wordt de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord. De ouders of in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. In voorkomend geval kan de jeugdrechter een andere maatregel, als vermeld in artikel 18, §2, 2° of 3° opleggen.

In het geval het advies verdere gesloten begeleiding vooropstelt, en de jeugdrechter dit advies volgt, kan de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord worden. Tijdens de resterende duur van de gesloten oriëntatie wordt een oriëntatievoorstel uitgewerkt. De ouders en in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. Een oriëntatievoorstel dat een gesloten begeleiding adviseert, bevat ook een voorstel over de duur van de gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling, vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 5°.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van de gesloten oriëntatie, alsook de wijze waarop hun werking en kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Onderafdeling 7. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 25. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 5°.

§2. De jeugdrechter kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 24, paragraaf 2 en 3.

De jeugdrechter kan de minderjarigen, vermeld in paragraaf 1, pas toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling conform paragraaf 1 nadat ze het oriëntatievoorstel, vermeld in artikel 24, §4, lid 4 heeft ontvangen. De jeugdrechter bepaalt de duur van de gesloten begeleiding in zijn beschikking en motiveert zijn beslissing op voldoende wijze. Er is één keer een verlenging van de duur op grond van hetzelfde jeugddelict mogelijk. De maximale duur van de verlenging is twee maanden.

§3. De maatregel van gesloten begeleiding mag alleen voor een zo kort mogelijke duur worden genomen en alleen als het doel van de maatregel op geen andere manier kan worden bereikt.

De maatregel van gesloten begeleiding mag niet worden genomen met het oog op de onmiddellijke bestraffing noch met het oog op de uitoefening van enige vorm van dwang.

§4. De jeugdrechter kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op advies van de directie van de gemeenschapsinstelling, onder de voorwaarden die ze bepaalt, toelaten de instelling te verlaten voor de termijn die ze bepaalt, of toelaten contact te hebben met derden die ze aanwijst.

Een kopie van het advies van de directie van de gemeenschapsinstelling en van de toelating kan na de ontvangst door de griffie, aan het openbaar ministerie bezorgd worden.

Het verlaten van de instelling om te verschijnen voor de rechtbank, om medische redenen of om een begrafenis in België bij te wonen in geval van het overlijden van een familielid tot en met de tweede graad, is niet ondergeschikt aan een toelating door de jeugdrechter of onderzoeksrechter.

Als de jeugdrechter weigert de gevraagde toelating om de gemeenschapsinstelling te verlaten, te verstrekken, vermeldt hij de redenen van dat verbod.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van gemeenschapsinstellingen. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

Art. 26. De uitvoering van de maatregelen, vermeld in artikel 18, paragraaf 2, eerste lid, gebeurt bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger, of de verblijfplaats van zijn ouders of de opvoedingsverantwoordelijken.

Elke betrokken uitvoerende instantie bij een maatregel die wordt opgelegd aan de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger voorziet van bij de aanvang in een opvolging na de gesloten begeleiding, die ook een vaardigheidstraining voor ouders of opvoedingsverantwoordelijken inhoudt.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en voorwaarden voor de opvolging en de inhoudelijke invulling hiervan.

Onderafdeling 8. Delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken

Art. 27. §1. Als de jeugdrechter de voor haar gebrachte minderjarige verdachte een maatregel oplegt, kan ze, op vordering van het openbaar ministerie, ambtshalve of op verzoek van de ouders of opvoedingsverantwoordelijken, opleggen dat ook met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken delictgericht moet worden gewerkt.

De jeugdrechter doet een appel op de betrokkenheid van de personen, vermeld in het eerste lid, vanuit hun hoedanigheid als ouder of verantwoordelijke voor de opvoeding van de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en bepaalt dat ook zij hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het jeugddelict en de gevolgen ervan.

Het delictgericht werken met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken heeft tot doel om, samen en met de hulp van een onpartijdige tussenpersoon, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen en breuken te herstellen.

§2. De jeugdrechter stuurt een afschrift van zijn beslissing naar de dienst die georganiseerd wordt door de gemeenschap of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden. Die dienst is belast met de uitvoering van het delictgericht werken met ouders of opvoedingsverantwoordelijken.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het delictgericht werken met voormelde personen en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd. De Vlaamse Regering kan hiervoor specifieke programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

§3. Als de personen, vermeld in paragraaf 1, binnen acht werkdagen vanaf de beslissing geen contact opnemen met de dienst, vermeld in paragraaf 2, neemt die dienst contact op met de voormelde personen.

§4. De dienst, vermeld in paragraaf 2, stelt een bondig verslag over de uitvoering van het delictgericht werken op en richt het aan de jeugdrechtbank en aan de bevoegde sociale dienst. De personen, vermeld in paragraaf 1, worden op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

Afdeling 3. Rechtspleging ten gronde

Onderafdeling 1. Sancties ten aanzien van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd

Art. 28. De jeugdrechtbank neemt kennis van de dagvaarding van het openbaar ministerie, vermeld in artikel 14.

Als de zaak van een persoon die voor de leeftijd van achttien jaar een jeugddelict heeft gepleegd, bij de jeugdrechtbank aanhangig is, kan ze, zelfs als de vordering van het openbaar ministerie wordt ingesteld nadat voormelde persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een sanctie opleggen.

Art. 29. §1. De jeugdrechtbank kan aan een minderjarige delictpleger een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

Als de jeugdrechtbank geen herstelrechtelijk aanbod doet, motiveert ze haar beslissing.

§2. De jeugdrechtbank kan, in voorkomend geval op cumulatieve wijze, in opgaande graad van ernst de volgende beslissingen nemen:

- 1° de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, berispen;
- 2° vaststellen dat, wat als maatregel is uitgevoerd, als sanctie volstaat;
- 3° voormelde minderjarige een positief project laten uitvoeren van ten hoogste 220 uur;
- 4° voormelde minderjarige een ambulante sanctie opleggen;
- 5° voormelde minderjarige voorwaarden opleggen;
- 6° voormelde minderjarige toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand;
- 7° voormelde minderjarige toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden;
- 8° voormelde minderjarige toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar;
- 9° voormelde minderjarige uit handen geven;
- 10° voormelde minderjarige toevertrouwen aan hetzij een open afdeling, hetzij een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst, ingeval uit een door een jeugdpsychiater, volgens de Vlaamse Regering bepaalde minimumnormen opgesteld onafhankelijk verslag dat minder dan een maand oud is, blijkt dat hij lijdt aan een geestesstoornis waardoor zijn oordeelsvermogen of zijn vermogen tot beheersen van zijn handelingen ernstig is aangetast. Plaatsing in een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst is enkel mogelijk met toepassing van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, overeenkomstig artikel 43 van de wet van 8 april 1965.

Behoudens de beslissing om de minderjarige delictpleger uit handen te geven, gaan alle sancties gepaard met een ondertoezichtstelling door de sociale dienst.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 6° en 7°, kunnen alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar.

De sanctie, vermeld in het eerste lid, 8°, kan alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan zestien jaar.

De uithandengeving, vermeld in het eerste lid, 9°, kan alleen ten aanzien van personen van zestien jaar of ouder worden bevolen.

In eerste instantie verdient een herstelrechtelijk aanbod altijd de voorkeur.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 5°, verdienen de voorkeur boven het toevertrouwen van de minderjarige delictpleger aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet.

Als de jeugdrechtbank een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 8° en 10°, oplegt, bepaalt ze de maximumduur ervan. Die duur kan niet worden verlengd.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 8° en 10°, betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere

relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1.

De jeugdrechtbank kan mits bijzondere motivatie of in de gevallen waar een sanctie als vermeld in het eerste lid, 6°, 7° en 8°, wordt overwogen, een elektronische monitoring of opvolging gecombineerd met begeleiding, als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 5°, opleggen. De jeugdrechtbank bepaalt de duur daarvan.

Elektronische monitoring is elke gevalideerde moderne technologie waardoor het mogelijk is om vanop een afstand bijzondere voorwaarden op vlak van vrijheidsbeperking en/of mobiliteitsopvolging die in het kader van de uitvoering van een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 5°, te ondersteunen en te controleren.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten waaraan de voorwaarden en de sancties, vermeld in dit artikel, moeten voldoen.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Art. 30. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger een herstelrechtelijk aanbod van als vermeld in artikel 29, §1, in de gevallen waarin er een slachtoffer geïdentificeerd is.

De procedure, vermeld in artikel 20, paragraaf 2 tot en met paragraaf 11, is van toepassing.

Onderafdeling 3. Berispen

Art. 31. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger berispen als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 1°.

De jeugdrechtbank deelt mee dat ze heeft kennisgenomen van het gepleegde jeugddelict, deelt mee dat ze die feiten afkeurt en doet een appel op de verantwoordelijkheid van de voormelde minderjarige, waarbij die wordt aangemaand om in de toekomst anders te handelen.

De jeugdrechtbank kan ook de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken herinneren aan en wijzen op hun verantwoordelijkheid.

Onderafdeling 4. Het positief project

Art. 32. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger een positief project laten uitvoeren als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 3°.

De procedure, vermeld in artikel 21, is van toepassing. In afwijking van artikel 21, paragraaf 1, vijfde lid, 1°, mag het positief project ten hoogste 220 uur bedragen.

In afwijking van artikel 21 voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, het positief project niet, of niet uitvoert conform het voorstel.

Onderafdeling 5. Ambulante sanctie

Art. 33. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger een ambulante sanctie als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 4°, opleggen. Artikel 22 is van overeenkomstige toepassing.

In afwijking van artikel 22 voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, de ambulante sanctie niet uitvoert.

Onderafdeling 6. Voorwaarden

Art. 34. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 5°.

De sanctie, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een termijn van ten hoogste twee jaar. De jeugdrechtbank bepaalt de duur van de voorwaarden in haar vonnis en motiveert op voldoende wijze haar beslissing.

De jeugdrechtbank voorziet tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, de opgelegde voorwaarden niet naleeft.

§2. De procedure, vermeld in artikel 23, is van toepassing. In afwijking van artikel 23, paragraaf 2, bedraagt de maximale duur waarin voorwaarden kunnen worden opgelegd, twee jaar, en het vastgelegde maximale aantal uur dat een leerproject of een gemeenschapsdienst mag duren, vermeld in artikel 23, paragraaf 4, 220 uur.

Onderafdeling 7. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 35. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 6°.

De procedure, vermeld in artikel 24, is van toepassing.

Onderafdeling 8. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 36. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van drie, zes of negen maanden als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 7°.

De jeugdrechtbank kan de minderjarigen, vermeld in het eerste lid, toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 25, paragraaf 2 tot en met paragraaf 4.

Art. 37. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 8°. Die sanctie wordt, in voorkomend geval, gecombineerd met een terbeschikkingstelling van maximaal tien jaar na het einde van de opgelegde sanctie.

§2. De sanctie, vermeld in paragraaf 1, wordt uitgesproken met een bijzonder met redenen omkleed vonnis, en kan alleen worden uitgesproken als aan al de volgende voorwaarden cumulatief voldaan is:

- 1° de minderjarige delictpleger is zestien jaar of meer op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict;
- 2° er is een vermoeden van schuldbekwaamheid aanwezig. Het betreft een weerlegbaar vermoeden, rekening houdend met de persoonlijkheid en maturiteit van voormelde minderjarige en zijn sociale context;
- 3° elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- 4° het jeugddelict dat voormelde minderjarige gepleegd heeft, is een feit als vermeld in artikel 137, 140 tot en met 141, 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek en 136bis Sw, 136ter Sw, 136 quater Sw, 136 sexies, voor zover deze strafbaar zijn met meer dan 5 jaar opsluiting;
- 5° de fysieke en psychische integriteit van voormelde minderjarige of van derden is in gevaar;
- 6° een beveiligde begeleiding is noodzakelijk.

Het eerste lid kan ook worden toegepast als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, maar dat op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict nog niet het geval was. In dat geval wordt de betrokkene gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van dit artikel.

§3. De sanctie, vermeld in paragraaf 1, houdt een gesloten begeleiding binnen een afdeling van een gemeenschapsinstelling in, gericht op begeleiding en re-integratie, vanaf de datum van de plaatsing tot de dag waarop de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, de leeftijd van achttien jaar bereikt. Op de eerstvolgende zittingsdag van de jeugdrechtbank verschijnt voormelde minderjarige, persoonlijk en in aanwezigheid van zijn advocaat, voor een evaluatie en om een vervolgtraject uit te werken. Met behoud van de toepassing van artikel 6, kan de uitvoering van de sanctie, vermeld in paragraaf 1 en 2, zich niet verder uitstrekken dan tot de leeftijd van vijftientig jaar.

Vanaf de leeftijd van achttien jaar verschijnt de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, jaarlijks voor de evaluatie van de opgelegde sanctie.

§4. In afwijking van paragraaf 2 en 3 kan de jeugdrechtbank de sanctie, vermeld in paragraaf 1, bevelen ten aanzien van minderjarigen delictplegers die nog geen zestien jaar zijn op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is:

- 1° er is een vermoeden van schuldbekwaamheid aanwezig. Het betreft een weerlegbaar vermoeden, rekening houdend met de persoonlijkheid en maturiteit van voormelde minderjarige en zijn sociale context;
- 2° elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- 3° de fysieke en psychische integriteit van voormelde minderjarige of derden is in gevaar;
- 4° een beveiligde begeleiding is noodzakelijk.

Als de cumulatieve voorwaarden, vermeld in het eerste lid, vervuld zijn, en als het jeugddelict gepleegd is door een minderjarige tussen twaalf en veertien jaar, kan de sanctie, vermeld in paragraaf 1, alleen worden opgelegd als het gepleegde jeugddelict een feit betreft als vermeld in artikel 137, 140 tot en met 141, 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek en als het zou zijn gepleegd door een meerderjarige, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben. De maximale duur van de sanctie bedraagt twee jaar. De voormelde

persoon wordt geplaatst in de voorbehouden capaciteit als vermeld in artikel 24, paragraaf 3, tweede lid.

Als de cumulatieve voorwaarden, vermeld in het eerste lid, vervuld zijn, en als het jeugddelict gepleegd is door een minderjarige tussen veertien en zestien jaar, kan de sanctie, vermeld in paragraaf 1, alleen worden opgelegd als het gepleegde jeugddelict een feit betreft als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek. De maximale duur van de sanctie bedraagt vijf jaar.

De minderjarige, vermeld in lid 2 en 3, verschijnt halfjaarlijks, persoonlijk en in aanwezigheid van zijn advocaat, voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde sanctie, het uitwerken en het opleggen van een vervolgetraject.

Vanaf de leeftijd van achttien jaar verschijnt de minderjarige, vermeld in lid 3, jaarlijks voor de evaluatie van de opgelegde sanctie.

§5. De procureur des Konings kan met toepassing van dit artikel de behandeling door de jeugdrechtbank alleen vorderen nadat hij maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten door een multidisciplinair samengesteld team. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van de maturiteitsgraad van de minderjarige delictpleger zijn persoonlijkheid en zijn omgeving. De aard, frequentie en ernst de feiten die voormelde minderjarige ten laste worden gelegd, worden in overweging genomen als ze bijdragen tot de evaluatie van zijn persoonlijkheid.

De procureur des Konings kan echter een vordering instellen zonder dat hij over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek beschikt als hij constateert dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, zich aan dat onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen.

De procureur des Konings kan ook een vordering instellen zonder dat hij een maatschappelijk onderzoek moeten laten uitvoeren en zonder dat hij een medisch-psychologisch onderzoek moet vragen, als bij vonnis al een sanctie genomen is ten aanzien van een persoon die nog geen achttien jaar is en die een of meer feiten als vermeld in artikel 323, 373 tot en met 378, 392 tot en met 394, 401 en 468 tot en met 476 van het Strafwetboek, heeft gepleegd, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt, en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van de voormelde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd.

De procureur vordert onder dezelfde voorwaarden de behandeling door de jeugdrechtbank van een persoon die nog geen achttien jaar is en die een feit, dat als misdad wordt omschreven en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar hoofdgevangenisstraf, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en pas wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor inhoud en invulling en de daarmee verbonden organisatie en opdrachten en de wijze waarop de opdrachten worden uitgevoerd in de gemeenschapsinstellingen. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

Onderafdeling 9. Uithandengeving

Art. 38. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger uit handen geven als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 9°.

§2. Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op het tijdstip van het plegen van het jeugddelict zestien jaar of ouder was en de jeugdrechtbank een van de sancties, vermeld in artikel 29, §2, niet geschikt acht, kan ze de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en de zaak naar het openbaar ministerie verwijzen, met het oog op vervolging voor de bevoegde rechtbank die het gemeen strafrecht en de gemeenrechtelijke strafprocedure toepast.

De jeugdrechtbank kan evenwel alleen beslissen tot uithandengeving als bovendien cumulatief aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, is het voorwerp geweest van een of meer van de maatregelen of sancties, vermeld in artikel 24, 25, 35, 36 en 37;
- 2° het gepleegde jeugddelict betreft een feit als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek of een poging tot het plegen van een feit als vermeld in artikel 393 tot en met 397 van het Strafwetboek;

In afwijking van wat vermeld is in het tweede lid, kan de jeugdrechtbank beslissen tot uithandengeving wanneer de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, als jeugddelict een feit heeft gepleegd als vermeld in artikel 136bis tot en met 136quater, 136 sexies, 137, 140 tot en met 141 van het Strafwetboek, die, als ze door een meerderjarige gepleegd zouden zijn, strafbaar worden gesteld met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf.

De motivering, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, wordt opgesteld in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, zijn maturiteitsgraad en zijn omgeving.

Dit artikel kan worden toegepast als de betrokkene op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, maar op het ogenblik van de feiten nog geen achttien jaar was. Hij wordt dan gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van dit hoofdstuk.

De Vlaamse Regering kan nadere regels opleggen aan de justitiehuisen en, of, hun partners, voor de uitvoering van straffen ten aanzien van uithanden gegeven minderjarigen of bepalen waar de gevangenisstraf wordt uitgevoerd tot de leeftijd van drieëntwintig jaar. De basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden, en de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, zijn van toepassing.

§3. De jeugdrechtbank kan de zaak alleen uit handen geven nadat ze maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, zijn omgeving en zijn maturiteitsgraad. De aard, frequentie en ernst van de feiten die de voormelde minderjarige ten laste worden gelegd, worden in overweging genomen als ze bijdragen tot de evaluatie van zijn persoonlijkheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de opmaak en inhoud van het medisch-psychologisch onderzoek.

De jeugdrechtbank kan echter:

- 1° de zaak uit handen geven zonder dat ze over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek beschikt, als ze constateert dat de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, zich aan dat onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen;

- 2° de zaak uit handen geven zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek heeft laten uitvoeren en zonder dat ze een medisch-psychologisch onderzoek heeft gevraagd, als bij vonnis al een sanctie genomen is ten aanzien van een minderjarige delictpleger die nog geen achttien jaar is en die een of meer feiten als vermeld in artikel 323, 373 tot en met 378, 392 tot en met 394, 401 en 468 tot en met 476 van het Strafwetboek, heeft gepleegd, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt, en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van de voormelde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd;
- 3° onder dezelfde voorwaarden uitspraak doen over de vordering tot het uit handen geven ten aanzien van een minderjarige delictpleger die nog geen achttien jaar is en die een feit, dat als misdadig wordt omschreven en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar hoofdgevangenisstraf, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en pas wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

§4. De jeugdrechtbank kan de zaak alleen conform de procedure, vermeld in het tweede tot en met het vierde lid, uit handen geven.

Zodra het maatschappelijk onderzoek en het medisch-psychologisch onderzoek ter griffie zijn neergelegd, deelt de jeugdrechter binnen drie werkdagen het dossier mee aan de procureur des Konings. Als geen medisch-psychologisch onderzoek is vereist met toepassing van paragraaf 3, tweede lid, 1°, deelt de rechtbank binnen drie werkdagen na de neerlegging ter griffie van het maatschappelijk onderzoek het dossier mee aan de procureur des Konings. Als de rechtbank met toepassing van paragraaf 3, tweede lid, 2° en 3°, uitspraak kan doen zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek moet laten uitvoeren en zonder dat ze een medisch-psychologisch onderzoek moet vragen, deelt ze het dossier onmiddellijk mee aan de procureur des Konings.

De procureur des Konings dagvaardt de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken en de minderjarige vermeld in paragraaf 1, binnen dertig werkdagen na de ontvangst van het dossier met het oog op de eerste dienstige terechtzitting. In de dagvaarding wordt vermeld dat een uithandengeving is vereist. De rechtbank doet binnen dertig werkdagen na de openbare terechtzitting uitspraak over de uithandengeving.

In geval van hoger beroep beschikt de procureur-generaal over een termijn van twintig werkdagen vanaf het einde van de termijn van hoger beroep om te dagvaarden voor de jeugdkamer van het hof van beroep. Die kamer doet binnen vijftien werkdagen na de openbare terechtzitting uitspraak over de uithandengeving.

§5. Iedere persoon ten aanzien van wie een beslissing tot uithandengeving genomen is met toepassing van dit artikel, wordt, vanaf de dag waarop die beslissing definitief geworden is, onderworpen aan de rechtsmacht van de gewone rechter voor de vervolging van feiten die gepleegd zijn na de dag van de dagvaarding tot uithandengeving.

§6. Na een beslissing van uithandengeving, bevolen met toepassing van dit artikel, draagt de jeugdrechtbank of, in voorkomend geval, de jeugdkamer van het hof van beroep, dadelijk het integrale dossier van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, over aan het openbaar ministerie om het, in geval van vervolging, bij het strafdossier te voegen.

Onderafdeling 10. Toevertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst

Art. 39. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan hetzij een open afdeling, hetzij een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 10°.

De sanctie van residentiële plaatsing in een jeugdpsychiatrische dienst kan alleen worden opgelegd aan een minderjarige delictpleger ingeval uit een door een jeugdpsychiater opgesteld onafhankelijk verslag dat minder dan een maand oud is, blijkt dat zijn oordeelsvermogen of zijn vermogen tot beheersen van zijn handelingen ernstig is aangetast. Plaatsing in een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst is mogelijk overeenkomstig artikel 43 van de wet van 8 april 1965.

§2. De betrokken persoon verschijnt halfjaarlijks voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde sanctie.

De Vlaamse Regering bepaalt de minimumnormen alsook de nadere regels voor de inhoud en invulling van het verslag vermeld in paragraaf 1, lid 2.

Afdeling 4. Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra

Art. 40. §1. De Vlaamse Regering richt gemeenschapsinstellingen op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elke gemeenschapsinstelling, alsook de maximumcapaciteit van de verschillende afdelingen.

§2. De verschillende afdelingen van de gemeenschapsinstellingen zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met:

- 1° het uitvoeren van de opdrachten, vermeld in artikel 48, §1, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 2° het uitvoeren van opdrachten op grond van dit decreet ten aanzien van minderjarige verdachten en minderjarige delictplegers.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels betreffende de organisatie, werking en opdrachten van de gemeenschapsinstellingen.

Art. 41. De Vlaamse Regering richt Vlaamse detentiecentra op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elk Vlaams detentiecentrum.

In dit artikel wordt verstaan onder Vlaams detentiecentrum: een instelling of afdeling van de gemeenschapsinstelling, bevoegd voor de uitvoering van de voorlopige hechtenis of de gevangenisstraf ten aanzien van uit handen gegeven jongeren tot de maximale leeftijd van 23 jaar.

De Vlaamse detentiecentra zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met de tenlasteneming van personen tot maximaal de leeftijd van drieëntwintig jaar tegen wie een uithandengeving is uitgesproken of die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf na een uithandengeving die uitgesproken is door de jeugdrechtbank met toepassing van artikel 38.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels betreffende de organisatie, werking en opdrachten van Vlaamse detentiecentra.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Art. 42. Een reactie die werd uitgesproken door de jeugdrechtbank en die in uitvoering is op de datum van inwerkingtreding van dit decreet, kan verder worden uitgevoerd.

Een vordering of dagvaarding die werd ingesteld door het openbaar ministerie bij de jeugdrechtbank en waarover op de datum van inwerkingtreding

van dit decreet een beslissing werd genomen maar die nog niet in uitvoering is, wordt uitgevoerd conform de genomen beslissing.

Een vordering of een dagvaarding die werd ingesteld door het openbaar ministerie bij de jeugdrechtbank en waarover op de datum van de inwerkingtreding van dit decreet nog geen beslissing werd genomen, wordt behandeld conform de bepalingen van dit decreet.

Art. 43. Binnen de drie jaar dient de Vlaamse Regering bij het Vlaams Parlement een rapport over de evaluatie, met in begrip van een wetenschappelijke evaluatie van de bepalingen in de artikelen 29 §2,8°, 37 en 38, van dit decreet in.

Art. 44. De Vlaamse Regering bepaalt voor de artikelen 23, §9, lid 4, 24, 25, 34, §§1 en 2, voor zover de vervangende sanctie het toevertrouwen van de minderjarige delictpleger aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet betreft, 36, 37 en 39 de datum van inwerkingtreding. Deze artikelen treden uiterlijk in werking op 1 januari 2020.

De overige bepalingen van dit decreet treden in werking op 1 januari 2019.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN

Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Herstel en sanctie als constructieve reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen

A. Algemene toelichting

1. De contouren voor het jeugddelinquentierecht

Het overhevelen met de Zesde staatshervorming van bevoegdheden met betrekking tot de aanpak van jeugddelinquentie betekende de start van een nieuwe fase in het vormgeven van een Vlaams beleid rond deze thematiek. In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering werd de beslissing genomen om een Vlaamse visie uit te werken en meteen ook werk te maken van een regelgevend initiatief. Vlaanderen kiest hierbij voor een gedifferentieerde aanpak van jeugddelinquentie waarbij de principes, zoals die werden ontwikkeld door de 'Werkgroep Jeugdsanctierecht', een belangrijk gegeven vormen. De Werkgroep Jeugdsanctierecht is een overlegforum tussen experts uit diverse milieus: wetenschappelijke hoek, magistratuur, advocatuur, verwijzers, diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling (HCA-diensten) en jeugdhulpverlening. In 2011 actualiseerde de Werkgroep Jeugdsanctierecht zijn vijf principes. De werkgroep blijft zich baseren op de principes van verantwoordelijkheid van jongeren, rechtswaARBorgen voor jongeren en constructief sanctioneren, kiest voor de complementariteit tussen herstel, welzijn en justitie en bevestigt het uitzonderlijk karakter van opsluiting als ultimum remedium.

In de aanloop naar een maatschappelijk debat en het uitwerken van een gedragen visie, werd er een wetenschappelijke analyse uitgevoerd door een consortium van universiteiten. De opdracht betrof het in kaart brengen van de omgeving waarbinnen een nieuw Vlaams jeugddelinquentierecht vorm moet krijgen¹. Het onderzoek werd gevoerd rond volgende drie componenten: 1) een actueel overzicht van bestaand wetenschappelijk onderzoek rond de aanpak van jeugddelinquentie, 2) een kritische evaluatie van het maatregelenpakket dat op heden van kracht is met betrekking tot jongeren die delinquentie plegen en 3) een analyse van de actuele maatschappelijke context in Vlaanderen. Bij 1) en 2) werd uitdrukkelijk gesteld om ook over de landsgrenzen heen te kijken. De gevraagde analyse bracht evoluties, nieuwe tendensen en fenomenen die betekenisvol kunnen zijn bij het vormgeven en invoeren van een nieuw jeugddelinquentierecht in beeld en er werd aandacht besteed aan de (mate van) impact van elk van deze factoren op de principes, het basiskader en de uitvoeringsmodaliteiten van een eerste Vlaams decreet rond jeugddelinquentie.

Het hierboven genoemde maatschappelijk debat werd georganiseerd met jeugdparketmagistraten, jeugdrechters, jeugdadvocaten, academici, kinderrechtencommissariaat, actoren binnen de integrale jeugdhulp, kinder- en jeugdpsychiaters, HCA-diensten, de gemeenschapsinstellingen, vertegenwoordigers van de Federale Overheidsdiensten Justitie en Volksgezondheid en de betrokken Vlaamse agentschappen. Deelnemers engageerden zich om in dialoog de belangrijke bouwstenen aan te geven voor een gedragen, onderbouwde en actuele visie op de aanpak van jeugddelinquentie.

¹ De omgevingsanalyse, die gerealiseerd werd door het consortium van Vrije Universiteit Brussel (VUB), Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit Gent en KEKI, is te raadplegen via <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/nieuws/2015/10/14/traject-jeugdrecht>

Omwille van het belang om het perspectief van jongeren en ouders actief en van bij aanvang te betrekken, werden parallel ook samen met jongeren en ouders werkgroepen georganiseerd.

De werkzaamheden resulteerden in zes besluitteksten waarin de visie van professionele stakeholders, ouders en jongeren weergegeven worden.

Een Vlaams jeugddelinquentierecht situeert zich in eerste instantie binnen de contouren van het institutioneel akkoord voor de 6de staatshervorming van 11 oktober 2011. Het zogenaamde 'Vlinderakkoord' stelt inzake de overheveling van de bevoegdheden naar Vlaanderen de "Communautarisering van volgende materies:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als strafbaar omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels."

Belangrijk bij het uittekenen van een Vlaams beleid inzake jeugddelinquentie, is dat de communautarisering hoofdzakelijk een wetgevende bevoegdheid betreft met betrekking tot het bepalen van de reacties² op delinquent gedrag van jongeren, met andere woorden in grote mate een materieel jeugddelinquentierecht. Het is duidelijk dat aanpassingen aan de procedure of de gerechtelijke organisatie blijven behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid en dat deze – indien zij zich opdringen – altijd in overleg en afstemming met de federale overheid moeten gesitueerd worden.

Anders is het voor wat betreft de impliciete bevoegdheden. Impliciete bevoegdheden zijn bijkomende (waarvoor een gemeenschap of gewest normaliter niet bevoegd is) en voorwaardelijke (de toepassing ervan moet noodzakelijk zijn voor de uitoefening van een van de bevoegdheden van die overheid) maar binnen deze context volwaardige bevoegdheden, die niet als dusdanig door de wet aan een bepaald bestuursniveau zijn toegewezen.

Het ontwerpdecreet betreffende het Vlaams jeugddelinquentierecht houdt zo maximaal mogelijk vast aan de afspraken die werden bepaald in het Vlaams regeerakkoord. Waar nodig voor het uittekenen van een coherent geheel, wordt binnen het Vlaams jeugddelinquentierecht wel een maximale invulling gegeven aan de Vlaamse bevoegdheden of wordt een beroep gedaan op de impliciete bevoegdheden om aanpassingen te rechtvaardigen.

Overleg en afstemming met de federale overheid geldt eveneens voor die jongeren die jeugddelicten plegen en waarbij duidelijk is dat een achterliggende psychiatrische problematiek prominent op de voorgrond treedt.

De essentiële ambitie van het jeugddelinquentierecht betreft het voorzien in een duidelijke, maatschappelijk normbevestigende reactie op delicten gepleegd door minderjarigen en waarbij de verantwoordelijkheid van de jonge dader niet ontweken wordt. Deze reactie is helder afgescheiden van, maar vlot combineerbaar met jeugdhulp wanneer nodig. Het jeugddelinquentierecht omvat dan ook slechts een deel van het jeugdrecht, namelijk de reacties op jeugddelinquentie.

² We introduceren en hanteren binnen het Vlaams jeugddelinquentierecht de term 'reactie' als overkoepelende term wanneer we in zijn algemeenheid verwijzen naar het maatschappelijke antwoord dat wordt geboden op een normovertreding door een minderjarige. Bij het hanteren van de term reactie maken we geen onderscheid naar in welke fase van de procedure wordt gereageerd. Wanneer we echter een onderscheid willen maken tussen de reacties die mogelijk zijn op niveau van de jeugdrechtbank, spreken we binnen de voorlopige rechtspleging over 'maatregelen' en tijdens de rechtspleging ten gronde van 'sancties'. Een sanctie omschrijven we dan als 'een maatschappelijke reactie op een normovertreding door een minderjarige zoals deze voorzien is in de wet en uitgesproken wordt door een (jeugd)rechter, die uitoefening van dwang toelaat, die in verhouding staat tot en begrensd is door het gepleegde feit, die de jongere op zijn (actieve) verantwoordelijkheid aanspreekt en die als doel heeft de norm te bevestigen en het gezag van de geschonden rechtsnorm te herstellen'.

Het kader met betrekking tot jeugdhulpverlening, ook voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, krijgt vorm in het decreet met betrekking tot de integrale jeugdhulp.

Het verder consolideren en verfijnen van herstelgericht en herstelrechtelijk handelen als volwaardige reactie op jeugddelinquentie is een belangrijk en algemeen gedragen uitgangspunt en dat zowel bij jongeren, ouders/opvoedingsverantwoordelijken als bij de betrokken professionele stakeholders. Het is echter evenzeer de gedeelde overtuiging dat er, naast het herstelrechtelijke spoor, ook nood is aan een gedifferentieerd aanbod van snelle, constructieve reacties als antwoord op jeugddelinquentie.

De tijd tussen het plegen van het jeugddelict en de reactie op dat delict moet zo kort mogelijk zijn om een positieve impact te hebben op de minderjarige. Er moeten termijnen bepaald worden waarbinnen bepaalde beslissingen moeten genomen worden, zonder dat afbreuk mag worden gedaan aan de rechten en rechtswaarborgen van de minderjarigen. Dit maakt ook (lokale) afspraken in een ketenaanpak mogelijk waardoor sneller en meer gecoördineerd kan opgetreden worden tussen de verschillende ketenpartners.

Eerder dan te kiezen voor een enkelvoudig spoor van herstel of sanctie als alternatief voor bescherming, wordt uitdrukkelijk gekozen voor het voorzien van meerdere sporen in de reactie. De term 'jeugddelinquentierecht' omvat beide sporen, evenals de mogelijkheid om door middel van zorg en beveiliging (gesloten zorg) te reageren op een jeugddelict gepleegd door minderjarigen die niet als verantwoordelijk kunnen beschouwd worden omwille van de aanwezigheid van een geestesstoornis.

Bij het aangeven van de contouren voor een Vlaams jeugddelinquentierecht, is het belangrijk om op te merken dat het jeugddelinquentierecht op het einde van de rit komt in het beleid ten aanzien van minderjarigen die jeugddelicten plegen, of hiervan verdacht worden. We verwijzen hierbij naar het belang van preventieve maatregelen naar kinderen en jongeren. Naast een normbevestigende en herstellende reactie op een jeugddelict gepleegd door een minderjarige, waarbij het opnemen van verantwoordelijkheid door de jongere zoveel als mogelijk wordt aangemoedigd, moet dergelijke gerichte en beperkte reactie ingebed zijn in een breder beleid met betrekking tot minderjarigen. Hierbinnen moeten ook acties en initiatieven van preventieve aard worden uitgewerkt en aangeboden.

2. Uitgangspunten Vlaamse visie op aanpak jeugddelinquentie

Verantwoordelijkheid van jongeren als vertrekpunt

In de Jeugdwet van 2006 zijn heel wat elementen aanwezig die niet terug te brengen zijn tot het denken vanuit een beschermingsmodel. Toch blijft de wet uitdrukkelijk aangeven te vertrekken vanuit het beschermingsmodel. Met het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, wensen we de verantwoordelijkheid van de jongere voor zijn gedrag meer te benadrukken.

Eén van de centrale overtuigingen van waaruit met het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht in Vlaanderen vertrokken wordt, is om jongeren uitdrukkelijker te beschouwen en te benaderen als verantwoordelijke jonge mensen, eerder dan als handelingsonbekwame, onverantwoordelijke en te beschermen kinderen van hun ouders. We stellen daarbij de jongere verantwoordelijk voor zijn daden en de gevolgen ervan. De reactie op een jeugddelict moet zich richten op de schade die de minderjarige aan zijn slachtoffer en de maatschappij heeft veroorzaakt. In alle stadia van de procedure wordt nu de mogelijkheid tot herstelgericht werken geboden en aangemoedigd. Herstelgericht werken is formeel voorzien in dit ontwerp van decreet onder de vorm van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, maar ook binnen andere reacties op het jeugddelict is werken rond herstel mogelijk. Zo is er ook ruimte voor het werken rond herstel binnen het uitvoeren van een positief project, maar ook wanneer een jongere in een gemeenschapsinstelling verblijft. Het herstelgericht werken geeft ook gestalte aan het

subsidiariteitsprincipe (zie hierna) en brengt de positie van het slachtoffer meer in balans met de aandacht voor de dader.

De wijze waarop het begrip 'verantwoordelijkheid' van en voor minderjarige delictplegers en van andere bij het jeugddelict betrokken partijen invulling krijgt, staat niet op zich. Het is niet los te koppelen van hoe we breder denken over en kijken naar kinderen en jongeren. Het is niet los te koppelen van de wijze waarop we in Vlaanderen invulling willen geven aan het samenleven van mensen en de mate waarin en de wijze waarop een samenleving inzet op het actief ondersteunen van jongeren in opgroeien tot verantwoordelijke burgers.

In het jeugddelinquentierecht moet de jonge delinquent zijn verantwoordelijkheid opnemen t.o.v. het slachtoffer en de gemeenschap voor de schade die hij heeft toegebracht. Dit past in een herstelgerichte benadering waarbij het slachtoffer centraler wordt gesteld.

De leeftijd van **twaaif jaar** wordt aanvaard als ondergrens bij het aanspreken van jongeren op hun verantwoordelijkheid. Hieronder kan geen sprake zijn van 'strafrechtelijke verantwoordelijkheid' bij jongeren. Dat betekent dat voor minderjarigen die jeugddelicten plegen maar de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt hebben, enkel een aanbod mogelijk is, of kan worden opgetreden, vanuit het kader van de jeugdhulp. De bovengrens voor de toepasselijkheid van het jeugddelinquentierecht is achttien jaar. Enkel jeugddelicten gepleegd vóór de leeftijd van achttien jaar komen in aanmerking voor een reactie onder het jeugddelinquentierecht. De opgelegde reactie kan in de uitvoering wel de leeftijdsgrens van achttien jaar overschrijden.

Reacties op het jeugddelict gepleegd door minderjarigen zijn binnen het jeugddelinquentierecht mogelijk tot de leeftijd van drieëntwintig jaar.

Enige uitzondering hierop wordt gevormd door een nieuwe sanctie die wordt geïntroduceerd met dit decreet. Voor een beperkt aantal jeugddelicten, en voor de doelgroep van minderjarige veelplegers, wordt de mogelijkheid voorzien tot het uitspreken van een langere sanctie met een maximale duur van 7 jaar. Hierdoor kan in bepaalde gevallen (afhankelijk van de leeftijd van de pleger) de leeftijd van drieëntwintig jaar worden overschreden bij de uitvoering. Ook deze (lange) reactie op het jeugddelict moet een constructief en herstelgericht karakter inhouden.

Erkennen dat jongeren jonge mensen zijn, die in groeiende mate verantwoordelijkheid mogen en kunnen opnemen, ontslaat ouders en opvoedingsverantwoordelijken niet van hun verantwoordelijkheid. De minderjarige ondersteunen in het proces van 'groeien in verantwoordelijkheid' kan niet los gezien worden van het actief betrekken van deze personen in de reactie op een jeugddelict gepleegd door een minderjarige. Er is sprake van een gedeelde, gedragen verantwoordelijkheid. Ouders en opvoedingsverantwoordelijken moeten betrokken worden in de opvolging van de reactie maar waar nodig moet ook ten aanzien van hen kunnen gereageerd worden. In het ontwerp van decreet zit in de verschillende reacties een contextgerichte werking vervat en is het de ambitie om ook effectief met de context van de minderjarige delictpleger aan de slag te gaan, delictgericht te werken. Wanneer ouders en opvoedingsverantwoordelijken zich echter onttrekken aan de contextgerichte werking of wanneer er indicaties zijn die wijzen op een onaangepaste reactie op, en/of onbekwaamheid te reageren op het gedrag van de betrokken minderjarige, moet het mogelijk zijn om een appél te doen op hun verantwoordelijkheid en hen te ondersteunen in het (leren) omgaan met het gedrag van de betrokken minderjarige.

De wijze waarop ouders en opvoedingsverantwoordelijken worden benaderd is van belang. Indien deze personen op een correcte wijze benaderd worden is het doen van een appél op hun verantwoordelijkheid en actieve betrokkenheid bij invulling, uitvoering en opvolging van de reactie op het jeugddelict, legitiem. Hierbij is het belangrijk om oog te hebben voor

het (gezins-)systeem als totaliteit. Ouders, opvoedingsverantwoordelijken en kinderen moeten als een geheel bekeken worden waarbij ze samen (kunnen) verantwoordelijk zijn.

Duidelijke, snelle, constructieve en herstelgerichte reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen

De reactie op jeugddelicten moet duidelijk, snel, constructief en herstelgericht zijn. Dat zowel voor de minderjarige delictpleger, zijn ouders/opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de ruimere samenleving. De cumulatie van reacties is mogelijk, doch rekening houdend met de toepassing van het proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel.

Duidelijke reacties

Een duidelijke reactie geeft het signaal dat een norm overschreden is en dat dit de samenleving en het slachtoffer in meer of mindere mate schade berokkent. Het voorzien in een normbevestigende reactie wanneer een minderjarige een jeugddelict pleegt, is de centrale doelstelling binnen het jeugddelinquentierecht. Het (her)bevestigen van de norm is het vertrekpunt.

Hierbij is het belangrijk dat een jongere wordt gewezen op de normoverschrijding, wordt aangesproken op zijn verantwoordelijkheid en wordt ondersteund in het zoeken naar manieren om verantwoordelijkheid te leren nemen voor zijn gedrag.

Proportionaliteit is een belangrijk rechtsbeginsel wanneer het gaat over duidelijke reacties op een jeugddelict. Het explicieter op de voorgrond brengen van de duur van een reactie is hierbij cruciaal. Er wordt niet gekozen om te werken met een systeem van tarifiering doch met het invoeren van maxima. De maximale duur van een reactie moet duidelijk en op voorhand afgebakend worden.

Het voorzien in een specifiek en duidelijk aanbod aan reacties naar aanleiding van het plegen van een jeugddelict draagt bij om de normbevestigende reactie te onderscheiden van jeugdhulp die eventueel nodig is. Het is van belang dat duidelijk is op welke grond wordt ingegrepen, welke maatregel of sanctie wordt opgelegd, waarom voor een bepaalde maatregel of sanctie wordt gekozen en wat de inhoud ervan is.

De taal die hierbij gehanteerd wordt staat niet los van het creëren van de nodige duidelijkheid. Aandacht voor het communiceren in een begrijpbare taal is een belangrijk gegeven binnen het jeugddelinquentierecht. Het structureel garanderen dat betrokken actoren over voldoende vaardigheden beschikken op dit vlak is dan ook noodzakelijk.

Wanneer het voorzien in een specifiek en duidelijk aanbod aan reacties moet onderscheiden worden van een jeugdhulpverleningsaanbod, moet deze duidelijkheid ook worden doorgetrokken tot op het niveau van de uitvoering. Het vertrekpunt moet dan ook zijn om inhoudelijk en infrastructureel de werking voor minderjarige delictplegers en jongeren die zich in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie bevinden, te scheiden. Dit leidt tot een meer heldere positionering van doel en werking van de verschillende deelwerkingen.

Reacties op jeugddelicten moeten niet alleen duidelijk zijn voor de betrokken minderjarigen (de delictpleger moet o.m. een gekende maximale termijn mee krijgen), duidelijkheid moet ook geboden worden in hoofde van ouders/opvoedingsverantwoordelijken, slachtoffers en de maatschappij. Ouders en opvoedingsverantwoordelijken moeten weten waar en op welke wijze zij betrokken worden in de reactie en wat er van hen verwacht wordt. Duidelijkheid vanuit het perspectief van het slachtoffer betreft in eerste instantie het verder inzetten op het informeren van het slachtoffer en hen ondersteunen en begeleiden in het herstellen van de door hen geleden schade.

Snelle reacties

Een voldoende snelle respons op een gepleegd jeugddelict is belangrijk. Een duidelijke reactie op een gepleegd jeugddelict is verbonden met 'snelheid van reageren'. Er moet kort op de bal kunnen gespeeld worden zonder hierbij het vermoeden van onschuld en andere rechtswaARBorgen uit het oog te verliezen. De jongere mag zijn verantwoordelijkheid niet ontlopen.

Constructieve reacties

Een constructieve reactie is gericht op het tegemoet komen aan de belangen en behoeften van alle betrokken partijen: het slachtoffer, de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger, de ouders/opvoedingsverantwoordelijken en de samenleving. Daarnaast is het bieden van maximale ruimte voor eigen inbreng en actieve participatie van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger, slachtoffer en ouders/opvoedingsverantwoordelijken evenzeer een belangrijk aspect bij het vormgeven van constructieve reacties op het jeugddelict. Binnen het jeugddelinquentierecht wordt het actief kunnen bijdragen tot de zingeving van het ingrijpen alsook het kunnen opnemen van een persoonlijk engagement, beoogd.

Het constructieve gehalte van een reactie op een jeugddelict betreft de mate waarin er een positieve impuls van uitgaat voor de jongere. In welke mate wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van de (vermoedelijke) delictpleger om verantwoordelijkheid op te nemen? In welke mate ervaart de jongere zelf de reactie op het jeugddelict als constructief? De wijze waarop jongeren benaderd worden en de mate waarin voldoende tijd vrijgemaakt wordt voor het luisteren naar de jongere zijn hierbij belangrijk. Niet enkel aandacht besteden aan wat niet goed gaat, maar ook oog hebben voor en gericht zijn op de mogelijkheden en talenten van de jongere in de reactie op het jeugddelict. De mate waarin een jongere iets kan leren uit de reactie op het jeugddelict is een belangrijk gegeven.

Jongeren hebben nood aan voldoende tijd en ruimte om zelf initiatief te nemen binnen de context van de reactie op het jeugddelict, en dat op maat van hun mogelijkheden en beperkingen. We organiseren ons zodanig opdat in alle fasen van de afhandeling van het jeugddelict, aan de minderjarige de mogelijkheid wordt geboden om actief mee te werken aan de uitwerking en invulling van de reactie op het jeugddelict. Hiervoor verliezen we de benodigde ondersteuning niet uit het oog en richten we ons in eerste instantie tot de HCA-diensten en de advocaten die de minderjarige bijstaan.

Het slachtoffer wordt erkend in zijn slachtofferschap, en wordt zoveel mogelijk betrokken in de reactie op het jeugddelict. Het inzetten op het systematisch garanderen dat het aanbod van bemiddeling - of herstelgericht groepsoverleg - tussen (vermoedelijke) delictpleger en slachtoffer effectief wordt gerealiseerd, biedt mogelijks een krachtig middel om te komen tot een maximale, constructieve betrokkenheid van het slachtoffer. De vrijwilligheid langs de kant van het slachtoffer moet daarbij wel behouden blijven: wanneer een slachtoffer niet met de (vermoedelijke) dader geconfronteerd wil worden, moet hij of zij die keuze kunnen behouden.

Wat het constructief gehalte van de reactie op het jeugddelict voor ouders en opvoedingsverantwoordelijken betreft, ligt de focus uitdrukkelijk op de wijze waarop zij verder invulling kunnen geven aan hun verantwoordelijkheid 'als opvoedingsverantwoordelijken' ten aanzien van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger. Het gaat hier om een gerichte keuze hen niet te benaderen als 'falende' individuen. Er wordt niet beoogd op zoek te gaan naar de mate waarin zij 'schuld' dragen voor het gepleegde jeugddelict.

Constructief gaat over de mate waarin er ruimte en aandacht is voor ondersteuning en betrokkenheid van ouders en opvoedingsverantwoordelijken bij de reactie op het jeugddelict en dit doorheen het ganse traject. Wat kunnen zij bijv. betekenen ten aanzien

van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger wanneer het gaat over het verminderen van de kansen tot recidive of zogenaamde veelplegers? Ook hier moet rekening worden gehouden met hun mogelijkheden, beperkingen en (draag)kracht. Het structureel voorzien dat het perspectief van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken bevestigd wordt is daarbij een belangrijke stap. Opvoedingsverantwoordelijken en ouders zien als 'partner' in het traject.

Binnen de mogelijke reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen, wordt de ambulante reactie ingebracht als middel om invulling te geven aan het belang van het actief betrekken van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger bij de reactie op het jeugddelict. Op die manier kan opvolging en ondersteuning aan ouders en opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger verzekerd worden.

Constructief vanuit het perspectief van de bredere samenleving is de herbevestiging van de maatschappelijke norm door de duidelijke reactie. Waar mogelijk houdt de constructieve reactie ook een symbolisch herstel in van de schade toegebracht aan de samenleving en waar nodig houdt de reactie een beveiliging van de samenleving in.

Herstelgerichte reacties

Het werken met en vanuit een herstell filosofie als belangrijk gegeven binnen de reactie op het jeugddelict, wordt in het nieuwe jeugddelinquentierecht geconsolideerd en verijnd. We leggen hierbij sterk de nadruk op responsabilisering en het opnemen van de individuele verantwoordelijkheid. Herstel tussen slachtoffer en dader staan hierbij voorop. De minderjarige (vermoedelijke) delictpleger moet de verantwoordelijkheid opnemen voor zijn acties, de gevolgen ervan inzien en de schade 'herstellen' op een betekenisvolle manier voor alle mogelijk betrokken partijen.

De termen herstelrechtelijk en herstelgericht zijn van elkaar te onderscheiden. De term herstelrechtelijk focust eerder op het proces, hoe recht doen na het jeugddelict, en dit op een andere dan de klassieke wijze waarop gewerkt wordt binnen de rechtbank. Herstelgericht werken heeft daarentegen meer het resultaat voor ogen, zijnde de relatie met het slachtoffer en de maatschappij herstellen en de (vermoedelijke) delictpleger wijzen op zijn verantwoordelijkheid. In tegenstelling tot een enge herstelrechtelijke invulling van herstel is herstelgericht werken ook mogelijk binnen een context van dwang. Binnen een pedagogische context wordt werken vanuit de visie rond herstel eveneens gehanteerd. Hier is sprake van een nog bredere invulling van het begrip. Hier staat het creëren, behouden en herstellen van relaties centraal, meer dan het herstel van de schade.

Herstelgericht werken omvat vele vormen van actief werken met en vanuit de visie van herstel en biedt mogelijkheden om ook gericht te werken met de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger alleen. Eveneens biedt de filosofie van herstel mogelijkheden in het werken met ouders/opvoedingsverantwoordelijken, in relatie tot de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger.

Daar waar herstelbemiddeling en herstelgericht groepsoverleg uitdrukkelijk te situeren zijn binnen een vrijwillig kader, en dus te onderscheiden van een opgelegde reactie, is de gerichtheid op de schade en het herstel daarvan, een belangrijk gegeven binnen het constructief hanteren van een sanctionerend kader. Het draagt in belangrijke mate bij tot de zinvolheid en de focus van de opgelegde reactie.

Binnen het jeugddelinquentierecht wordt doorheen het ganse traject van een jongere ruimte gemaakt voor herstel. Minderjarige (vermoedelijke) delictplegers ondersteunen om zelf initiatief te nemen bij de invulling van hun herstel van de schade krijgt een belangrijke plaats binnen dit jeugddelinquentierecht. Het is belangrijk dat de jongere en de ouders/opvoedingsverantwoordelijken voldoende ondersteund worden bij het

herstelgericht werken en dat hen voldoende tijd wordt geboden om na te denken en stil te staan om een eigen idee voor te leggen, eerder dan akkoord te gaan met een voorstel van parket of jeugdrechter. De minderjarige zelf voorstellen laten doen om tot herstel te komen (positief project) creëert op vele vlakken een meerwaarde. Het hierbij regelgevend voorzien van de verplichte aanwezigheid van een advocaat om samen een voorstel op te maken/uit te werken, minimaal het laten beoordelen van het voorstel door zijn advocaat, draagt (mogelijks) bij tot proportionele, eerlijke en echt herstelgerichte voorstellen.

Er moet aandacht zijn voor het herstel van de relatie tussen ouders/opvoedingsverantwoordelijken en de jongere, ook wanneer de jongere geplaatst is.

Met herstelgericht werken kunnen minderjarige (vermoedelijke) delictplegers laten zien dat ze fout waren maar dat ze de schade willen herstellen en hun fout willen rechtzetten. Het consolideren en beter garanderen van een aanbod van herstelbemiddeling en herstelgericht groepsoverleg in elke fase van de reactie op het jeugddelict, kan beschouwd worden als het inbouwen van een 'recht op herstel'. Op die manier worden ook maximale kansen geboden dat het slachtoffer kan betrokken worden in de reactie op het jeugddelict wanneer het slachtoffer dat wenst.

Evidence based

Binnen het jeugddelinquentierecht wordt evidence based werken als belangrijk werkingsprincipe naar voren geschoven. We streven hiermee een aanpak met effectieve resultaten na, die ook blijvend zijn. Evidence based werken betekent een werking die gebaseerd is op kwantitatieve en/of kwalitatieve (wetenschappelijke onderzoeks)gegevens. We willen het zicht op wat het effect is van de ingezette reacties ten aanzien van minderjarigen die jeugddelicten plegen, of hiervan verdacht worden, vergroten.

Binnen het jeugddelinquentierecht wordt structureel ruimte voorzien voor systemen als monitoring, rapportering en evaluatie. De primaire focus binnen de monitoring en rapportering ligt op cijfers en gegevens met betrekking tot (tijdige) beschikbaarheid van capaciteit en bepaalde indicatoren die naar resultaten gaan. Hieronder worden onder meer volgende zaken begrepen: effectiviteit, recidivevermindering, gunstig afsluiten van de opgelegde reactie, ... Hiertoe is het van belang dat er op een eenduidige en unieke manier wordt geregistreerd. Deze systematische registratie moet toelaten om het voortraject of voorgaande reacties eenvoudig in kaart te brengen en maakt het mogelijk om met andere data vervolgonderzoek naar bijvoorbeeld recidive op te zetten. Evaluatie en onderzoek dat een beter zicht geeft op (de effectiviteit van) de ingezette reacties. Er wordt ook ingezet op een meer wetenschappelijk onderbouwd en gericht beleid ten aanzien van jeugddelinquentie. Bij de keuze van de reacties gaat de voorkeur uit naar reactiewijzen die hun effectiviteit kunnen beschrijven. Het betekent dat we inzetten op wetenschappelijke opvolging, maar ook op de redenen waarom jongeren ook 'afstand doen' van normoverschrijdend gedrag.

Ook bij het actief betrekken van de ouders en opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger bij de reactie op het jeugddelict, hanteren we het principe van evidence based werken. We baseren ons hier eveneens op methodieken en reactiewijzen die zowel internationaal als in Vlaanderen aantonen dat, door het werken op verschillende domeinen, ze effectief ingrijpen op jeugddelinquentie.

De actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van dit decreet houden rekening met de kennis en inzichten verworven uit wetenschappelijk onderzoek en goede praktijken. Die kennis en inzichten worden gebundeld in de gebruiksvriendelijke interventiedatabank waarin goed onderbouwde en effectieve reacties staan die in de praktijk worden uitgevoerd met betrekking tot jeugddelinquentie.

De verschillende reacties in de databank beslaan een breed spectrum met betrekking tot het thema van jeugddelinquentie, gaande van voorlichting en ontwikkelingsstimulering tot intensieve begeleiding (methodieken). De databank biedt inzicht in de kwaliteit, uitvoerbaarheid en effectiviteit van de daarin opgenomen methodieken en reactiewijzen.

De aanpak van en het werken rond jeugddelinquentie vereist echter geen noodzakelijk gebruik van een in de databank opgenomen methodiek of reactiewijze. Met het aanleggen van een databank voorzien we in één van de middelen waarmee we willen bijdragen aan 'effectief werken' rond jeugddelinquentie. Daarnaast maakt het inzichtelijk wat er uit nationaal en internationaal onderzoek bekend is over 'What Works'-aanpakken bij jeugddelinquentie, werkwijzen en doelgroepen, draagt het bij aan de ontwikkeling van richtlijnen en ondersteunt het samenwerkingsverbanden. Tenslotte is de databank een mogelijke inspiratiebron voor vernieuwing en verbetering met betrekking tot het werken rond jeugddelinquentie.

Een effectieve reactie wordt voor de databank gedefinieerd als elke planmatige en doelgerichte aanpak ter bevordering van de psychische, sociale, cognitieve of lichamelijke ontwikkeling van een minderjarige waar deze (mogelijk) bedreigd of belemmerd wordt en die gericht is op het kind of de jongere zelf, de opvoedingsverantwoordelijken of de opvoedingsomgeving.

Gedifferentieerd aanbod van reacties op jeugddelinquentie

Er wordt beoogd te zorgen voor diversificatie met betrekking tot de reacties die ter beschikking staan van het openbaar ministerie en van de jeugdrechtbanken teneinde te voorzien in een alternatief voor plaatsing.

Het ontwerp van decreet strekt er eveneens toe niet alleen reactiemogelijkheden te voorzien die kunnen worden ingezet ten aanzien van minderjarigen, maar ook een appél mogelijk te maken op de verantwoordelijkheid van ouders of opvoedingsverantwoordelijken. Door ten aanzien van jeugdrechters en jeugdrechtbanken de verplichting op te leggen om duidelijk en expliciet aan te geven waarom men voor de ene of andere reactie kiest en met welke factoren al dan niet rekening wordt gehouden, wordt getracht om de genomen beslissingen te objectiveren.

Het ontwerp van decreet bevat een aantal wijzigingen in verband met de reacties die kunnen worden opgelegd ten aanzien van minderjarigen die jeugddelicten plegen, of hiervan verdacht worden. Ze strekken voornamelijk tot versterking van mogelijkheden die ter beschikking staan van de procureurs des Konings en de jeugdrechters/jeugdrechtbanken. Het doel daarbij is driedelig. Ten eerste wil men aan de minderjarige de kans geven zelf zoveel als mogelijk een eigen inbreng te doen en zelf voor 'herstel' te zorgen. Ten tweede worden opnieuw de mogelijkheden op parketniveau uitgebreid om zo een doorstroom van minderjarigen diep(er) in het gerechtelijk systeem te vermijden. Ten derde wordt de voorkeur gegeven aan reacties die geen plaatsing met zich meebrengen. Zo krijgt onder meer het werken met (specifieke) voorwaarden, die al dan niet verbonden kunnen worden aan andere reacties, een vooraanstaande plaats. We verkennen ook de mogelijkheden van moderne technologieën die (elektronische) monitoring/toezicht vanop afstand mogelijk maken. Het voorzien en inzetten van begeleiding blijft ook hier echter van doorslaggevend belang. De sanctie heeft een duidelijke functie van de re-integratie van de minderjarige, bijvoorbeeld ter ondersteuning van voorwaarden zoals het volgen van een opleiding, tewerkstelling of een zinvolle tijdsbesteding. De moderne technologieën zijn in te zetten en te hanteren als een aanvulling op of een modaliteit van een sanctie en dus enkel mogelijk binnen de rechtspleging ten gronde.

Een gedifferentieerd aanbod aan reacties voorziet vooreerst voldoende specifieke mogelijkheden om te reageren op jeugddelicten, maar daarnaast ook de mogelijkheid om

de reactie aan te passen op grond van bepaalde factoren. De factoren waarmee de jeugdrechtsbank rekening houdt bij het nemen van een beslissing zijn, overeenkomstig de hier opgesomde volgorde, 1) de ernst van de feiten, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer, 2) de persoonlijkheid en maturiteit van de betrokken jongere, 3) recidive, of het risico op recidive, 4) de veiligheid van de maatschappij, 5) de leefomgeving van de betrokken minderjarige en 6) de veiligheid van de betrokken minderjarige. Uit de beslissing van de jeugdrechter/jeugdrechtsbank moet duidelijk blijken op welke wijze met de verschillende factoren rekening is gehouden.

Een gedifferentieerd aanbod aan reacties is zoals al gezegd ook een flexibel inzetbaar aanbod dat rekening houdt met recente wetenschappelijke inzichten en inspeelt op actuele noden (bijvoorbeeld inzake radicalisering, cyberdelicten, grootstedelijke problematiek,...).

De herstelgerichte afhandeling krijgt prioriteit binnen het aanbod aan reacties. Het herstellen van de door het slachtoffer en de gemeenschap geleden schade en de sociale betrekkingen die door het plegen van een jeugddelict zijn verbroken, vormen één van de hoekstenen van dit ontwerp van decreet. Er moet een signaal worden gegeven dat ten aanzien van het slachtoffer herstelgericht is en dat ervoor zorgt dat de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger aan verantwoordelijkheidsbesef wint en het veiligheidsgevoel van de gemeenschap verhoogt.

Verschillende kaders en componenten om te reageren op een jeugddelict

De keuze werd gemaakt om bij het loslaten van het beschermingsmodel als enige vertrekpunt voor het vormgeven van de reactie op jeugddelinquentie, niet te kiezen voor één, allesomvattend ander kader of model. Bij het uitwerken van een gedifferentieerd aanbod wordt voorzien in uiteenlopende componenten en kaders (al dan niet te combineren) die kunnen ingezet worden in de reactie op het jeugddelict. Het betreft hier de kaders 'herstel', 'sanctie' en 'zorg en beveiliging', waarbij deze duidelijk te onderscheiden zijn van het kader van de jeugdhulpverlening binnen het decreet integrale jeugdhulp.

Het kader van de reactie op het jeugddelict is duidelijk te onderscheiden van het kader van de jeugdhulpverlening

In het decreet integrale jeugdhulp, wordt in artikel 5 de focus en de doelgroep van de integrale jeugdhulp geëxpliciteerd. Het betreft het bieden van hulp en zorg op maat, als antwoord op een hulpvraag, geformuleerd door minderjarigen, hun ouders en opvoedingsverantwoordelijken en personen uit hun omgeving die daar behoefte aan hebben staat centraal.

In het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht staat het voorzien in een duidelijke reactie op een gepleegd jeugddelict centraal. Het (her)bevestigen van de norm is daarbij de eerste focus. De minderjarige delictpleger, het slachtoffer en de ouders/opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige dader worden vanuit deze focus aangesproken.

De onderscheiden focussen staan echter de mogelijkheid van een verbinding tussen jeugdhulpverlening en jeugddelinquentierecht niet in de weg. De nadruk komt te liggen op de verantwoordelijkheid van de dader, maar diezelfde delictpleger laten we niet vallen op vlak van herintegratie en hulp. Dat wordt echter aangeboden of opgelegd binnen de contouren van het decreet betreffende de integrale jeugdhulp.

Een herstelrechtelijke reactie op het jeugddelict is duidelijk te onderscheiden van het kader van constructief sanctioneren

De herstelrechtelijke reactie op het jeugddelict betreft de herstelbemiddeling en het herstelgericht groepsoverleg.

Maximaal prioriteit geven aan een herstelrechtelijk aanbod, waarin betrokken partijen zelf de kans krijgen om naar een oplossing te zoeken, is een belangrijke keuze binnen dit jeugddelinquentierecht. Door het voorzien in de garantie dat dader en slachtoffer steeds de kans krijgen om gebruik te maken van het aanbod van herstelbemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, wordt een vorm van 'recht op herstel' geïnstalleerd. Dit gegarandeerd aanbod wordt zowel voorzien op parketniveau (geen herstelgericht groepsoverleg op dit niveau) als op jeugdrechtsbankniveau en zowel binnen de voorlopige rechtspleging als de rechtspleging ten gronde.

Binnen dit specifiek herstelrechtelijk aanbod staat de ondersteunde dialoog en ontmoeting van (vermoedelijke) delictpleger en slachtoffer met de focus op de door het jeugddelict aangerichte schade centraal.

Het bieden van maximale kansen voor deze dialoog tussen (vermoedelijke) pleger en slachtoffer impliceert dat de uitkomst van dit proces tussen beide volledig losstaat van andere reacties op het jeugddelict. Het vooronderstelt bovendien volledige vrijwilligheid van betrokken (vermoedelijke) pleger en slachtoffer.

Zorg en beveiliging als reactie op het jeugddelict is duidelijk te onderscheiden van de kaders van sanctie en herstel

Binnen het jeugddelinquentierecht gaat uitdrukkelijk ook aandacht naar jongeren met zeer complexe en meervoudige problemen die jeugddelicten plegen. In het algemeen kan gesteld worden dat het absoluut de ambitie is geweest dat het voorziene pakket aan reacties op jeugddelicten binnen het jeugddelinquentierecht zoveel als mogelijk alle jongeren omvat, dus ook jongeren waarbij er sprake is van een complexe en meervoudige problematiek.

Net voor deze doelgroep zal de voorziene verbinding tussen het jeugddelinquentierecht en de jeugdhulpverlening van groot belang zijn.

Enkel wanneer er sprake is van een jeugdpsychiatrische, en de betrokkene niet verantwoordelijk geacht kan worden voor het gepleegde jeugddelict, wordt voorzien worden in een eigensoortige reactie op het jeugddelict. In dergelijk geval staan zorg en beveiliging van betrokkene en samenleving voorop bij het invullen van de reactie op het jeugddelict.

Net als maatregelen, sancties en het herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling en herstelgericht groepsoverleg, betreft het hier een reactie op een jeugddelict. Ook binnen deze sanctie is het van belang te bekijken in welke mate en op welk moment er wel mogelijkheid is om herstelgericht en constructief te werken rond het gepleegde jeugddelict.

Toegang tot jeugdhulpverlening voor minderjarige (vermoedelijke)delictplegers

Verbinding tussen jeugddelinquentierecht enerzijds en jeugdhulpverlening anderzijds

Het voorzien in een duidelijke reactie op het door de minderjarige gepleegde jeugddelict is een centrale doelstelling in het ontwerp van decreet rond jeugddelinquentie. Zoals hierboven vermeld vormt het inbrengen van een van de jeugdhulpverlening afgescheiden en onderscheiden kader één van de centrale ambities binnen dit ontwerp van decreet.

Het duidelijker positioneren van jeugdhulpverlening en de reactie op het jeugddelict impliceert echter allerm minst dat jongeren die jeugddelicten plegen geen toegang zouden hebben tot jeugdhulpverlening. Het houdt enkel in dat jeugdhulpverlening enerzijds en de reactie op het jeugddelict anderzijds, vanuit een specifiek kader met verschillende uitgangspunten vorm krijgt.

Eerder dan een recht op jeugdhulpverlening, zoals omschreven in het decreet betreffende de integrale jeugdhulp, opnieuw in te schrijven in het jeugddelinquentierecht, wordt ingezet op het voorzien in een vlotte verbinding tussen enerzijds jeugdhulpverlening en anderzijds de reactie op jeugddelicten. Het garanderen van een duidelijke, vlotte verbinding, om op die manier de toegang tot jeugdhulpverlening voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers te vrijwaren, is essentieel voor het constructief gehalte van het jeugddelinquentierecht.

Wanneer het gaat over jeugdhulpverlening binnen een vrijwillig kader staat een reactie op een gepleegd jeugddelict dergelijke hulpverlening niet noodzakelijk in de weg.

Wanneer wordt geoordeeld dat er nood is aan gerechtelijke jeugdhulpverlening (gedwongen, opgelegde jeugdhulpverlening) voor een minderjarige (vermoedelijke) delictpleger, we in artikel 47 van het decreet integrale jeugdhulp van 12 juli 2013 een nieuwe vorderingsgrond.

Via deze nieuwe 'derde' vorderingsgrond³ kan het openbaar ministerie de betrokken jeugdrechter/jeugdrechtbank rechtstreeks vatten met het oog op het nemen van een (gedwongen) hulpverleningsmaatregel. De betrokken jeugdrechter/jeugdrechtbank is in deze diegene die de zaak met betrekking tot het gepleegd jeugddelict afhandelt.

De nieuwe 'derde' vorderingsgrond komt in beeld wanneer er bij een (vermoedelijke) delictpleger een verontrustende (opvoedings- of leef)situatie aan het licht komt die dergelijk ingrijpen vereist. De vaststelling van de aanwezigheid van een verontrustende (opvoedings- of leef)situatie kan bij aanvang gedaan worden of op eender welk later tijdstip. Op het moment van de vaststelling kan dan door het openbaar ministerie een beroep gedaan worden op deze nieuwe vorderingsgrond. Op deze 'derde' vorderingsgrond kan zowel tijdens de voorlopige rechtspleging als tijdens de rechtspleging ten gronde een beroep gedaan worden door het openbaar ministerie.

Met het voorzien van deze verbinding wordt het mogelijk om jeugdhulpverlening en de reactie op een jeugddelict via twee onderscheiden, maar combineerbare sporen, hetzij gelijktijdig of achtereenvolgend in te zetten.

Het installeren van deze nieuwe vorderingsgrond heeft niet tot bedoeling om minderjarige (vermoedelijke) delictplegers zonder meer te prioriteren voor wat de toegang tot jeugdhulpverlening betreft.

In het bijzonder voor de doelgroep van jongeren met een complexe en meervoudige problematiek, is het absoluut noodzakelijk dat de in de wet van 8 april 1965 vooropgestelde, maar nooit in werking getreden maatregelen, geactiveerd kunnen worden. Het betreft het opleggen van een ambulante behandeling bij een psychologische of psychiatrische dienst of bij een dienst die deskundig is op het gebied van alcohol- of drugsverslaving, de plaatsing in een ziekenhuis, de residentiële plaatsing in een dienst die deskundig is op het gebied van alcohol- of drugsverslaving of enige andere vorm van verslaving en de plaatsing in een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst. Hiervoor wordt overleg georganiseerd met de federale minister van Volksgezondheid inzake de modaliteiten voor een samenwerkingsakkoord met de federale overheid.

De toegang tot jeugdhulpverlening voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, moet op vastgestelde tijdstippen geëvalueerd worden. Dit is enerzijds nodig om na te gaan of toegang tijdig en tot de gepaste jeugdhulpverlening kan worden verleend. Anderzijds moet evaluatie toelaten om in te spelen op veranderende maatschappelijke noden en praktijken alsook op evoluties en vernieuwde inzichten met betrekking tot jeugdhulpverlening(saanbod).

³ Het decreet betreffende de integrale jeugdhulp voorziet in artikel 47 reeds in twee vorderingsgronden waarvan het openbaar ministerie gebruik kan maken om een zaak aanhangig te maken bij de jeugdrechtbank.

Om evaluatie mogelijk te maken moet worden voorzien in rapportering en dit op basis van gerichte monitoring.

Jeugdhulpverlening binnen de context van de reactie op een jeugddelict

Probatie wordt toegepast in het Belgisch Strafrecht voor volwassenen. Wanneer men als volwassene een misdrijf pleegt, kan de rechter in sommige gevallen de uitspraak van de straf opschorten of de uitvoering van een straf uitstellen⁴. Een rechter kan dan de verplichting opleggen om bepaalde voorwaarden na te leven. Dat is probatie.

Daarnaast bestaat er de autonome probatiestraf. Deze bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de rechter wordt bepaald. Eveneens geeft de rechter aanwijzingen omtrent de invulling van de autonome probatiestraf. De rechter voorziet in een gevangenisstraf of in een geldboete die van toepassing kan worden ingeval de autonome probatiestraf niet wordt uitgevoerd.

Een autonome probatiestraf kan door de rechter worden overwogen, door het openbaar ministerie worden gevorderd of door de beklaagde worden gevraagd. De rechter kan rekening houden met de belangen van de eventuele slachtoffers. De rechter kan de autonome probatiestraf slechts uitspreken nadat de beklaagde hetzij in persoon, hetzij via zijn raadsman, zijn instemming heeft gegeven. De rechter die weigert een door het openbaar ministerie gevorderde of door de beklaagde gevraagde autonome probatiestraf uit te spreken, moet zijn beslissing met redenen omkleeden.

Het inbrengen van het werken met voorwaarden binnen een ontwerp van decreet rond jeugddelinquentie is een belangrijke manier om het aanbod van jeugdhulpverlening te verbinden aan de reactie op een jeugddelict. De minderjarige (vermoedelijke) delictpleger krijgt de kans om zich te engageren tot het opvolgen van een aantal voorwaarden, en dit als alternatief voor een maatregel of sanctie die uitdrukkelijk, en op hetzelfde ogenblik als het opleggen van de voorwaarden, bepaald wordt. Dergelijk stelsel biedt helderheid voor betrokkenen én een kans voor de minderjarige om zich vooralsnog te engageren tot een hulpverlenend aanbod. Binnen het ontwerp van decreet rond jeugddelinquentie wordt voorzien in het werken met voorwaarden, zowel binnen de voorlopige rechtspleging als binnen de rechtspleging ten gronde. We kiezen er hierbij expliciet voor om – behoudens de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie – de mogelijke voorwaarden die kunnen worden opgelegd, niet limitatief op te sommen en zodoende creativiteit en flexibiliteit in functie van elke individuele situatie, te behouden. Het werken met een systeem van voorwaarden biedt ruimte om binnen de reactie op het jeugddelict niet alleen te focussen op het gepleegde jeugddelict, maar ook rekening te houden met de specifieke persoonlijkheid en leefomgeving van de minderjarige (vermoedelijke) dader. Het is noodzakelijk dat de algemene gevolgen van niet-naleving van de voorwaarden duidelijk en op voorhand gekend zijn voor de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger. Hiertoe voegt het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht de verplichting in om te voorzien in een vervangende reactie.

Gesloten opvang als meest ingrijpende reactie op een jeugddelict

Als publieke, residentiële maatregel was plaatsing in de setting van de gemeenschapsinstelling in Vlaanderen tot op heden zowel toegankelijk voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers als voor jongeren die zich in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie bevinden. De aanleiding van de plaatsing leidde niet tot een gescheiden opvang en begeleiding van deze twee deelgroepen en op het vlak van aanbod bestond er zowel 'open' als 'gesloten' aanbod. Het huidige aanbod werd omschreven in termen van jeugdhulpverlening binnen een context van dwang. Aan deze dualiteiten, onduidelijkheden

⁴ Als een rechter probatieopschorting toekent, zal hij geen straf uitspreken zolang de voorwaarden worden nageleefd. Bij een toekenning van een probatie-uitstel, zal de rechter wel een straf uitspreken, maar zal deze niet moeten uitgevoerd worden zolang de voorwaarden worden nageleefd.

en vermenging komt met de inwerkingtreding van het jeugddelinquentierecht een einde. Voor jongeren die zich in een verontrustende opvoedings-of leefsituatie bevinden en minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, komen er twee gescheiden sporen.

Vrijheidsberoving

Het jeugddelinquentierecht voorziet enkel in een gesloten plaatsingsmogelijkheid t.a.v. personen die jeugddelicten plegen. Gegeven dat deze reactie enkel kan opgelegd worden door een jeugdrechter/jeugdrechtbank én de minderjarige gedurende een bepaalde periode onmogelijk op eigen initiatief deze plaats kan verlaten, zijn determinerende voorwaarden om de reactie als vrijheidsberoving te kwalificeren.

De plaats waar deze meest ingrijpende, vrijheidsberovende reactie wordt uitgevoerd is de gemeenschapsinstelling. De opnameplicht die vandaag ook bestaat voor deze instellingen, blijft behouden.

De gesloten begeleiding kan slechts in laatste instantie worden overwogen, wanneer deze noodzakelijk is en alle andere reacties niet meer zinvol mogelijk zijn. Vrijheidsberoving is maar mogelijk voor gepleegde jeugddelicten van een zekere ernst en de duur van de reactie mag niet langer zijn dan noodzakelijk en gerechtvaardigd door de ernst van de feiten én de maturiteit van de minderjarige. De maximumduur is decretaal bepaald.

Er moeten voldoende uitvoeringsmodaliteiten voorzien worden die een geleidelijke overgang naar de buitenwereld mogelijk maken. Ook mogelijkheden tot opvolging en samenwerking na het verblijf in de gemeenschapsinstelling, worden bepaald.

In zeer uitzonderlijke omstandigheden blijft het mogelijk om jongeren vanaf zestien jaar uit handen te geven en hen te berechten als een volwassene. Deze uit handen gegeven jongeren en die worden aangehouden of veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf, worden tot maximaal de leeftijd van drieëntwintig jaar opgevangen in een Vlaams detentiecentrum. Zij verblijven dan tot aan de leeftijd van drieëntwintig in een aangepaste infrastructuur en niet langer in een gevangenis voor volwassenen. Wanneer de hun opgelegde gevangenisstraf de leeftijd van drieëntwintig jaar zou overschrijden, worden zij bij het bereiken van deze leeftijd desgevallend overgeplaatst naar een federale gevangenis voor volwassen gevangenen.

Positionering van gesloten begeleiding voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers

Het loslaten van het beschermingsmodel binnen het jeugddelinquentierecht ten voordele van de keuze om jongeren te benaderen als (groeïend in) verantwoordelijkheid, is de aanleiding om het aanbod van de gemeenschapsinstellingen zuiverder te positioneren. Het leidt tot een aantal ingrijpende keuzes op het vlak van organisatie, doelgroep en werking.

- De doelgroep en werking van het aanbod gemeenschapsinstelling is primair en in hoofdzaak gericht op minderjarige (vermoedelijke) delictplegers.
- De gesloten setting van de gemeenschapsinstelling voor jongeren in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie, is enkel nog toegankelijk voor een herstelgerichte time-out van veertien dagen. Deze duidelijk afgescheiden werking is het enige aanbod binnen de gemeenschapsinstellingen dat toegankelijk is voor jongeren in een verontrustende situatie.
- Het aanbod van de publieke gemeenschapsinstellingen is exclusief gesloten.
- De reactie 'gesloten begeleiding' voor minderjarige wordt in het jeugddelinquentierecht uitdrukkelijk ingeschreven en verder uitgebouwd als vrijheidsberovende reactie op het jeugddelict. De eerste finaliteit van deze reactie is niet hulpverlening.
- Gesloten begeleiding is als reactie op het plegen van een jeugddelict pas inzetbaar vanaf de leeftijd van veertien jaar. In zeer uitzonderlijke gevallen is gesloten begeleiding als reactie mogelijk voor twaalf- en dertienjarigen.
- De toegang tot de gemeenschapsinstellingen wordt uitdrukkelijk afgebakend en vangt aan met een verblijf voor een gesloten oriëntatie (oriëntatiecentrum).

- Het aanbod van de gemeenschapsinstellingen wordt gemoduleerd. De uitbouw van gesloten begeleiding in modules met een duur van drie, zes of negen maanden maakt een meer proportionele reactie op het jeugddelict mogelijk binnen de context van de gemeenschapsinstellingen.
- Het uitdrukkelijker positioneren van het aanbod van de gemeenschapsinstellingen als een gesloten werking waarbij sprake is van vrijheidsberoving, is gekoppeld aan het verstevigen van de rechtswaarborgen van de betrokkenen.
- Lange sancties, met een maximum van 7 jaar, voor welomschreven doelgroepen en/of voor limitatief bepaalde jeugddelicten.
- Jongeren die volgens het volwassen strafrecht worden berecht, mogen niet terecht komen tussen de algemene gevangenispopulatie, maar evenmin bij de jongeren die een reactie 'gesloten begeleiding' hebben gekregen onder het jeugddelinquentierecht. Voor hen wordt een apart en gepast traject voorzien in een afgescheiden setting binnen de gemeenschapsinstellingen.

Toegangsvoorwaarden

Het overgaan tot vrijheidsberoving als reactie op een jeugddelict gepleegd door minderjarigen is enkel verdedigbaar wanneer voldoende vaststaat dat betrokken jongere het jeugddelict heeft gepleegd. Om deze reden, wordt het hanteren van deze reactie als maatregel binnen de voorlopige rechtspleging, strikt begrensd. Enkel wanneer volgende voorwaarden cumulatief aanwezig zijn, kan plaatsing in een gemeenschapsinstelling naar aanleiding van een gepleegd jeugddelict overwogen worden:

- 1) Er zijn voldoende en ernstige aanwijzingen van schuld of dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2) Het betreft een jeugddelict met een bepaalde ernst. Voor de verschillende reacties van gesloten begeleiding die gepaard gaan met een verblijf in een gemeenschapsinstelling, worden per reactie op limitatieve wijze de misdrijven opgesomd die aanleiding kunnen geven tot een welbepaalde reactie.
- 3) Er bestaan dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van de openbare veiligheid of er bestaan ernstige redenen om te vrezen dat de minderjarige, indien hij opnieuw in vrijheid wordt gesteld, nieuwe zwaarwichtige feiten zou plegen; zich aan het gerecht zou onttrekken, bewijsmateriaal zou proberen te doen verdwijnen of tot heimelijke verstandhouding komt met derden. Gesloten begeleiding is noodzakelijk.

Gesloten oriëntatie

De toegang tot de gemeenschapsinstellingen vangt voor elke jongere aan met een verblijf voor een gesloten oriëntatie (oriëntatiecentrum) wanneer hij één van de bepaalde jeugddelicten heeft gepleegd, of hiervan verdacht wordt, én wanneer deze jongere de nood aan vrijheidsberoving in beeld komt. Uiterlijk op de tiende werkdag na de aanvankelijke beslissing van de jeugdrechter of jeugdrechtbank vindt een eerste evaluatiemoment plaats en doet de jeugdrechter/jeugdrechtbank uitspraak over hetzij de intrekking, hetzij de handhaving van de gesloten oriëntatie. De jeugdrechter/jeugdrechtbank kan pas uitspraak doen na het advies te hebben ontvangen vanuit de gesloten begeleiding omtrent de al dan niet verdere nood aan gesloten begeleiding.

In het geval na de risicotaxatie het advies bepaald dat verdere gesloten begeleiding niet nodig is, wordt de minderjarige, zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord. De ouders of in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. In voorkomend geval kan de jeugdrechter een andere maatregel opleggen.

In het geval het advies verdere gesloten begeleiding vooropstelt, en de jeugdrechter dit advies volgt, kan de minderjarige en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het

openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord worden. Tijdens de resterende duur van de gesloten oriëntatie wordt een oriëntatievoorstel uitgewerkt. De ouders en in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. Een oriëntatievoorstel dat een gesloten begeleiding adviseert, bevat ook een voorstel over de duur van de gesloten begeleiding.

De duur van de gesloten oriëntatie bedraagt maximaal één maand.

Met het installeren van deze gesloten oriëntatie, wordt beoogd dat jongeren, die verdacht worden van het plegen van bepaalde ernstige jeugddelicten, een gedegen, multidisciplinair onderzoek kunnen ondergaan. Dergelijk onderzoek beoogt elementen aan te brengen bij het bepalen van de meest wenselijke reactie op het jeugddelict. De vraag of verdere geslotenheid al dan niet zinvol of wenselijk is, dan wel welke andere invulling als reactie op het delict haalbaar en aangewezen is, is het centraal thema in dergelijk onderzoek. Het "live" bevragen van het perspectief van jongeren en ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken m.b.t. de feiten en de mogelijke verdere reactie, is een gegarandeerd onderdeel van het onderzoek.

Het gevoerde onderzoek resulteert in een onderbouwd, multidisciplinair verslag, rekening houdend met de gegevens waarover men op dat moment beschikt/kan beschikken. Naast de ernst van het delict, zijn o.m. de context waarbinnen het jeugddelict gepleegd werd, de persoonlijkheid, de gedragsmatige ontwikkeling en de totale evolutie van de jongere factoren die worden onderzocht en desgevallend in rekening gebracht bij het uitschrijven van het advies.

Wanneer wordt geoordeeld dat er voor een jongere geen nood bestaat aan verdere geslotenheid, maar een andere reactie op het delict meer aangewezen lijkt, wordt de vrijheidsberoving zo snel als mogelijk beëindigd. Wanneer wordt ingeschat dat er (ook) nood is aan jeugdhulpverlening, moet er aandacht zijn voor de naadloosheid van het traject en voor de verbinding tussen de reactie op het delict en de verontrustende opvoedings- of leefsituatie. De sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening is daarbij een belangrijke schakel.

Het verslag wordt als advies bezorgd aan de jeugdrechtbank met het oog op het nemen van een beslissing door deze laatste.

De verhouding van het oriëntatiecentrum tot de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening moet verder uitgeklaard worden en de werking ervan op elkaar afgestemd.

De termijn die een jongere binnen een gesloten oriëntatie verbleef, moet in rekening worden gebracht wanneer ten gronde een plaatsing wordt uitgesproken en opgelegd.

Aanbod van de gemeenschapsinstellingen

Het aanbod van de gemeenschapsinstellingen is binnen het jeugddelinquentierecht primair en in hoofdzaak te kwalificeren als een constructieve reactie van 'gesloten begeleiding' met een bepaalde duur van drie, zes of negen maanden t.a.v. minderjarigen die een jeugddelict pleegden of hiervan verdacht worden.

Gesloten begeleiding binnen de gemeenschapsinstelling betreft een geïndividualiseerd, residentieel, forensisch traject voor een minderjarige (vermoedelijke) delictpleger waarbij actief wordt toegewerkt naar re-integratie in de samenleving (hetzij het thuismilieu, hetzij een aangepaste private voorziening, hetzij...).

Het bieden van duidelijkheid over de duur van dergelijke ingrijpende, vrijheidsberovende reactie is van groot belang voor alle betrokkenen. De duur wordt bepaald door de jeugdrechter/jeugdrechtbank.

Ook binnen het vrijheidsberovende kader van de 'gesloten begeleiding' moet voluit ingezet worden op het constructief en herstelgericht werken met de minderjarige (vermoedelijke)

delictpleger en zijn ouders en opvoedingsverantwoordelijken. Een maximale gerichtheid op het ondersteunen en stimuleren van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger en de ouders/opvoedingsverantwoordelijken in het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid is belangrijk. Een gerichte focus op mogelijkheden en talenten, evenals aandacht voor ruimte tot participatie zijn daarbij belangrijk.

Een uitzondering op het feit dat het aanbod van de gemeenschapsinstellingen primair en in hoofdzaak gericht is op minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, wordt gevormd door de tijdelijke herstelgerichte time-out van veertien dagen. Hiervoor zullen de gemeenschapsinstellingen een specifiek aanbod en een aparte capaciteit voorzien.

Het betreft hier een veertiendaags programma t.a.v. de doelgroep jongeren die in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie verkeren en waarbij er sprake is van een vastlopend hulpverleningsproces. Het is belangrijk dat hier enkel toe overgegaan wordt wanneer een andere, minder ingrijpende invulling van een time-out niet mogelijk of aangewezen blijkt. Met het inzetten van een gesloten time-out wordt het deblokken van het moeizaam lopende hulpverleningsproces beoogd. Jongeren die om deze reden geplaatst worden in een gemeenschapsinstelling, moeten apart opgevangen worden van (vermoedelijke) delictplegers binnen eenzelfde gesloten setting.

Rechtswaarborgen en kwaliteitseisen

De reacties die de jeugdrechtbank kan opleggen, maken bijna steeds een inmenging in het privé- en gezinsleven van de betrokkene uit in de zin van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en artikel 22 van de Grondwet. In een aantal gevallen zijn deze reacties vrijheidsberovend van aard in de zin van artikel 5 van het EVRM. Het is van belang om de toegang tot de rechter, diens bevoegdheid om zich over de aard en de nadere uitvoering van de reactie uit te spreken, alsook het recht op een eerlijke en openbare behandeling van de zaak door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie bij het vaststellen van de rechten en verplichtingen en bij het bepalen van de gegrondheid van de ingestelde strafvervolgung, te waarborgen (artikel 6 EVRM).

Europese Richtlijnen formuleren de basisbeginselen van een 'child friendly justice'. Hierbij worden procedurele waarborgen, zoals principes van legaliteit, proportionaliteit, subsidiariteit, het vermoeden van onschuld, het recht op een eerlijk proces, het recht op juridische bijstand, het recht op toegang tot de rechtbank en het recht van beroep als te garanderen waarborgen naar voren geschoven. Rechtswaarborgen mogen niet geminimaliseerd of geweigerd worden aan kinderen onder het voorwendsel van het hoger belang van kinderen. Het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht tracht voldoende en afdoende rechtswaarborgen te voorzien en te garanderen voor minderjarigen die jeugddelicten plegen. Het inzetten op een versterking van de rechtswaarborgen is een evidente consequentie van het erkennen van de minderjarige als groeiend in verantwoordelijkheid.

Met uitzondering van welbepaalde artikelen, wordt het decreet rechtspositie betreffende de minderjarige in de integrale jeugdhulp, van toepassing gemaakt op minderjarige (vermoedelijke) delictplegers. Wat minderjarigen betreft die voor een bepaalde periode van hun vrijheid worden beroofd, wordt bijkomend gekeken naar het decreet houdende het extern toezicht en de externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren, mogelijks aangevuld met aspecten uit de rechtspositie van gedetineerden.

Jongeren kunnen rekenen op formele maar toegankelijke interne en externe klachtmogelijkheden en op een onafhankelijk orgaan waar ze een klacht kunnen indienen. Er wordt regelgevend voorzien in extern, onafhankelijk toezicht op de werking van de gemeenschapsinstellingen. Jongeren en ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken die in aanraking komen met het jeugddelinquentierecht in het algemeen, en

gemeenschapsinstellingen in het bijzonder, moeten betrokken worden bij dergelijk toezicht.

Het is belangrijk om er binnen deze context uitdrukkelijk op te wijzen dat wat mogelijk is op het vlak van de combinatie van maximaal respect voor rechtswaarborgen enerzijds én een (snelle) reactie op jeugddelinquentie anderzijds, sterk bepaald wordt door de beperkte bevoegdheidsoverdracht met de Zesde staatshervorming. Het gegeven dat onder meer de gerechtelijke organisatie en de rechtspleging blijven behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid, impliceert onder meer dat het formeel ingrijpen op de reactie via aanpassingen op de procedure niet expliciet tot de mogelijkheden behoort.

Legaliteitsbeginsel

Het legaliteitsbeginsel houdt in dat een persoon alleen gehouden kan worden aan wetsbepalingen die al bestonden op het moment dat die persoon datgene doet waarop die wet betrekking heeft. Concreet, een jongere kan maar een jeugddelict plegen en hiervoor verantwoordelijk worden gehouden, wanneer het feit dat hij pleegde, op het ogenblik van het plegen, 'strafbaar' was volgens de regelgeving. Geen jeugddelict, geen straf, zonder voorafgaande strafbepaling. De strafbepaling moet bovendien door de wetgever voldoende precies zijn vastgesteld. Het moet specifiek en duidelijk genoeg zijn wat er nu precies strafbaar is.

Het legaliteitsbeginsel voorkomt dat de wetgever met terugwerkende kracht regels kan opleggen.

Vermoeden van onschuld

Begrenzen van duur en mogelijkheden binnen de voorlopige fase

Het vermoeden van onschuld geldt net zo goed bij minderjarigen als bij volwassenen: wie verdacht wordt van het plegen van een jeugddelict blijft onschuldig zolang zijn schuld niet is bewezen. Dat betekent concreet dat men niet kan gesanctioneerd of gestraft worden zonder dat er een vonnis is waarin uitdrukkelijk de schuld van de verdachte wordt vastgelegd. Ook de jeugdrechter kan niet sanctioneren binnen de voorlopige rechtspleging, vooraleer er een tegensprekelijk debat is gevoerd over schuld of onschuld. 'Geen enkele reactie kan worden opgelegd met het oog op de onmiddellijke bestraffing'. Voorlopige reacties (maatregelen) kunnen derhalve enkel reacties van bewaring of onderzoek zijn.

Onbegrensd een beroep doen op de voorlopige fase is strijdig met een duidelijke reactie op een jeugddelict binnen een kader van rechtswaarborgen. Het regelgevend begrenzen van de duur van de voorlopige fase en het koppelen van gevolgen aan het overschrijden van dergelijke termijn is binnen het jeugddelinquentierecht een belangrijke stap voor het versterken van de rechtswaarborgen van de betrokken partijen. Het begrenzen van de voorlopige fase tot maximaal zes maanden wordt als uitgangspunt vooropgesteld. De uitzonderingen hierop worden decretaal expliciet aangegeven.

Voorheen voorzag de Jeugdwet dat er ernstige aanwijzingen van schuld moesten zijn die de jeugdrechter formeel moest vaststellen om het opleggen van een voorlopige maatregel te kunnen rechtvaardigen. Deze voorwaarde werd door het Grondwettelijk Hof in 2008 geschrapt. Wanneer de centrale doelstelling van het jeugddelinquentierecht herbevestigen van de overschreden norm en de minderjarige voor de normovertreding verantwoordelijk stellen is, is het herinvoeren van de voorwaarde van de aanwezigheid van voldoende aanwijzingen dat, minstens, verder onderzoek noodzakelijk is, cruciaal. Wanneer gekozen wordt om expliciet en gericht te reageren op een gepleegd jeugddelict, moet de afweging gemaakt worden of er voldoende aanwijzingen aanwezig zijn vooraleer er in de voorlopige rechtspleging kan

gereageerd worden. Dit is overigens naar analogie met de wetgeving inzake de voorlopige hechtenis zoals deze van toepassing is op de volwassenen.

In toepassing van het principe van vermoeden van onschuld is de rol van het openbaar ministerie geminimaliseerd. Zo kon de Procureur des Konings enkel nog aan de vermoedelijke pleger van een jeugddelict een waarschuwingsbrief sturen, de herinnering aan de wet toepassen of (verplicht) verwijzen naar de procedure van herstelbemiddeling.

De mogelijkheden van het parket om een aanbod te doen op het vlak van de reactie op jeugddelinquentie blijven ook binnen het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht beperkt en dit om zo min mogelijk afbreuk te doen aan het vermoeden van onschuld.

We voorzien in een begreemd aanbod met versterkte rechtswaarborgen op parketniveau. Herstelbemiddeling, die systematisch moet aangeboden worden, de waarschuwingsbrief en de herinnering aan de wet worden behouden.

Nieuw is het regelgevend invoeren van een aanbod van een 'positief project' met een maximale duur van 30 uur. Het (her-)invoeren van deze mogelijkheid op parketniveau wordt ingegeven vanuit het belang dat gehecht wordt aan het inbouwen van voldoende snelle reactiemogelijkheden. Ook het vermijden van dieper door te dringen in het gerechtelijk apparaat wanneer dit niet (echt) nodig is, wordt ter verantwoording ingebracht. Een tussenkomst op parketniveau kan voldoende én afdoende zijn.

Het voorzien van een positief project op parketniveau is onlosmakelijk verbonden met een versterkte bescherming van rechtswaarborgen van betrokkenen. Sowieso betreft het enkel een aanbod voor jongeren die niet ontkennen het jeugddelict gepleegd te hebben, en moeten er ernstige aanwijzingen zijn van schuld. Het betreft een aanbod waarop de jongere al dan niet kan ingaan. Het aanbod van het uitvoeren van een positief project moet gebeuren in verplichte aanwezigheid van een advocaat. Hij staat de minderjarige bij in zijn beslissing tot al dan niet aanvaarding, evenals in de uitwerking van zijn voorstel. Het uitvoeren van de positief project leidt tot het verval van strafvordering.

De mogelijkheid voor de jongere om zelf een voorstel voor de inhoud van het positief project naar voor te schuiven, is een belangrijke manier om jongeren ruimte te bieden om initiatief te nemen in het opnemen van hun verantwoordelijkheid en de invulling van de reactie op het jeugddelict. De jongere wordt actief ondersteund en begeleid in het proces van voorbereiding, uitwerking en uitvoering van het positief project.

Daarnaast blijft voor verkeersmisdrijven de huidige regeling van kracht, m.n. dat deze misdrijven niet onder het jeugddelinquentierecht vallen. Jongeren die een verkeersmisdrijf begaan, zullen voor de politierechter moeten verschijnen.

Rechtsbijstand door een advocaat in elke fase

Minderjarigen hebben recht op gespecialiseerde juridische bijstand.

Het onvoorwaardelijk garanderen dat alle jongeren, in elke stap van het traject m.b.t. de reactie op een jeugddelict, altijd kunnen rekenen op de bijstand van een advocaat, is een belangrijk gegeven op het vlak van het versterken van rechtswaarborgen voor de minderjarige delictpleger binnen het jeugddelinquentierecht. Gezien de specificiteit van de doelgroep en het onderwerp, en gezien het grote belang van de wijze waarop jongeren en ouders bejegend worden, vereist deze bijstand specifieke competenties. We achten het hierbij aangewezen dat het een advocaat betreft die in zijn opleiding een multidisciplinaire vorming heeft genoten inzake jeugdzaken. We verwijzen tevens naar de goede praktijk van het certificaat 'bijzondere opleiding jeugdrecht'.

Meer aandacht voor proportionaliteit

Proportionaliteit betreft het gegeven dat de reactie op het jeugddelict in verhouding moet staan tot de ernst van de feiten. Binnen het jeugddelinquentierecht betreft de

proportionaliteit het gegeven dat de reactie op het jeugddelict in verhouding moet staan tot de ernst van de feiten én de maturiteit van de (vermoedelijke) pleger. Zoals eerder gesteld moet de jeugdrechtbank bij het opleggen van een reactie, rekening houden met een aantal factoren, beslissingscriteria.

Bij het duidelijker inbrengen van proportionaliteit in het jeugddelinquentierecht is het bepalen van de maximale duur van de reactie op jeugddelict een belangrijk element. In het bijzonder wanneer de reactie vormen van vrijheidsberoving betreft, is het van groot belang dat de maximale duur van de vrijheidsberoving van bij aanvang duidelijk is voor alle betrokkenen. Proportionaliteit mag zich echter niet enkel beperken tot het ogenblik van de straftoemeting, het eerste vonnis waarbij de jeugdrechter zijn sanctie oplegt. Proportionaliteit impliceert eveneens het stellen van grenzen aan het herzien van reacties door de jeugdrechter. Verlenging van de duur van de reactie is niet mogelijk binnen een 'sanctionerend' kader. Dit staat los van een eventuele verlengde tussenkomst van de jeugdhulpverlening, al dan niet gedwongen, welke op een onafhankelijke wijze moet geëvalueerd worden op basis van de regelgeving betreffende de integrale jeugdhulp.

Subsidiariteit

Het subsidiariteitsprincipe betreft het steeds opteren voor de minst ingrijpende, effectieve tussenkomst. De opgelegde reactie moet niet alleen in verhouding staan tot de ernst van de feiten én de maturiteit van de (vermoedelijke) pleger, er moet ook voorrang gegeven worden aan die reactie die minimaal noodzakelijk is vooraleer een zwaardere reactie kan worden overwogen. Het ontwerp van decreet betreffende de jeugddelinquentie voorziet in een duidelijke rangschikking van de reacties die kunnen worden opgelegd.

Het subsidiariteitsprincipe kan slechts geëffectueerd worden indien voorzien wordt in alternatieven voor vrijheidsberoving. Voldoende niet-vrijheidsberovende reacties en ambulante reactievormen, in alle fases van de procedure, zijn belangrijke condities voor een constructief jeugddelinquentierecht.

Het invoeren van het systematisch en gegarandeerd aanbod van herstelbemiddeling en herstelgericht groepsoverleg, alsook het uitvoeren van een positief project, zowel op parketniveau als op niveau van de jeugdrechtbank, zowel binnen de voorlopige rechtspleging als binnen de rechtspleging ten gronde, zijn in dit opzicht belangrijk. Daarnaast zijn ook het werken met voorwaarden en huisarrest mét begeleiding belangrijke mogelijkheden die de voorkeur genieten boven een plaatsing. We verkennen in deze ook de mogelijkheden van moderne technologieën als modaliteit bij het positief project (als sanctie), voorwaarden (als sanctie) en de ambulante sanctie, die (elektronisch) monitoring/toezicht vanop afstand mogelijk maken. Het inzetten van begeleiding is hier echter van doorslaggevend belang.

Ook het inzetten op het doen van een sterk appél op ouders en opvoedingsverantwoordelijken kan gezien worden als een manier om de slaagkansen van minder ingrijpende reacties te vergroten.

Aandacht voor de uitvoering van reacties

Het effectief realiseren van een duidelijke, snelle, constructieve en herstelgerichte reactie voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers vergt meer dan een helder kader waarbinnen een aantal elementaire rechtswaarborgen gegarandeerd worden. Het structureel inbouwen van aandacht voor de wijze waarop de reactie op het jeugddelict in de praktijk uitgevoerd wordt is daarbij van groot belang. Daarnaast moeten ook vereisten op het vlak van specifieke en permanente opleiding voor alle actoren die betrokken zijn bij de rechtsbedeling, opvang en begeleiding van minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, worden gestipuleerd. Tenslotte moet het zicht op wat het effect is van de ingezette reacties ten aanzien van minderjarigen die jeugddelicten plegen, vergroot worden.

Binnen het ontwerp van decreet rond jeugddelinquentie wordt structureel ruimte voorzien voor evaluatie en onderzoek dat een beter zicht geeft op (de effectiviteit van) de ingezette reacties. Er wordt ingezet op een meer wetenschappelijk onderbouwd en gericht beleid ten aanzien van jeugddelinquentie (zie supra onderdeel 'Evidence based').

Rechtspositie, rechtswaarborgen en kwaliteitseisen binnen een gesloten kader

De rechten en plichten van minderjarigen wiens vrijheid voor een bepaalde periode beroofd wordt, moet in een specifiek wettelijk kader gegoten worden.

B. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Krachtens artikel 128, §1 van de Grondwet en artikel 5, §1, II, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen behoort de bijstand aan personen, en specifiek de jeugdbescherming, tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen. In navolging van het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming behoren volgende materies nu toe aan de gemeenschappen:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als strafbaar omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels."

Artikel 2

In dit artikel worden een aantal basisbegrippen gedefinieerd. Een aantal definities in dit ontwerp zijn overgenomen uit het decreet inzake bijzondere jeugdbijstand van 7 maart 2008 en de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Een jeugddelict vervangt als term het voorheen gebruikte 'als misdrijf omschreven feit' (MOF). De term 'MOF' paste binnen een jeugdbeschermingsrecht waarbij men uitging van 'onbekwame minderjarigen' die niet verantwoordelijk konden gesteld worden voor de door hen gepleegde feiten. Een van de uitgangspunten van de Vlaamse visie op de aanpak van jeugddelinquentie, is de verantwoordelijkheid van jongeren als vertrekpunt. Jongeren worden uitdrukkelijker beschouwd en benaderd als verantwoordelijke jonge mensen. Een jeugddelict betreft een handeling of een onthouding van een persoon ouder dan twaalf maar jonger dan achttien jaar, die indien gepleegd door een meerderjarige bestraft zou worden op grond van het Strafwetboek of andere (bijzondere) strafbepalingen.

We introduceren en hanteren binnen het Vlaams jeugddelinquentierecht de term 'reactie' als overkoepelende term wanneer we in zijn algemeenheid verwijzen naar het maatschappelijke antwoord dat wordt geboden op een normovertreding door een minderjarige. Bij het hanteren van de term reactie maken we geen onderscheid naar in welke fase van de procedure wordt gereageerd. Wanneer we wel een onderscheid maken tussen de reacties die mogelijk zijn tijdens de fase van de voorlopige rechtspleging en de fase van de rechtspleging ten gronde, dan spreken we respectievelijk over 'maatregelen' en 'sancties'. Minderjarigen binnen dit decreet zijn de personen van minstens twaalf jaar, maar die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt wanneer ze een jeugddelict plegen, of verdacht worden van het plegen van een jeugddelict.

Hoofdstuk 2. Grondbeginselen en toepassingsgebied

Afdeling 1. Grondbeginselen

Artikel 3

Wanneer we in dit kader spreken van 'het optreden van de actoren betrokken bij de uitvoering van dit decreet', zien we dit zo breed als mogelijk. We bedoelen hiermee o.m. het openbaar ministerie, het gerecht, sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening, diensten voor Herstelgericht Constructieve Afhandeling (HCA-diensten), personen die werkzaam zijn in diensten of instellingen waar met minderjarige (vermoedelijke) delictplegers gewerkt wordt, advocaten en politie.

Dit artikel bevat de grondbeginselen en geeft de geest weer van hoe dit decreet moet worden aangewend. Bij de toepassing van elk artikel van dit decreet, moeten deze grondgedachten hun uitwerking krijgen.

Snel, duidelijk, constructief, herstelgericht, op maat van en in een voor jongeren begrijpelijke taal reageren op jeugddelicten, vormt de rode draad van eenieders optreden en handelen en dit met respect voor de rechtswaarborgen die in dit kader gelden. In het decreet wordt expliciet verwezen naar de Grondwet en naar internationale verdragsteksten, inzonderheid de rechten uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

Afdeling 2. Toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht

Artikelen 4 en 5

Deze artikelen betreffen het materieel (art. 4) en temporeel (art. 5) toepassingsgebied van dit decreet. Met het temporeel toepassingsgebied van een decreet wordt het toepassingsgebied in de tijd aangegeven. Het geeft aan op welk tijdstip de rechtsfeiten waarop de tekst betrekking heeft, zich moeten voordoen opdat de rechtsgevolgen erop van toepassing zijn. Dit decreet is van toepassing op minderjarigen die een jeugddelict plegen. Het gaat hier concreet om personen die op het ogenblik dat ze minstens twaalf jaar zijn en die de leeftijd van achttien jaar nog niet bereikt hebben, een delict plegen. De leeftijd van de betrokken delictpleger is de bepalende factor voor het al dan niet van toepassing zijn van de bepalingen uit dit decreet. Wordt het jeugddelict gepleegd na de leeftijd van twaalf jaar en voor het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, dan is dit decreet van toepassing, zelfs indien de betrokken delictpleger de leeftijd van achttien jaar reeds heeft bereikt op het tijdstip van het instellen van de strafvordering of het opleggen van de maatregel of sanctie.

Dit decreet dient ertoe adequaat te reageren op delinquent gedrag van minderjarigen. De sancties die aan minderjarige plegers van jeugddelicten kunnen worden opgelegd op grond van dit decreet, kunnen niet langer duren dan tot de betrokkene de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt. Hierop bestaat één uitzondering: de sanctie voorzien in artikel 35. Deze sanctie kan de leeftijdsgrens van drieëntwintig jaar overschrijden in het geval ze wordt opgelegd aan een minderjarige van zestien of zeventien jaar.

In dit decreet wordt ook duidelijk bepaald welke maatregelen en sancties kunnen gelden voor welke categorieën van personen. De mogelijkheid van het opleggen, evenals de duur van sommige maatregelen en sancties, is afhankelijk van de leeftijd van de minderjarige (vermoedelijke) pleger van het jeugddelict.

Hoofdstuk 3. De voorbereidende rechtspleging en de buitengerechtelijke afhandeling

Afdeling 1. De sociale navorsingsopdrachten

Artikel 6

De procureur des Konings kan in elk stadium van de procedure vragen dat sociale onderzoekopdrachten worden verricht, ongeacht de bevoegdheid die ter zake ook toekomt aan de jeugdrechter of de jeugdrechtbank. Het zijn de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening die door de procureur des Konings belast kunnen worden met onderzoeken naar 'de situatie van de minderjarige'. De opdrachten vanwege de procureur des Konings in dit kader kunnen vooral betrekking hebben op een kort onderzoek met het oog op o.m. het bekomen van bijkomende inlichtingen omtrent de minderjarige en zijn context, een analyse, dan wel een inschatting, van de situatie. Daarnaast kunnen de sociale

diensten ook belast worden met de opvolging van de naleving van de voorwaarden en het onderzoeken van de meest gepaste reactie op het delinquente gedrag van de minderjarige.

Afdeling 2. De buitengerechtelijke afhandeling

Onderafdeling 1. Seponering door de procureur des Konings en het verval van strafvordering na de uitvoering van voorwaarden

Artikel 7

De procureur des Konings kan beslissen om een strafbaar feit niet te vervolgen. Een van de dingen die het parket kan beslissen wanneer het niet vervolgt, is om de zaak te seponeren, dat wil zeggen dat de zaak zonder gevolg wordt geklasseerd.

Ook in jeugdzaken beschikt de procureur des Konings over de mogelijkheid om te seponeren. Het strafprocesrecht van gemeen recht, meer bepaald artikel 28quater, eerste lid, van het wetboek van Strafvordering is van toepassing. Volgens dit artikel is het de procureur des Konings die, rekening houdend met richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, oordeelt over de opportuniteit van de vervolging. De procureur des Konings oordeelt ook over de opportuniteit van de vervolging van een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd.

De procureur des Konings moet de reden aangeven waarom hij beslist de voorliggende zaak te seponeren. Verschillende redenen kunnen worden aangehaald. Zo worden als redenen o.m. gebruikt dat de toestand intussen geregulariseerd is, er maar sprake is van een beperkte maatschappelijke weerslag, het nadeel is zeer klein, de redelijke termijn werd overschreden, er andere prioriteiten zijn vastgelegd op parketniveau, er onvoldoende bewijzen zijn. Soms is het feit dat men te maken heeft met een minderjarige (vermoedelijke) pleger, op zich een reden voor het parket om te seponeren.

Artikel 8

Wanneer het parket van oordeel is dat de feiten bewezen zijn kan het parket beslissen de minderjarige een waarschuwingsbrief te versturen. Dit kan bijvoorbeeld zijn wanneer de minderjarige verdachte de feiten bekent. In deze brief staat vermeld over welke feiten het gaat. Concreet vraagt het parket door middel van deze brief met aandrang om deze of andere strafbare feiten niet meer te plegen en staat in deze brief eveneens wat de mogelijke juridische gevolgen kunnen zijn van dergelijke feiten. Een kopie van deze brief wordt eveneens bezorgd aan beide ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken. Aan hen wordt gevraagd om het toezicht op de minderjarige te verhogen. De waarschuwingsbrief is dus te beschouwen als een schriftelijke verwittiging.

Artikel 9

Wanneer het parket van oordeel is dat de feiten bewezen zijn kan het parket beslissen de minderjarige en zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken op te roepen op het parket. De minderjarige en de ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken krijgen in eerste instantie een oproepingsbrief waarin men verzocht wordt om zich aan te bieden op het parket. In de uitnodigingsbrief staat vermeld over welke feiten het gesprek zal gaan. Concreet zal er een gesprek doorgaan op het parket met de parketcriminoloog. Tijdens dit gesprek wordt een toelichting gegeven bij de beslissing om een herinnering aan de wet te geven en zal nagegaan worden hoe de leefomstandigheden van de minderjarige zijn. De betrokkenen worden eveneens gewezen op de risico's en mogelijke gevolgen van het delinquent gedrag van de minderjarige. De herinnering aan de wet is dus te beschouwen als een mondelinge verwittiging.

Artikel 10

De procureur des Konings kan aan het seponeren voorwaarden verbinden. Wanneer de opgelegde voorwaarden worden nageleefd, leidt dit tot het verval van de strafvordering. In eerste instantie de minderjarige, maar eveneens zijn ouders, zijn wettelijke

vertegenwoordigers of zijn opvoedingsverantwoordelijken, krijgt de kans om zelf voorstellen over de te vervullen voorwaarden te formuleren. Hiermee trachten we uitvoering te geven aan één van de basisgedachten uit dit decreet, namelijk de minderjarige (en bij uitbreiding de andere genoemde personen) een actieve rol geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade. Komt er geen voorstel vanuit deze partijen, dan kan de procureur des Konings zelf een voorstel doen zonder hierbij te kunnen onderhandelen over de voorwaarden.

Aan de reactie van 'seponeren onder voorwaarden' zijn enkele vereisten verbonden:

- a) De betrokken minderjarige mag niet ontkennen dat hij het jeugddelict dat hem ten laste wordt gelegd, heeft gepleegd;
- b) De betrokken minderjarige moet worden bijgestaan door een advocaat wanneer met de procureur des Konings gesproken wordt over de te vervullen voorwaarden. De minderjarige kan zich niet laten vertegenwoordigen omdat hij zelf het nut van de voorwaarden moet begrijpen;
- c) Alle betrokken partijen beschikken over een termijn van vijftien werkdagen om al of niet hun eigen voorstel te bevestigen of het voorstel van de procureur des Konings te aanvaarden en hierop in te gaan.

De uitvoering van de voorwaarden mag niet langer duren dan zes maanden.

De strafvordering vervalt wanneer de minderjarige, en eventueel zijn ouders, zijn wettelijke vertegenwoordigers of zijn opvoedingsverantwoordelijken, voldaan hebben aan alle door hen aanvaarde voorwaarden.

Onderafdeling 2. De bemiddeling

Artikel 11

Dit artikel voorziet in de verplichting in hoofde van de procureur des Konings om het aanbod te doen van deelname aan een bemiddeling. Hij moet dit aanbod schriftelijk doen, en dit zowel ten aanzien van de minderjarige als t.a.v. de ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken én het slachtoffer. Het betreft hier de herstelbemiddeling dader-slachtoffer onder begeleiding, en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar.

Met deze reactie op parketniveau wordt aan de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijke, en het slachtoffer, de mogelijkheid geboden om een communicatieproces aan te vatten met het oog op het bereiken van een akkoord in verband met het herstel van de gevolgen van het jeugddelict.

De bemiddeling kan worden toegepast indien de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- a) Er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld omtrent de schuld van de minderjarige
- b) De betrokken minderjarige ontkent het plegen van de feiten niet;
- c) Er is een advies afgeleverd waarin staat of de betrokken minderjarige al dan niet in staat is om te begrijpen wat een bemiddeling inhoudt en of hij hier vrij aan kan deelnemen zonder enige vorm van dwang of beperking.
- d) er is een slachtoffer waarvan de identiteit is vastgesteld.

Vooraleer de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict kan instemmen met een bemiddeling, moet hij zich wenden tot een advocaat. Hetzelfde geldt indien het slachtoffer minderjarig is. Wat de andere mogelijks betrokken personen betreft, deze moet de procureur des Konings enkel informeren over het feit dat ze zich tot een advocaat kunnen wenden alvorens in te gaan op het aanbod van een bemiddeling. Alle betrokken partijen beschikken over een termijn van vijftien werkdagen om al of niet in te gaan op het aanbod van bemiddeling en iedereen kan ten allen tijde terugkomen op hun beslissing. De bemiddeling kan immers enkel op vrijwillige basis worden aangevat en verlopen.

De minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict, alsook het slachtoffer indien dit minderjarig is, moeten zich laten bijstaan door een advocaat op het moment dat het akkoord wordt vastgelegd.

Onderafdeling 3. Het positief project

Artikel 12

Dit artikel geeft aan de procureur des Konings de mogelijkheid om de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict, het aanbod te doen van het uitvoeren van een positief project. Het doel van deze nieuwe reactie is de vermoedelijke pleger van een jeugddelict de mogelijkheid te bieden om de verantwoordelijkheid voor zijn handelingen op zich te nemen door zelf voor een oplossing te zorgen en zo goed mogelijk te kiezen welke reactie voor hem nuttig en/of noodzakelijk is. Het responsabiliseren van de minderjarige staat voorop. Het positief project doet een appél aan de jonge (vermoedelijke) dader om op een actieve en constructieve wijze zelf antwoorden te bieden naar aanleiding van de gepleegde feiten. De minderjarige moet hier echter kunnen rekenen op de nodige begeleiding en ondersteuning, maar zonder dat dit ertoe mag leiden dat het initiatief wordt weggenomen bij de minderjarige. Wanneer de minderjarige zelf met een voorstel komt, kan de procureur des Konings de inhoud niet wijzigen. De procureur kan wel met bijzondere redenen omklede beslissing de uitvoering weigeren, bijvoorbeeld indien dit strijdig is met de openbare orde, het belang schaadt van een van de betrokken partijen, enzovoort.

Het positief project bestaat in het zonder vergoeding, in hoofde van de minderjarige, verrichten van een prestatie waardoor de re-integratie van deze minderjarige bevorderd wordt. Dit kan gaan om het volgen van een opleiding, een deelname aan een georganiseerde activiteit, een taak ten dienste van de gemeenschap, ... De belangrijkste reden voor de invoering van het positief project als zelfstandige reactie is de minderjarige betrekken bij het bepalen van de inhoud van een reactie. Het voorstel dat de minderjarige aanbrengt moet evenredig zijn naar de omvang van de feiten. Voor de door de gemeenschap erkende of georganiseerde diensten die moeten instaan voor de begeleiding van de minderjarige, evenals voor de advocaat van de minderjarige, ligt hier een belangrijke opdracht. Zij moeten de minderjarige begeleiden en ondersteunen, maar ook voorkomen dat hij een onredelijke of een totaal onevenredige te leveren prestatie voorstelt.

Op het niveau van het openbaar ministerie mag het uit te voeren positief project niet meer bedragen dan 30 uur.

Brengt de minderjarige de uitvoering van het positief project tot een goed einde conform wat was afgesproken, dan betekent dit het einde van de reactie op het jeugddelict. De procureur des Konings seponereert in dat geval het dossier. Hij zal dan geen vordering meer instellen bij de jeugdrechtsbank voor hetzelfde feit. Mislukt de uitvoering van het positief project, om welke reden dan ook, dan maakt hij de zaak alsnog aanhangig bij de jeugdrechtsbank.

Hoofdstuk 4. De gerechtelijke afhandeling

Afdeling 1. Het optreden van de jeugdrechtsbank en de behandeling van de zaak

Artikel 13

Dit artikel voorziet dat een zaak bij de jeugdrechtsbank enkel aanhangig kan worden gemaakt door vordering van de procureur des Konings. Het parket heeft het 'monopolie van saisinerrecht': alleen het parket oordeelt over de gepastheid om een reactie op een jeugddelict uit te lokken. Dit monopolie heeft tot gevolg dat de zaak nooit door een andere partij (bv. jongere zelf, ouders, ...) aan de jeugdrechtsbank kan worden voorgelegd, maar ook dat de jeugdrechter niet ambtshalve kennis kan nemen van een zaak in dit kader. Ook

het slachtoffer kan de vervolging niet op gang brengen door een klacht met burgerlijke partijstelling, noch door de rechtstreekse dagvaarding⁵.

Artikel 14

De jeugdrechtbank kan geen reactie opleggen aan een minderjarige (vermoedelijke) pleger van een jeugddelict vooraleer hij de betrokken minderjarige heeft gehoord. Dit horen van de minderjarige kan doordat deze in persoon aanwezig is op de jeugdrechtbank of tijdens een kabinetszitting, dan wel door middel van een videoconferentie. Dit laatste is enkel mogelijk nadat de minderjarige hierover overleg gepleegd heeft met zijn advocaat en hij na dit overleg op uitdrukkelijke wijze akkoord gaat met deze werkwijze.

Er bestaat niet enkel een verplichting in hoofde van de rechtbank om de minderjarige te horen, ook zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken moeten worden gehoord over de feiten die de minderjarige worden ten laste gelegd voordat een reactie kan worden opgelegd.

Artikel 15

De beoordelingsvrijheid van de jeugdrechtbank inzake de in een concreet geval op te leggen reactie is groot. De jeugdrechtbank beslist over de reactie naargelang:

- a) de ernst van de feiten, de omstandigheden waarin zij zijn gepleegd, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer;
- b) de persoonlijkheid van en maturiteit van de betrokken jongeren;
- c) recidive;
- d) de veiligheid van de maatschappij.

Het eerste in aanmerking te nemen criterium zijn de feiten, maar niet enkel de feiten. De beslissing wordt ook genomen naargelang de omstandigheden, de leeftijd, het gedrag, het karakter, de omgeving van de minderjarige.

Er rust een motiveringsplicht op de jeugdrechtbank: zij moet haar beslissing op grond van de genoemde factoren en de specifieke omstandigheden motiveren. Het moet duidelijk zijn op grond van welke overwegingen de jeugdrechtbank tot een beslissing is gekomen.

De jeugdrechtbank kan zowel tijdens de voorlopige rechtspleging als tijdens de definitieve rechtspleging meer dan één reactie opleggen. Een combinatie van reacties is mogelijk maar zonder het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel uit het oog te verliezen.

Afdeling 2. De voorlopige rechtspleging

Onderafdeling 1. Maatregelen ten aanzien van minderjarigen die ervan verdacht worden een jeugddelict te hebben gepleegd

Artikel 16

Wanneer de jeugdrechtbank tijdens de voorlopige rechtspleging een reactie oplegt aan een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, spreken we van een maatregel. De jeugdrechtbank kan ook aan een persoon die achttien jaar of ouder is een maatregel opleggen, zolang de vordering die is ingesteld door het openbaar ministerie, feiten betreft die door de betrokken persoon werden gepleegd voor deze de leeftijd van achttien jaar bereikte.

Artikel 17

De eerste paragraaf van het artikel geeft de mogelijkheid om op niveau van de jeugdrechtbank het herstelrechtelijk aanbod van deelname aan een bemiddeling of een herstelgericht groepsoverleg te doen. Daar waar op het niveau van het parket tijdens de voorbereidende rechtspleging de verplichting bestaat om het aanbod tot deelname aan een bemiddeling te doen, is dit op niveau van de jeugdrechtbank niet het geval. De

⁵ Door een rechtstreekse dagvaarding brengt een benadeelde persoon de strafvordering zelf op gang en maakt hij de zaak rechtstreeks aanhangig voor de strafrechter zonder dat hiervoor een burgerlijke partijstelling nodig is of zelfs een formele klacht. In dit geval dient de benadeelde te beschikken over alle bewijsstukken die de schuld van de dader ontegensprekelijk vaststellen.

jeugdrechtbank kan het aanbod doen, maar er rust geen verplichting op haar. Wanneer zij beslist het aanbod tot deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg niet te doen, moet dit door de jeugdrechtbank gemotiveerd worden.

De reden waarom ook op niveau van de jeugdrechtbank voorzien wordt in dit herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling en herstelgericht groepsoverleg, geeft opnieuw uitvoering aan één van de basisgedachten die als een rode draad doorheen dit decreet loopt: de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict een actieve rol geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade.

De tweede paragraaf van het artikel voorziet in de verschillende maatregelen die de jeugdrechtbank op vordering van het openbaar ministerie kan opleggen. De keuze van de voorlopige maatregel hangt af van wat men wil bereiken met de tussenkomst: wanneer deze er in bestaat in de eerste plaats de openbare veiligheid te waarborgen, wordt mogelijks gekozen voor een plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Wanneer het ingrijpen door de jeugdrechtbank hoofdzakelijk een ander doel voor ogen heeft, wordt best gekozen voor één van de andere voorziene maatregelen. Gesloten opvang van minderjarigen kan immers slechts in laatste instantie worden overwogen, wanneer dat noodzakelijk is en alle andere maatregelen niet of niet meer zinvol zijn.

De jeugdrechtbank kan meer dan één maatregel opleggen aan een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd. Een combinatie van maatregelen is mogelijk maar het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel moeten gerespecteerd worden. Alle voorziene maatregelen gaan gepaard met toezicht dat wordt uitgeoefend door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Zij staan in voor de coördinatie en opvolging van het verloop van de opgelegde maatregel.

De jeugdrechtbank heeft de keuze uit vijf maatregelen. Het decreet voorziet in een hiërarchie tussen deze verschillende maatregelen. Wanneer de jeugdrechtbank één van deze maatregelen oplegt, moet zij in haar beschikking opnemen hoe lang de maatregel maximaal mag duren. Wordt er door de jeugdrechtbank een combinatie aan maatregelen opgelegd, dan neemt zij voor elke maatregel apart de maximale duur op in haar beschikking.

In principe kunnen alle maatregelen zoals voorzien in dit decreet worden opgelegd aan minderjarigen die ervan verdacht worden een jeugddelict te hebben gepleegd, en dit vanaf de leeftijd van twaalf jaar. Uitzondering op dit principe wordt gevormd voor de maatregelen van toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling voor een gesloten oriëntatie en toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding. Plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling op grond van dit decreet is in principe slechts mogelijk vanaf de leeftijd van veertien jaar. Slechts in uitzonderlijke omstandigheden kunnen minderjarigen tussen de twaalf en de veertien jaar worden geplaatst in een gemeenschapsinstelling. Wat dit betreft, verwijzen we naar de toelichting bij artikelen 23 en 24 en 35.

Dit artikel voorziet in het inschrijven op decretaal niveau van een maximale duur van de voorlopige rechtspleging. De duur is beperkt tot maximaal zes maanden. Er is geen verlenging mogelijk. Wanneer de maximale termijn van zes maanden wordt bereikt, heeft dit tot gevolg dat er geen maatregel meer kan worden opgelegd. Er kan enkel nog een uitspraak ten gronde worden gedaan. De maatregelen vervallen automatisch.

Twee uitzonderingen worden voorzien op het principe dat de voorlopige rechtspleging maximaal zes maanden duurt en hierna geen maatregel meer kan worden opgelegd. Deze uitzonderingen zijn voorzien in artikel 18.

Artikel 18

Als algemeen principe is de maximale duur van de voorlopige rechtspleging binnen dit decreet beperkt tot zes maanden, verlenging is in principe niet mogelijk. In dit artikel worden twee uitzonderingen ingeschreven op dit principe waardoor de maximumduur verlengd kan worden tot maximaal twaalf maanden.

De eerste uitzondering betreft de situatie waarbij het strafrechtelijk onderzoek (nog) niet is afgerond, nog niet is afgerond kunnen worden. Dit kan zich voordoen in bijzonder ingewikkelde dossiers, wanneer er meerdere daders betrokken zijn, het om zeer

zwaarwichtige feiten gaat, ... In dergelijk geval kan de duur van de voorlopige rechtspleging verlengd worden tot maximaal twaalf maanden.

De tweede uitzondering bestaat er in dat het jeugddelict waarvan de minderjarige verdacht wordt, een welbepaald feit betreft zoals voorzien in de opsomming in punt 2° van dit artikel. Het verlengen van de voorlopige rechtspleging tot twaalf maanden is mogelijk wanneer de minderjarige verdacht wordt van het plegen van feiten zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden) of een poging tot het plegen van één van de bedoelde feiten.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Artikel 19 en 29

Dit artikel biedt de jeugdrechtbank de mogelijkheid om een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg voor te stellen aan de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd. De jeugdrechtbank kan dit aanbod van herstelbemiddeling of herstelgericht groepsaanbod doen maar is er niet toe verplicht, dit in tegenstelling tot de procureur des Konings tijdens de voorbereidende rechtspleging (verplichting tot aanbod herstelbemiddeling). Ook hier is het opzet om communicatie tussen vermoedelijke dader en slachtoffer tot stand te brengen, met als doel het bereiken van een akkoord over het mogelijke herstel van de schade die voortvloeit uit de gepleegde feiten. Er wordt niet enkel gekeken naar de materiële schade, maar ook naar de mogelijke relationele schade.

In deze fase van de rechtspleging is het de jeugdrechtbank die de dienst aanduidt die belast is met de tenuitvoerlegging van de bemiddeling. Evenmin als de procureur des Konings tijdens de voorbereidende rechtspleging, kan de jeugdrechtbank de inhoud van het bereikte akkoord wijzigen. Zij moet het akkoord homologeren. Enkel indien de inhoud van het bereikte akkoord strijdig is met de openbare orde, kan de jeugdrechtbank de homologatie weigeren.

Onderafdeling 3. Het positief project

Artikel 20

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid voor de jeugdrechtbank om een positief project op te leggen van maximaal 60 uur. Het doel van deze nieuwe reactie op niveau van de jeugdrechtbank is in de eerste plaats de jonge vermoedelijke pleger van een jeugddelict de mogelijkheid te bieden om verantwoordelijkheid voor zijn handelingen op zich te nemen, door zelf voor een oplossing te zorgen en zo goed mogelijk te kiezen welke reactie voor hem nuttig en/of noodzakelijk is/kan zijn. Het responsabiliseren van de minderjarige staat dus opnieuw voorop. Het positief project doet een appél aan de jonge (vermoedelijke) dader om op een actieve en constructieve wijze zelf antwoorden te bieden naar aanleiding van de gepleegde feiten. De minderjarige moet hier echter kunnen rekenen op de nodige begeleiding en ondersteuning, maar zonder dat dit ertoe mag leiden dat het initiatief wordt weggenomen bij de minderjarige. Wanneer de minderjarige zelf met een voorstel komt, kan de jeugdrechtbank de inhoud niet wijzigen, zij moet dit goedkeuren. Enkel indien de inhoud strijdig is met de openbare orde, kan de jeugdrechtbank de goedkeuring weigeren. Wanneer de minderjarige niet zelf komt met een voorstel omtrent de inhoud van het positief project, bepaald de jeugdrechtbank zelf de inhoud.

Het positief project bestaat in het zonder vergoeding, in hoofde van de minderjarige, verrichten van een prestatie waardoor de re-integratie van deze minderjarige bevordert wordt. De belangrijkste reden voor de invoering van het positief project als zelfstandige maatregel is de minderjarige betrekken bij het bepalen van de inhoud van een maatregel.

Wanneer dit uitblijft, is het best te voorzien in een maatregel die zoveel als mogelijk verband houdt met de feiten waarvan de minderjarige verdacht wordt, of met de aan deze feiten ten grondslag liggende problemen. Het positief project moet evenredig zijn naar de omvang van de feiten, nuttig zijn voor de minderjarige en gelinkt zijn aan de bevordering van zijn re-integratie.

In deze fase mag het uit te voeren positief project niet meer bedragen dan 60 uur.

Brengt de minderjarige de uitvoering van het positief project tot een goed einde conform wat was afgesproken, dan betekent dit het einde van de reactie op het jeugddelict. De jeugdrechtbank kan dan geen andere maatregel meer opleggen aan de betrokken minderjarige voor hetzelfde feit. Mislukt de uitvoering van het positief project, om welke reden dan ook, dan houdt de jeugdrechtbank hiermee rekening. Zij houdt hiermee rekening in haar beslissing om de minderjarige al dan niet een andere maatregel op te leggen, maar ook in het effectief opleggen van een andere maatregel.

Onderafdeling 4. De ambulante maatregel

Artikel 21

Dit artikel geeft aan de jeugdrechtbank de mogelijkheid om een ambulante maatregel op te leggen. De ambulante maatregel betreft een reactie op een delict waarbij de minderjarige vermoedelijke delictpleger niet uit zijn thuis- of opvoedingscontext wordt gehaald. Bij een ambulante maatregel is het mogelijk dat de minderjarige zich naar een voorziening, instelling of dienst verplaatst om aldaar begeleiding te krijgen, deel te nemen aan een programma, een opleiding te volgen of iets anders, maar zonder dat hij daar blijft overnachten. Het is echter ook mogelijk dat de begeleiding of het programma wordt aangeboden bij de minderjarige thuis, in zijn opvoedingscontext, op zijn school, ...

Bij een ambulante maatregel wordt de minderjarige vermoedelijke pleger dus niet residentieel verwijderd uit zijn thuis- of opvoedingscontext.

Het subsidiariteitsprincipe kan slechts geëffectueerd worden indien voorzien wordt in alternatieven voor vrijheidsberoving. Voldoende niet-vrijheidsberovende reacties en ambulante reactievormen, in alle fases van de procedure, zijn belangrijke condities voor een constructief jeugddelinquentierecht.

Binnen de mogelijke reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen, is de ambulante reactie (maatregel of sanctie) ook een middel om invulling te geven aan het belang van het actief betrekken van de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger bij de reactie op het jeugddelict. Op die manier kan opvolging van en ondersteuning aan ouders en opvoedingsverantwoordelijken verzekerd worden bij de uitvoering van de opgelegde reactie.

Onderafdeling 5. Voorwaarden

Artikel 22

De jeugdrechtbank kan op grond van dit artikel aan een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, voorwaarden opleggen die moeten nageleefd worden gedurende een bepaalde termijn. Het opleggen van voorwaarden laat een maximale individualisatie van de bestraffing toe: voorwaarden op maat van de betrokken delinquent zijn mogelijk. Het opleggen van voorwaarden aan een minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict, beoogt door middel van controle, begeleiding, vorming, opleiding, ... te werken en bij te dragen aan de resocialisatie van de betrokkene en het bestrijden van recidive, en dit zonder dat een gesloten plaatsing aan de orde is. Het moet voor de betrokken minderjarige duidelijk zijn welke de voorwaarden zijn waaraan hij zich moet houden: met andere woorden hij moet duidelijk weten wat hij wel mag/moet doen en wat niet.

Cruciaal en noodzakelijk is het tegelijk en meteen van in het begin, samen met de voorwaarden, voorzien in een vervangende maatregel. Men houdt als het ware een middel achter de hand voor het geval de minderjarige niet of onvoldoende slaagt in het naleven

van de voorwaarden. Mogelijks wordt het effect van het naleven van de voorwaarden mede bepaald door de realiteit van de dreiging die uitgaat van de vervangende maatregel. Het is dan ook essentieel dat effectief kan voorzien worden in de uitvoering van de vervangende maatregel.

De jeugdrechtbank moet de 'proefperiode' bepalen gedurende dewelke de minderjarige vermoedelijke delictpleger de opgelegde voorwaarden moet naleven. De jeugdrechtbank kan de opgelegde voorwaarden niet verstrengen doorheen deze periode. Indien de jeugdrechtbank vindt dat de voorwaarden moeten worden aangepast of gespecificeerd moeten worden, kan zij dit niet doen vooraleer zij de minderjarige en zijn advocaat hierover heeft gehoord. De betrokken minderjarige moet in persoon aanwezig zijn wanneer hij wordt gehoord over de aanpassing van de voorwaarden. Een aanpassing is eventueel ook mogelijk op vraag van betrokken minderjarige vermoedelijke delictpleger, zijn ouders, zijn wettelijke vertegenwoordigers, zijn opvoedingsverantwoordelijken of het openbaar ministerie wanneer zij van mening zijn dat de omstandigheden waaronder de voorwaarden werden opgelegd, gewijzigd zijn.

De opsomming van voorwaarden die in dit artikel zijn opgenomen, betreft geen limitatieve lijst. Andere zaken kunnen als voorwaarden worden opgelegd.

In het geval de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict tijdens zijn 'proefperiode' (periode waarbinnen hij de opgelegde voorwaarden moet naleven) een nieuw jeugddelict pleegt, heeft de jeugdrechtbank de vrije keuze om eender welke maatregel op te leggen die voorzien is in dit decreet. In deze situatie is hij niet beperkt tot het opleggen van de vervangende maatregel. Deze wordt enkel opgelegd indien de voorwaarden niet of niet voldoende worden nageleefd.

Onderafdeling 6. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 23

Wanneer de jeugdrechtbank meent dat er geslotenheid nodig is als antwoord op het jeugddelict, moet zij de minderjarige vermoedelijke delictpleger met een maatregel toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, specifiek ingericht voor minderjarigen die op grond van dit decreet een maatregel gesloten oriëntatie opgelegd krijgen. Vijf dagen na de aanvankelijke beschikking vindt een eerste evaluatiemoment plaats en doet de jeugdrechtbank uitspraak over hetzij de intrekking, hetzij de wijziging, hetzij de handhaving van de gesloten oriëntatie. Deze maatregel van gesloten oriëntatie vormt steeds de start in dergelijke situaties binnen de voorlopige rechtspleging.

De maximale duur van deze maatregel is één maand. Tijdens deze periode wordt een multidisciplinair oriëntatie-onderzoek verricht waarbij twee vragen voorliggen om te worden beantwoord:

- a) Is er voor de betrokken minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict geslotenheid nodig als antwoord op het gepleegde delict (risico-inschatting) of is een andere maatregel meer aangewezen?
- b) Wanneer geslotenheid nodig is, wat is dan de aangewezen duur van de vervolgmaatregel? Het bepalen van de vervolgduur gebeurt op basis van responsiviteit, zwaarte van de feiten en de contextuele sociale gegevens waarover men beschikt.

Tijdens de gesloten oriëntatie wordt dus getracht een antwoord te voorzien op deze twee vragen. Dit antwoord wordt geformuleerd in een oriëntatievoorstel en dient als advies voor de jeugdrechtbank die finaal en soeverein een beslissing neemt.

De gesloten oriëntatie kan maximaal een maand duren. Wanneer een verblijf van een maand niet nodig is, hoeft een minderjarige die verdacht wordt van het plegen van een jeugddelict geen maand te blijven in de hiervoor voorziene afdeling van een gemeenschapsinstelling. Wanneer voor het verstrijken van de maximale termijn duidelijk

is dat een vermoedelijke delictpleger geen nood heeft aan gesloten begeleiding, kan hij reeds vroeger de afdeling binnen een gemeenschapsinstelling verlaten, mits de jeugdrechtbank hiertoe een beslissing neemt. De vermoedelijke minderjarige delictpleger kan de afdeling van de gesloten oriëntatie binnen een gemeenschapsinstelling ook vroeger verlaten wanneer duidelijk is dat gesloten begeleiding wel nodig is en de jeugdrechtbank in deze zin een maatregel oplegt.

Met dit decreet wordt het onderscheid tussen open en gesloten plaatsen in een gemeenschapsinstelling opgeheven. Alle plaatsen in een gemeenschapsinstelling zijn gesloten plaatsen.

Een gemeenschapsinstelling is in principe nog enkel toegankelijk voor (vermoedelijke) plegers die veertien jaar waren op het ogenblik van het plegen van de feiten. Ook moeten de feiten (waarvan ze verdacht worden) van die aard zijn dat ze aanleiding kunnen geven tot plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Op de minimale leeftijdsvereiste van veertien jaar bestaat een uitzondering voor (vermoedelijke) plegers die tussen twaalf en veertien jaar waren op het ogenblik van het plegen van de feiten. Ook deze jongeren kunnen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling toevertrouwd worden mits hen een feit ten laste wordt gelegd dat, indien het gepleegd zou zijn geworden door een meerderjarige, een straf tot gevolg zou hebben van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf. Wanneer de jeugdrechtbank een twaalf- of dertienjarige wil toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling, moet de betrokkene al zeer ernstige feiten gepleegd hebben of hiervan verdacht worden. Bovendien moet de jeugdrechtbank inschatten dat de openbare veiligheid in het gedrang is wanneer zij deze twaalf- of dertienjarige niet zou toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling. Voor deze twaalf- en dertienjarigen wordt een bepaalde capaciteit voorbehouden binnen de gemeenschapsinstelling.

Onderafdeling 7: De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 24

Wanneer op grond van de maatregel gesloten oriëntatie een oriëntatievoorstel wordt opgemaakt, en in dit oriëntatievoorstel is voorzien dat geslotenheid nodig is als vervolg, kan de jeugdrechtbank een minderjarige vermoedelijke delictpleger een maatregel gesloten begeleiding opleggen. Op basis van deze maatregel wordt een minderjarige vermoedelijke delictpleger toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een module gesloten begeleiding met een maximale duur van drie, zes of negen maanden.

Er is éénmaal een verlenging mogelijk van de opgelegde duur. De verlenging is maximaal mogelijk voor een duur van drie maanden.

Minderjarigen doorlopen in een gemeenschapsinstelling een traject dat wordt vastgelegd in een persoonlijk handelingsplan. Dit wordt uitgewerkt in samenwerking met de jongere zelf, zijn context/consulent/school/breder netwerk/vrije tijd, Tijdens het verblijf van de minderjarige in de gemeenschapsinstelling, zal reeds een vervolghulp uitgetekend worden die tijdens of naar het einde van het verblijf toe opstart en het handelingsplan verder finaliseert in een niet meer gesloten context (ambulant of residentieel). Elk gesloten traject moet een vervolg vinden in een plaatselijke, open context met betrokken hulpverlening.

Artikel 25

Dit artikel bepaalt dat wanneer een minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict een maatregel opgelegd krijgt, de uitvoering hiervan zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van zijn ouders, wettelijke vertegenwoordigers of opvoedingsverantwoordelijken moet gebeuren, ook in het geval van een plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Dit artikel installeert daarnaast ook de verplichting voor elke uitvoerder van een maatregel, om van in het begin te voorzien en werk te maken van het opstarten van vervolghulp. In deze vervolghulp moet ook een onderdeel voorzien worden om ook met de ouders; opvoedingsverantwoordelijken aan de slag te gaan.

Onderafdeling 8. Delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken

Artikel 26

Erkennen dat jongeren jonge mensen zijn, die in groeiende mate verantwoordelijkheid mogen en kunnen opnemen, ontslaat ouders, wettelijke vertegenwoordigers en opvoedingsverantwoordelijken niet van hun verantwoordelijkheid. De minderjarige ondersteunen in het proces van 'groeien in verantwoordelijkheid' kan niet los gezien worden van het actief betrekken van deze personen in de reactie op een jeugddelict gepleegd door een minderjarige. Er is sprake van een gedeelde, gedragen verantwoordelijkheid. Ouders en opvoedingsverantwoordelijken moeten betrokken worden in de opvolging van de reactie, maar waar nodig moet ook ten aanzien van hen kunnen gereageerd worden.

Met dit artikel hebben we de ambitie om ook effectief met de context van de minderjarige delictpleger aan de slag te gaan, delictgericht te werken. Wanneer er indicaties zijn die wijzen op een onaangepaste reactie op, en/of onbekwaamheid van ouders, wettelijke vertegenwoordigers en andere opvoedingsverantwoordelijken, om te reageren op het gedrag van de (vermoedelijke) minderjarige delictpleger, moet het mogelijk zijn om een dwingend appél te doen op hun verantwoordelijkheid en hen te ondersteunen in het (leren) omgaan met het gedrag van de betrokken minderjarige.

Het decretaal voorzien van een aanbod met ondersteuning vanuit een dienst, kan aan deze nood tegemoet komen. De wijze waarop ouders, wettelijke vertegenwoordigers en opvoedingsverantwoordelijken worden benaderd is hierbij van belang. Indien deze personen op een correcte wijze benaderd worden is het doen van een dwingend appél op hun verantwoordelijkheid en actieve betrokkenheid bij invulling, uitvoering en opvolging van de reactie op het jeugddelict, legitiem. Hierbij is het belangrijk om oog te hebben voor het (gezins-)systeem als totaliteit.

Afdeling 3. Rechtspleging ten gronde

Onderafdeling 1. Sancties ten aanzien van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd

Artikel 27

Met dit artikel wordt voorzien in de start van de rechtspleging ten gronde. Tijdens deze fase doet de jeugdrechtbank uitspraak over schuld of onschuld van een minderjarige aan het plegen van de hem ten laste gelegde feiten.

De reactie die in deze fase wordt opgelegd aan een minderjarige pleger van een jeugddelict, als antwoord op de normovertreding, is een sanctie.

De jeugdrechtbank kan ook aan een persoon die achttien jaar of ouder is een sanctie opleggen, zolang de vordering die is ingesteld door het openbaar ministerie, feiten betreft die door de betrokken persoon werden gepleegd voor deze de leeftijd van achttien jaar bereikte.

Artikel 28

De eerste paragraaf van het artikel geeft opnieuw de mogelijkheid om op niveau van de jeugdrechtbank, tijdens de rechtspleging ten gronde, het herstelrechtelijk aanbod van deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg te doen. De jeugdrechtbank kan ook in deze fase van de procedure het aanbod doen, maar er rust geen verplichting op haar. Wanneer zij beslist het aanbod tot deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg niet te doen, moet dit door de jeugdrechtbank gemotiveerd worden.

De reden waarom hier nogmaals voorzien wordt in het herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, geeft opnieuw uitvoering aan de basisgedachte uit dit decreet om de minderjarige pleger van een jeugddelict een actieve rol te geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade. Soms hebben jongeren tijd nodig om hierin te kunnen meestappen. Soms heeft ook het slachtoffer tijd nodig om op dit aanbod te kunnen ingaan. Het aanbod is in elke fase voorzien om zo de mogelijkheid tot deelname van zowel dader als slachtoffer te maximaliseren.

De tweede paragraaf van het artikel voorziet in de verschillende sancties die de jeugdrechtbank op vordering van het openbaar ministerie kan opleggen.

De jeugdrechtbank kan meer dan één sanctie opleggen aan een minderjarige pleger van een jeugddelict. Een combinatie van sancties is mogelijk maar het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel moeten gerespecteerd worden. Alle voorziene sancties gaan gepaard met toezicht dat wordt uitgeoefend door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Zij staan in voor de coördinatie en opvolging van het verloop van de opgelegde sanctie.

De jeugdrechtbank heeft de keuze uit negen sancties. Het decreet voorziet in een hiërarchie tussen deze verschillende sancties. Wanneer de jeugdrechtbank één van deze sancties oplegt, moet zij in haar vonnis opnemen hoe lang de sanctie maximaal mag duren. Wordt er door de jeugdrechtbank een combinatie aan sancties opgelegd, dan neemt zij voor elke sanctie apart de maximale duur op in haar vonnis.

De sancties zoals voorzien in punten 1° tot en met 5° en 9° van dit artikel, kunnen worden opgelegd aan minderjarigen plegers van een jeugddelict vanaf de leeftijd van twaalf jaar.

De sanctie zoals voorzien in punt 6° kan in principe slechts worden opgelegd aan minderjarige plegers van minstens veertien jaar. In uitzonderlijke omstandigheden kan zij ook worden uitgesproken ten aanzien van twaalf- en dertienjarigen. De sanctie zoals voorzien in punt 7° kan in principe slechts worden opgelegd aan minderjarige plegers van minstens zestien jaar. In uitzonderlijke omstandigheden kan zij worden uitgesproken ten aanzien van personen die de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt hebben op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict. In die situatie wordt de maximale duur van deze sanctie gepronotiseerd i.f.v. de leeftijd van de delictpleger (zie infra). De sanctie van de uithandengeving, punt 8° in dit artikel, kan slechts ten aanzien van minderjarige plegers van zestien jaar of meer worden bevolen. Hierop bestaan geen uitzonderingen.

Tijdens de rechtspleging ten gronde kan de jeugdrechtbank, als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie zoals voorzien in de punten 3° tot en met 5° in dit artikel, een elektronische monitoring of opvolging mét begeleiding opleggen. Deze mogelijkheid kan niet als zelfstandige sanctie worden opgelegd én ze moet steeds gepaard gaan met begeleiding.

Alle sancties zoals voorzien in de punten 3° tot en met 9°, moeten contextgericht werken en moeten dit realiseren door de leefomgeving van de minderjarige pleger actief te betrekken bij de uitvoering en of opvolging van de sanctie.

Artikel 29

Zie artikel 19.

Onderafdeling 3. Berispen

Artikel 30

Beschrijft de mogelijkheid van de jeugdrechter om een minderjarige te berispen.

Onderafdeling 4. Het positief project

Artikel 31

Zie artikel 20.

In afwijking van wat bepaald is in artikel 20, mag het uit te voeren positief project in de rechtspleging ten gronde, ten hoogste 220 uur bedragen.

Onderafdeling 5. Ambulante sanctie

Artikel 32

Zie artikel 21.

Onderafdeling 6. Voorwaarden

Artikel 33

Zie artikel 22.

In afwijking van wat bepaald is in artikel 22, §2, bedraagt de maximale duur dat de voorwaarden kunnen worden opgelegd twee jaar. Het voorziene maximaal aantal uur dat een opleiding of vorming mag duren, bedraagt 220 uur (§4).

Onderafdeling 7: De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 34

De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger een sanctie gesloten begeleiding opleggen. Op basis van deze sanctie wordt een minderjarige delictpleger toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een module gesloten begeleiding met een maximale duur van drie, zes of negen maanden.

De betrokken minderjarigen moeten niet opnieuw 'een gesloten oriëntatie' ondergaan in een afdeling van een gemeenschapsinstelling die specifiek hiervoor is ingericht. We gaan ervan uit dat de groep van delictplegers die tot hier doorstromen, eerst via een maatregel gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling geplaatst werden. De hier voorziene sanctie van gesloten begeleiding komt er in de praktijk op neer dat er verder wordt gewerkt met die jongeren, waarvoor de jeugdrechtbank de periode zij verbleven in een gemeenschapsinstelling onder een maatregel (voorlopige rechtspleging), niet voldoende vindt.

Voor de rest gelden dezelfde regels en voorwaarden als voorzien in artikel 24.

Artikel 35

Op grond van dit artikel kan de jeugdrechtbank een minderjarige delictpleger een sanctie gesloten begeleiding opleggen, waarbij hij wordt toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding met een maximale duur van zeven jaar.

Deze sanctie kan enkel tijdens de rechtspleging ten gronde worden opgelegd aan jongeren die cumulatief voldoen aan de zes voorwaarden zoals voorzien in §2, punt 1° tot en met 6°.

- a) de minderjarige delictpleger moet zestien jaar of meer zijn op het ogenblik van het plegen van de feiten;
- b) er is een vermoeden van schuldbekwaamheid. Het betreft een weerlegbaar vermoeden.
- c) elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- d) het jeugddelict dat hij heeft gepleegd betreft een feit zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot en met 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden);

- e) de fysieke integriteit van de betrokken minderjarige delictpleger of derden is in gevaar;
- f) er is nood aan gesloten begeleiding.

Deze sanctie is een antwoord vanuit de Vlaamse Gemeenschap op de figuur van de uithandengeving. We willen in Vlaanderen een duidelijke sanctie kunnen geven n.a.v. een bijzonder ernstige normovertreding, maar vertrekkend vanuit een decretaal kader gemaakt voor minderjarigen, en zonder uitvoering in een gevangenis. Deze sanctie kan voor maximum zeven jaar uitgesproken worden. Deze langdurige sanctie betreft een uitzondering op het feit dat reacties uiterlijk een einde nemen wanneer de minderjarige delictpleger de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt (in het geval ze wordt uitgesproken tegen een zestien- of zeventienjarige delictpleger).

Op grond van deze sanctie verblijft de minderjarige delictpleger, tot aan het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, in geslotenheid binnen een afdeling van de gemeenschapsinstellingen. Bij het bereiken van deze leeftijd zal, na evaluatie door de jeugdrechtbank, een plan van re-integratie uitrollen. Deze re-integratie slaat op alle levensdomeinen die vervat zaten in het handelingsplan en geeft de minderjarige de mogelijkheid om vanuit de geslotenheid te experimenteren met nieuwe rollen en uitdagingen in de maatschappij. Deze re-integratie wordt vanaf dat ogenblik jaarlijks geëvalueerd door de jeugdrechtbank. Samenwerking met volwassen educatie, vorming en tewerkstelling is een noodzakelijk binnen deze sanctie.

In principe kan deze langdurige sanctie enkel worden opgelegd aan de minderjarige delictpleger die minstens zestien jaar is, en die cumulatief voldoet aan de voorwaarden zoals hierboven uitgelegd (§2, punt 2° tot en met 6°). Wanneer minderjarigen echter jeugddelicten plegen op het ogenblik dat zij nog geen zestien jaar zijn, maar waarbij het om zodanig ernstige feiten gaat, kan deze sanctie ook opgelegd worden zij het met een minder lange maximale duur.

- a) gaat het om een minderjarige delictpleger tussen de twaalf en veertien jaar die een feit pleegt, dat wanneer het door een meerderjarige zou zijn gepleegd, strafbaar is met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf, dan kan deze sanctie aan de betrokken minderjarige worden opgelegd voor een maximale duur van twee jaar;
- b) gaat het om een minderjarige delictpleger tussen de veertien en zestien jaar die een feit pleegt zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden), dan bedraagt de maximale duur van de sanctie die hem kan worden opgelegd vijf jaar.

Deze sanctie van gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar is in principe slechts mogelijk nadat maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken werden verricht door een multidisciplinair samengesteld team. Voor zware recidivisten kan deze sanctie zonder multidisciplinair onderzoek, als blijkt dat er al een vonnis voor zware feiten voorafgegaan is aan dit jeugddelict.

Onderafdeling 8. Uithandengeving

Artikel 36

Dit artikel voorziet in de sanctie van de uithandengeving.

De uithandengeving is slecht van toepassing op minderjarige delictplegers die zestien of zeventien jaar oud waren op het ogenblik dat ze de feiten gepleegd hebben. De leeftijd van de jongeren op het ogenblik van de uitspraak van de jeugdrechtbank is niet relevant.

De uithandengeving kan nog bevolen worden ook al heeft de jongere intussen de leeftijd van achttien jaar bereikt.

Bij de figuur van de uithandengeving gaat de wetgever ervan uit dat bij bepaalde minderjarigen die reeds in een bijzonder asociale gedragslijn zijn vastgeroest, het opleggen van een sanctie vanuit het jeugddelinquentierecht ontoereikend kan zijn. Uithandengeving kan slechts indien de jeugdrechtbank een andere sanctie niet geschikt acht.

De jeugdrechtbank kan slechts overgaan tot uithandengeving indien bovendien cumulatief aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a) de minderjarige delictpleger heeft reeds een maatregel of sanctie van gesloten begeleiding of een sanctie van gesloten zorg opgelegd gekregen. Het kan hierbij gaan om een maatregel of sanctie met geslotenheid omwille van andere, eerdere feiten, maar ook een 'gesloten' maatregel in de voorlopige rechtspleging voor dezelfde feiten komt hiervoor in aanmerking.
- b) het gepleegde feit betreft een feit zoals bedoeld in de artikel 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden) van het Strafwetboek.

Deze cumulatie, gesloten maatregel of sanctie mét een jeugddelict dat voldoet aan de kwalificaties als voorzien in b), is niet vereist wanneer het gepleegde jeugddelict een feit betreft zoals bedoeld in de artikelen 136bis tot 136 quater en 136 sexies (ernstige schendingen van het internationaal humanitaire recht) en de artikelen 137, 140 tot 141 (de terroristische misdrijven) van het Strafwetboek.

Dat het bij de eerste reeks feiten om cumulatieve voorwaarden gaat, a) + b), en het voorzien van de mogelijkheid tot uithandengeving voor terroristische misdrijven, is nieuw.

Onderafdeling 9. Gesloten zorg

Artikel 37

Dit artikel beschrijft de modaliteiten om een minderjarige die aan een geestesstoornis lijdt te plaatsen binnen een geschikte inrichting met het oog op gesloten zorg.

Afdeling 4. Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra

Artikel 38

Dit artikel betreft de oprichtingsbepaling van de gemeenschapsinstellingen. Deze bepaling zat voorheen vevat in het decreet van 7 maart 2008 inzake de bijzonder jeugdbijstand.

Artikel 39

Dit artikel betreft de oprichtingsbepaling van de Vlaamse detentiecentra.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Artikel 40

Dit artikel schrijft de evaluatie van het voorliggend decreet in.

Artikel 41

Bepaalt de inwerkingtreding van het voorliggend decreet.

C. Adviezen

Op 14 juli 2017 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet voor de eerste keer principiële goed (VR 20171407 DOC.0759/1TER, DOC.0759/2TER, DOC.0759/3TER en DOC.0759/6).

Het voorontwerp van decreet werd voor advies doorgestuurd naar de Strategische Adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin (SAR WGG), de SERV en de Vlaamse Jeugdraad.

We ontvingen de adviezen respectievelijk op 4 oktober 2017, 14 augustus 2017 en 6 september 2017.

Naast deze door de Vlaamse Regering formeel aangevraagde adviezen werden er ook vanuit diverse organisaties, adviesorganen of werkgroepen adviezen of opmerkingen geuit.

We nemen in het raam van deze 2de principiële goedkeuring de opmerkingen van het College van Procureurs-generaal of de aanbevelingen mee geuit in de adviezen⁶ van de Hoge Raad voor Justitie, de Kinderrechtencommissaris en het Kenniscentrum Kinderrechten vzw (KeKi).

We vermelden nog dat het agentschap Jongerenwelzijn ook in overleg ging met de werkgroep Jeugdsanctierecht, de diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling en met de jeugdmagistratuur, met de jeugdmagistratuur werd nog een uitvoerige artikelsgewijze technische bespreking gehouden. Tot slot verwijzen we ook naar de bijlagen voor het advies van het Raadgevend Comité van 30 oktober 2017.

Gelet op de veelheid van de adviezen, de overlegmomenten nemen we hier onder artikelsgewijs de wijzigingen mee die we op basis van de adviezen doorvoerden aan het voorontwerpdecreet, telkens met een motivatie en een verwijzing naar het advies.

Artikel 1

Dit artikel werd op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 2

Vanuit het College van Procureurs-Generaal werd opgemerkt dat de definitie van minderjarige zoals opgenomen in punt 7° ervoor zorgt dat de slachtoffers in de kou blijven staan bij feiten gepleegd door min-twaalfjarigen omdat zij zelf het initiatief moeten nemen voor het opstarten van een burgerlijke procedure om een schadevergoeding te verkrijgen en zich niet kosteloos burgerlijke partij kunnen stellen voor de jeugdrechtbank.

Aan deze opmerking wordt geen gehoor gegeven aangezien de keuze gemaakt is om de ondergrens voor het aanspreken van jongeren op hun verantwoordelijkheid op twaalf jaar gelegd is en hier niet van afgeweken wordt.

⁶ Deze adviezen zijn consulteerbaar op respectievelijk:

http://www.csj.be/sites/default/files/press_publications/20170920_advies-jeugd-nl-def.pdf,

<https://www.kinderrechtencommissariaat.be/advies/naar-een-jeugddelinquentierecht-met-sterke-rechtswaarborgen-voor-de-minderjarige> en

[http://www.keki.be/sites/default/files/publications/KeKi%20Beleidsadvies%202017-](http://www.keki.be/sites/default/files/publications/KeKi%20Beleidsadvies%202017-1%20eigen%20initiatief_Voorontwerp%20Decr%20Jeugddelinquentierecht%20en%20kinderrechte)

[1%20eigen%20initiatief_Voorontwerp%20Decr%20Jeugddelinquentierecht%20en%20kinderrechte nkader.pdf](http://www.keki.be/sites/default/files/publications/KeKi%20Beleidsadvies%202017-1%20eigen%20initiatief_Voorontwerp%20Decr%20Jeugddelinquentierecht%20en%20kinderrechte_nkader.pdf).

Met het oog op een verlichting van de tekst worden 2 nieuwe definities toegevoegd aan dit artikel, met name 'minderjarige verdachte' (punt 11°) en 'minderjarige delictpleger' (punt 10°).

Artikel 3

Vanuit het Kenniscentrum Kinderrechten vzw wordt extra aandacht voor de rechtswaarborgen van jongeren gevraagd. Ze vragen dan ook het volgende op te nemen in het decreet: uitleg over in welke procedure de jongere zit en waarom, waar ze aan toe zijn, wat er van hen verwacht wordt/kan worden en welke invloed ze zelf kunnen en mogen hebben. Dit stuk werd toegevoegd in artikel 3, §1, 2°.

Op grond van een opmerking bij artikel 24, §3, derde lid vanuit het Kenniscentrum Kinderrechten vzw werd een derde lid ingevoegd in paragraaf 4. Op die manier wordt tegemoet gekomen aan de vraag naar het op een passende en doeltreffende wijze bekend maken van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zoals omschreven in artikel 42 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Daarnaast werd het artikel ook aangepast na opmerkingen van het College van Procureurs-Generaal. In paragraaf 4, eerste lid wordt het woord toepasselijk toegevoegd, aangezien in de Memorie van Toelichting staat dat er uitzonderingen zijn op de toepasselijkheid van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van minderjarigen in de integrale jeugdhulp en dit moet verduidelijkt worden in de tekst van het decreet.

Paragraaf 6, tweede lid werd na bespreking met de magistratuur aangepast om een eventuele schending van het vermoeden van onschuld te vermijden.

Daarnaast moest in paragraaf 6, derde lid de term reactie vervangen worden door de term maatregel aangezien het bepaalde niet opgaat voor sancties.

Artikel 4

Artikel 4 wordt gewijzigd met het oog op een verlichting van de tekst.

Artikel 5

Er werd een artikel 5 toegevoegd na opmerkingen uit justitiële hoek over het behouden van de bevoegdheid van de politierechter in het geval een minderjarige verkeersmisdrijven pleegt. Aangezien het nooit de bedoeling was deze bevoegdheid te wijzigen of om verkeersmisdrijven te vatten in dit decreet wordt artikel 36bis wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade overgenomen, zodat duidelijk wordt dat de bevoegdheid voor verkeersmisdrijven gepleegd door minderjarigen bij de politierechter blijft liggen.

Artikel 6

Dit artikel werd hernummerd.

Vanuit het overleg met de jeugdmagistratuur werd gevraagd een uitzondering te voorzien voor de sanctie 'berisping', aangezien er bepaalde gevallen zijn waarbij de feiten gepleegd door een minderjarige dader pas aan het licht komen nadat deze de leeftijd van 23 jaar heeft bereikt. Wanneer een veroordeling tot een berisping mogelijk blijft ook na de leeftijd van 23 jaar, dan kan het slachtoffer toch nog een schadevergoeding toegekend krijgen door de jeugdrechtbank wat een rechtsgang naar de burgerlijke rechter uitspaart. Dit werd niet meegenomen.

Artikel 7

Dit artikel werd hernummerd.

Het artikel wordt na bespreking tijdens de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur herschreven zodat de sociale onderzoeksopdrachten op parketniveau nog steeds kunnen worden uitgevoerd maar niet meer per se door de sociale dienst. De Procureur des Konings

kan nu immers een dienst aanwijzen die door de gemeenschap wordt georganiseerd of die beantwoord aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

Artikel 8

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 9

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 10

Dit artikel werd hernummerd.

Op vraag van het College van Procureurs-Generaal wordt aan dit artikel toegevoegd dat de procureur des Konings kan bijgestaan worden door een parketcriminoloog. Deze is een belangrijke actor in de toepassing van het jeugdrecht. De rol van de parketcriminoloog bestaat erin vanuit een multidisciplinaire opleiding en kennis van het netwerk de procureur des Konings te adviseren over de verdere oriëntering van het dossier. Daarnaast kan de parketcriminoloog ook bijstand verlenen bij de praktische uitvoering van de afhandelingsmodaliteiten op parketniveau.

Artikel 11

Dit artikel werd hernummerd.

Het Kinderrechtencommissariaat merkte op dat de voorwaarden die door het parket opgelegd kunnen worden niet afgebakend en omschreven zijn, daar waar de voorwaarden die door de jeugdrechter kunnen opgelegd worden wel omschreven zijn. Dit zorgt voor een mogelijke rechtsongelijkheid waardoor beslist werd artikel 10 in die zin aan te passen en de voorwaarden afgebakend op te sommen.

Ook hier werd op vraag van het College van Procureurs-Generaal de mogelijkheid voorzien dat de Procureurs des Konings wordt bijgestaan door een parketcriminoloog.

Artikel 12

Dit artikel werd hernummerd.

Op vraag van de HCA-diensten wordt een advies met betrekking tot de maturiteit en de psychische en intellectuele capaciteiten van de minderjarige niet meer als voorwaarde gesteld om een aanbod tot bemiddeling te kunnen doen. De maturiteit en capaciteiten van de minderjarige worden immers bekeken op het moment dat men in gesprek gaat om de bemiddeling op te starten om te bepalen wat de beste werkwijze is.

Vanuit het College van Procureurs-Generaal kwam de opmerking dat het verplicht een advocaat raadplegen een grote juridicalisering van de bemiddeling met zich meebrengt. Dit is echter een van de belangrijkste rechtswaARBorgen voor de jongere waardoor hier niet van afgeweken wordt.

In deze bepaling werd ook een paragraaf opgenomen waarin bepaald werd dat de betrokken personen het voorstel kunnen laten homologeren, zodat ze over een uitvoerbare titel in het kader van de burgerlijke procedure beschikkend.

In paragraaf 4, derde lid werd een verwijzing naar artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek toegevoegd, zodat gebruik gemaakt kan worden van de nieuwe procedures die het mogelijk maken te communiceren via elektronische post.

Artikel 13

Dit artikel werd hernummerd.

Zowel vanuit de SAR WGG, de HCA-diensten, de Hoge Raad voor Justitie, de werkgroep jeugdsanctierecht als vanuit het Raadgevend Comité kwam eenzelfde opmerking. Het positief project moet vanuit de jongere zelf komen en de inhoud ervan kan niet opgelegd

en/of voorgesteld worden door het parket. Het is immers een instrument van de jongere om zelf de verantwoordelijkheid te nemen, waardoor het essentieel is dat het voorstel voor het positief project uit de jongere zelf komt. Dit werd verduidelijkt in de tekst.

Ook hier werd op vraag van het College van Procureurs-Generaal de mogelijkheid voorzien dat de Procureurs des Konings wordt bijgestaan door een parketcriminoloog.

In paragraaf 3, derde lid werd, na opmerkingen van het College van Procureurs-Generaal en de HCA-diensten een beoordelingsmarge gelaten aan de Procureur des Konings. Er kunnen immers gegronde redenen zijn waarom een positief project niet volledig kon worden uitgevoerd en nu er een beoordelingsmarge voorzien wordt kan hierop ingespeeld worden.

In paragraaf 4, derde lid werd een verwijzing naar artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek toegevoegd, zodat gebruik gemaakt kan worden van de nieuwe procedures die het mogelijk maken te communiceren via elektronische post.

Artikel 14

Dit artikel werd hernummerd.

Aanvulling na opmerkingen uit justitiële hoek met 'de jeugdrechter' aangezien de jeugdrechter optreedt in de voorlopige rechtspleging en de jeugdrechtbank in de rechtspleging ten gronde.

Aanvulling met 'en de dagvaardingen' na opmerkingen uit justitiële hoek.

Artikel 15

Dit artikel werd hernummerd.

Vanuit het College van Procureurs-Generaal kwamen een aantal opmerkingen op paragraaf 2. Zij waren immers bezorgd dat er, op basis van de oorspronkelijke formulering geen veroordelingen bij verstek meer mogelijk zouden zijn of dat een maatregel of sanctie niet zou kunnen worden opgelegd wanneer de jeugdrechter of de jeugdrechtbank er niet in slaagt om een van de verplicht te horen betrokkenen te bereiken. De herformulering zorgt ervoor dat er tegemoet gekomen wordt aan de bestaande bezorgdheden maar dat het hoorrecht wel opgenomen blijft.

Op vraag van de jeugdrechters en het College van Procureurs-Generaal werd paragraaf 3 aangepast. De passage waarin bepaald werd dat het verslag door de betreffende persoon gelezen en voor akkoord ondertekend moest worden, wordt geschrapt omdat dit de procedure voor de jeugdrechter en de jeugdrechtbank te zwaar maakt. Daarnaast wordt het verslag opgemaakt door de griffier, die een beëdigd ambtenaar is. Op de vraag van de Hoge Raad van Justitie om paragraaf 3 volledig te schrappen werd echter niet ingegaan. Het blijft immers belangrijk dat de betrokken personen een kopie van het verslag van hun verhoor door de jeugdrechter of de jeugdrechtbank krijgen.

Artikel 16

Dit artikel werd hernummerd.

Vanuit het College van Procureurs-Generaal kwam de opmerking dat het begrip recidive niet duidelijk was. In het tweede lid punt 3° werd dan ook verduidelijkt dat het zowel gaat over het feit dat de jongere reeds recidiveert als over het gevaar op recidive.

Daarnaast kwamen uit verschillende hoeken, waaronder de SAR WGG en het Kinderrechtencommissariaat de vraag naar het verplicht mee in overweging nemen van de factoren leefomgeving van de minderjarige en de veiligheid van de betrokken minderjarige. Ook aan deze opmerking werd tegemoet gekomen.

Artikel 17

Dit artikel werd hernummerd.

De toevoeging van de verwijzing naar de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade is gebeurd op vraag van het College van Procureurs-Generaal.

Artikel 18

Dit artikel werd hernummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Paragraaf 2, eerste lid werd aangepast op vraag van het College van Procureurs-Generaal aangezien het er met de vorige formulering op leek dat de jeugdrechter beslissingen neemt onder toezicht van de sociale dienst, wat een aantasting is van de onafhankelijkheid van de jeugdrechter. Dit was uiteraard niet de bedoeling, het is de bedoeling om duidelijk te maken dat het de jeugdrechter is die een beslissing neemt en dat deze altijd gepaard gaat met een ondertoezichtstelling van de sociale dienst.

Net als bij het positief project op niveau van het parket kwamen ook bij het positief project tijdens de voorlopige fase heel wat opmerkingen. Het positief project moet vanuit de jongere zelf komen en kan niet opgelegd en/of voorgesteld worden door de jeugdrechter. Het is immers een instrument van de jongere om zelf de verantwoordelijkheid te nemen, waardoor het essentieel is dat het voorstel voor het positief project uit de jongere zelf komt. Daarnaast is het zo dat alles wat de jeugdrechter zou willen opleggen, kan opgelegd worden onder de noemer van de voorwaarden. Dit artikel werd dan ook overeenkomstig aangepast, zodat het positief project van de jongere blijft.

Artikel 19

Dit artikel werd hernummerd.

Op vraag van de magistratuur werden ook de terroristische misdrijven toegevoegd in punt 2°.

Artikel 20

Dit artikel werd hernummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Paragraaf 1, eerste lid, punt 1° werd na bespreking met de magistratuur aangepast om een eventuele schending van het vermoeden van onschuld te vermijden.

Op vraag van de HCA-diensten wordt een advies met betrekking tot de maturiteit en de psychische en intellectuele capaciteiten van de minderjarige niet meer als voorwaarde gesteld om een aanbod tot bemiddeling te kunnen doen. De maturiteit en capaciteiten van de minderjarige worden immers bekeken op het moment dat men in gesprek gaat om de bemiddeling op te starten om te bepalen wat de beste werkwijze is.

In paragraaf 10 wordt een zin toegevoegd, om zo in te spelen op het belang dat door de SAR WGG gehecht werd aan het installeren van een praktijk zodat informatie-uitwisseling over de situatie van de minderjarige in de eerste plaats moet gebeuren door middel van dialoog met de minderjarige.

Artikel 21

Dit artikel werd henummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Net als bij het positief project op niveau van het parket kwamen ook bij het positief project tijdens de voorlopige fase heel wat opmerkingen. Het positief project moet vanuit de jongere zelf komen en kan niet opgelegd en/of voorgesteld worden door de jeugdrechter. Het is immers een instrument van de jongere om zelf de verantwoordelijkheid te nemen, waardoor het essentieel is dat het voorstel voor het positief project uit de jongere zelf komt. Daarnaast is het zo dat alles wat de jeugdrechter zou willen opleggen, kan opgelegd worden onder de noemer van de voorwaarden. Dit artikel werd dan ook overeenkomstig aangepast, zodat het positief project van de jongere blijft.

Paragraaf 1, vierde lid, punt 1° werd na bespreking met de magistratuur aangepast om een eventuele schending van het vermoeden van onschuld te vermijden.

Vanuit het College van Procureurs-Generaal werd bij paragraaf 3, tweede lid opgemerkt dat de Procureur des Konings niet meer ten gronde zou mogen dagvaarden om de minderjarige een sanctie te horen opleggen. Dit houdt een schending in van artikel 151 Grondwet en van het vermoeden van onschuld. De minderjarige heeft immers het recht om te worden vrijgesproken. Daarnaast heeft dit ook voor het slachtoffer gevolgen, het slachtoffer kan immers geen schadevergoeding meer bekomen bij de jeugdrechtbank. Hier werd dan ook een aanpassing doorgevoerd, zodat tegemoet gekomen wordt aan deze bezorgdheden.

Artikel 22

Dit artikel werd henummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Definitie ambulante maatregel is herschreven, dit gelet op het feit dat in meerdere adviezen gevraagd wordt de gehanteerde begrippen zo helder als mogelijk te omschrijven.

Artikel 23

Dit artikel werd henummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

In paragraaf 4, tweede lid en paragraaf 7, tweede lid wordt een zin toegevoegd, om zo in te spelen op het belang dat door de SAR WGG gehecht werd aan het installeren van een praktijk zodat informatie-uitwisseling over de situatie van de minderjarige in de eerste plaats moet gebeuren door middel van dialoog met de minderjarige.

Het College van Procureurs-Generaal vroeg ook een aanpassing van paragraaf 9, omdat de kans bestaat dat er een probleem zou ontstaan met het vermoeden van onschuld wanneer de oorspronkelijke formulering zou behouden blijven. Deze paragraaf werd dan ook gewijzigd om aan de bestaande bezorgdheid tegemoet te komen.

Artikel 24

Dit artikel werd henummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Het College van Procureurs-Generaal schreef in hun advies dat zij een voorstander waren van het weglaten van de verplichte herziening na vijf dagen bij een oriëntatie. Deze periode wordt in het voorliggende decreet gezien als de periode waarin het oriëntatiecentrum een eerste risicotaxatie uitvoert, op basis waarvan ze aan de jeugdrechter een eerste verslag bezorgen. Dit werd dan ook op die manier verduidelijkt en om te zorgen dat het oriëntatiecentrum een gedegen eerste verslag kan opmaken worden nu 10 kalenderdagen voorzien en wordt uiterlijk op de tiende kalenderdag na de aanvang van de gesloten oriëntatie een advies bezorgt aan de jeugdrechter over de verdere behoefte aan gesloten begeleiding.

Daarnaast werd na bespreking met de magistratuur paragraaf 2, punt 1° en paragraaf 3, punt 1° aangepast om een eventuele schending van het vermoeden van onschuld te vermijden.

Artikel 25

Dit artikel werd hernummerd.

Het College van Procureurs-Generaal merkt op dat artikel 18, §2, 5° spreekt over een maatregel met een duur van 3, 6 of 9 maanden, voorafgegaan door een plaatsing van 1 maand in het oriëntatiecentrum. De opgelegde maatregel kan een keer verlengd worden met maximaal 3 maanden. Als we de optelsom maken dan komen we uit op een duur van 13 maanden terwijl de maximumduur van de voorlopige fase 12 maanden bedraagt. Om hieraan tegemoet te komen wordt bepaald dat een maatregel met maximaal 2 maanden kan verlengd worden in plaats van met 3 maanden.

In paragraaf 3 werd, na een opmerking van het Kenniscentrum Kinderrechten vzw het derde lid geschrapt. Deze opmerking zorgde voor een aanpassing aan artikel 3 van het voorliggende decreet.

Artikel 26

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 27

Dit artikel werd hernummerd.

Aan het laatste lid wordt een zin toegevoegd, om zo in te spelen op het belang dat door de SAR WGG gehecht werd aan het installeren van een praktijk zodat informatie-uitwisseling over de situatie van de minderjarige in de eerste plaats moet gebeuren door middel van dialoog met de minderjarige en andere betrokken personen.

Artikel 28

Dit artikel werd hernummerd.

In het eerste lid wordt de term vordering vervangen door de term dagvaarding na opmerkingen tijdens de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur.

Artikel 29

Dit artikel werd hernummerd.

Paragraaf 2, eerste lid werd aangepast op vraag van het College van Procureurs-Generaal aangezien het er met de vorige formulering op leek dat de jeugdrechtbank beslissingen neemt onder toezicht van de sociale dienst, wat een aantasting is van de onafhankelijkheid van de jeugdrechtbank. Dit was uiteraard niet de bedoeling, het is de bedoeling om

duidelijk te maken dat het de jeugdrechtbank is die een beslissing neemt en dat deze altijd gepaard gaat met een ondertoezichtstelling van de sociale dienst. Deze verwijzing werd nu opgenomen in paragraaf 2, eerste lid, laatste zin.

De terminologie inzake gesloten zorg werd gewijzigd naar het toevertrouwen aan een open of een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst. Op die manier wordt tegemoet gekomen aan de opmerkingen inzake duidelijke terminologie. We hanteren hierbij ook de terminologie zoals omschreven in de gewijzigde Jeugdwet van 2006, dit maakt ook de intentie van deze maatregel duidelijker.

Zowel van de Hoge Raad voor Justitie als van het Kinderrechtencommissariaat kwamen opmerkingen over het feit dat elektronische monitoring vermeld werd maar niet verder was uitgewerkt. Aan deze bezorgdheid wordt nu tegemoet gekomen door het inschrijven van wat elektronische monitoring precies is (definiëren), hoe het kan toegepast worden en met welke finaliteit. Elektronische monitoring, als modaliteit of ondersteuning van welbepaalde sancties, is te aanzien als een alternatief om een gesloten begeleiding te vermijden. De Vlaamse Regering kan ook diensten erkennen en toezien op de kwaliteit van de uitvoering. Hierbij is het belangrijk dat de technologie ook toelaat om de jongere niet enkel statisch in de thuissituatie op te volgen, maar ook bijvoorbeeld door gebruik te maken van geo-tracking ook toelaat dat de mobiliteit van de jongere opgevolgd wordt tijdens activiteiten buitenshuis in het kader van de re-integratie zoals het volgen van een opleiding, werk of vrije tijd.

Artikel 30

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 31

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 32

Dit artikel werd hernummerd.

Met het oog op het feit dat alle opmerkingen met betrekking tot het positief project handelden over het feit dat het positief project van de jongere moest komen wordt dit artikel aangepast zodat de jeugdrechtbank een positief project niet oplegt maar laat uitvoeren door de minderjarige.

Artikel 33

Dit artikel werd hernummerd meer verder niet gewijzigd op grond van de adviezen.

Artikel 34

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 35

Er werd een nieuw artikel 35 ingeschreven, zodat het toevertrouwen aan het oriëntatiecentrum ook binnen de rechtspleging ten gronde mogelijk is als sanctie.

Artikel 36

Dit is het vroegere artikel 34, dat verder op grond van de adviezen niet gewijzigd werd.

Artikel 37

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Het Kinderrechtencommissariaat merkte op dat de terbeschikkingstelling niet werd gespecificeerd.

Daarnaast vroeg het Kinderrechtencommissariaat zich ook af hoe het zat met de rechtsgaranties van de minderjarigen en jongeren die een gesloten begeleiding opgelegd krijgen. Aan deze bezorgdheid werd tegemoet gekomen door het toevoegen van een vierde en vijfde lid aan paragraaf 4. Hierin wordt voorzien in een halfjaarlijkse evaluatie voor de jeugdrechtbank.

Op vraag van het College van Procureurs-Generaal werden zowel in paragraaf 2, eerste lid als in paragraaf 4, tweede lid de terroristische misdrijven toegevoegd.

Artikel 38

Dit artikel werd hernummerd.

Het College van Procureurs-Generaal wijst op de hervormingen die op grond van de Potpourri II-Wet zijn doorgevoerd en die ervoor gezorgd hebben dat alle misdaden nu correctionaliseerbaar zijn. Dit wil zeggen dat onder de nieuwe regelgeving een minderjarige niet meer voor het Hof van Assisen kan worden gebracht. Nu wordt er in paragraaf 2, eerste lid enkel nog gesproken over de bevoegde rechtbank, en niet meer over correctionaliseerbare en niet-correctionaliseerbare misdaden.

Artikel 39

Dit artikel vormt de verdere uitwerking van de nieuwe sanctie toevertrouwen aan een open of een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst.

Artikel 40

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 41

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 42

Dit artikel neemt de noodzakelijke overgangsbepalingen op.

Artikel 43

Dit artikel werd hernummerd.

Er wordt ook expliciet een wetenschappelijke evaluatie van de uithandengeving en de lange gesloten sancties opgenomen, gelet op de adviezen. Deze evaluatie dient ook inzichten vanuit de jeugdmagistratuur (openbaar ministerie en jeugdrechters) mee in rekening te nemen.

Artikel 44

Dit artikel werd hernummerd.

Dit artikel biedt de Vlaamse Regering de mogelijkheid om bepaalde artikelen later in werking te laten treden, gelet op een zorgzame transitie.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN

